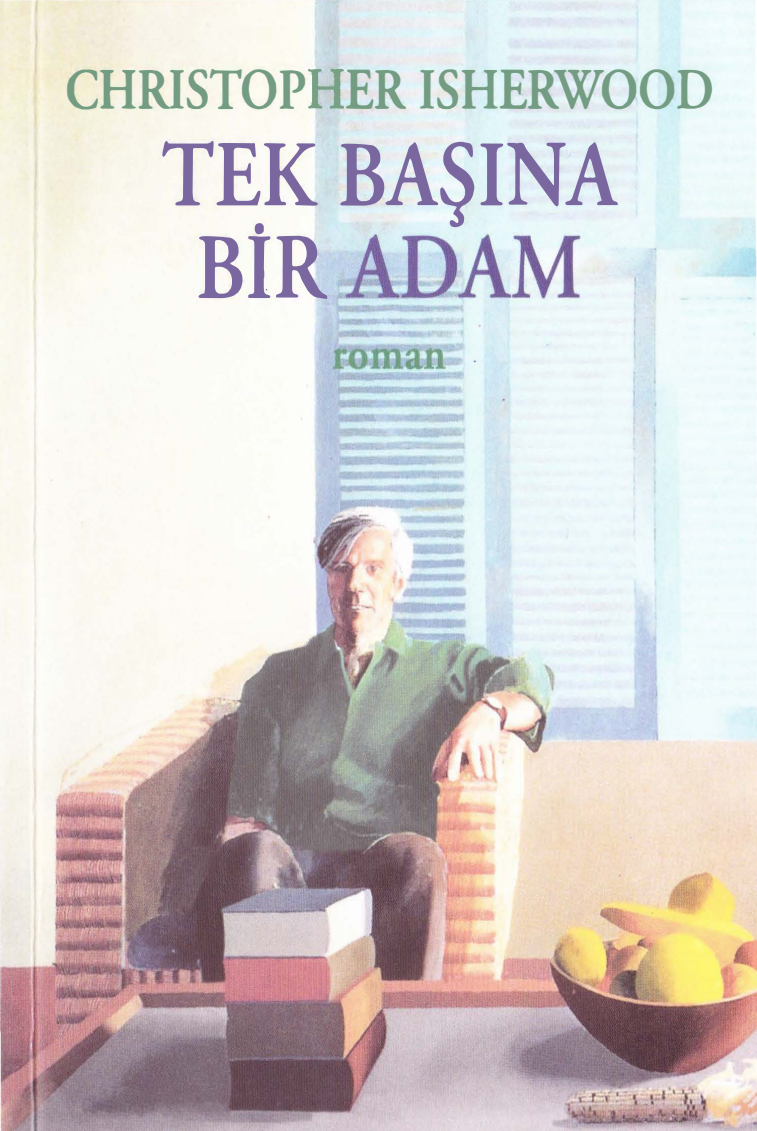
CHRISTOPHER ISHERWOOD

TEK BAŞINA BİR ADAM

roman

metis

Christopher Isherwood

TEK BAŞINA BİR ADAM

Christopher Isherwood, 1904'te İngiltere'de Cheshire'da doğdu. Cambridge Üniversitesi'nde okudu, üniversiteyi mezun olmadan bıraktı. Kısa bir süre tıp öğrenimini sürdürmeye çalıştıktan sonra, 1928'de ilk kitabı *All the Conspirators*'u (Bütün İşbirlikçiler) yayımladı. Isherwood, çoğunlukla İngiltere dışında yaşadı. Portekiz, Hollanda, Belçika ve Danimarka'da bulundu. 1939'da Kaliforniya'ya göç ederek oraya yerleşti. Berlin yıllarını 1935'te yayımlanan *Mr. Norris Changes Trains* (Mr. Norris Aktarma Yapıyor) ve 1939'da yayımlanan *Hoşçakal Berlin* (İletişim, 1999) romanlarında anlattı. Bu romanlardan ikincisi Amerikalı yönetmen Bob Fosse tarafından *Kabare* adlı müzikal film haline getirildi ve film 1970'li yılların geniş yankı uyandıran yapıtlarından biri oldu. ABD'de yazdığı romanlar arasında, *The World in the Evening* (Akşamleyin Dünya), *Prater Violet, Down There on a Visit* (Oraya, Ziyarete), *A Meeting by the River* (Irmak Kıyısında Buluşma) ve *Tek Başına Bir Adam* sayılabilir. Edebiyatdışı yapıtları arasında, mistisizme olan ilgisini belgeleyen *My Guru and His Disciple* (Gurum ve Çömezi), gençlik yıllarını ve eşcinselliğiyle hesaplaşmasını konu edinen *Christopher and His Kind* (Christopher ve Onun Gibiler) adlı özyaşamöyküsü vardır. Isherwood, 1986 yılında öldü.

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454696 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com

Metis Edebiyat
TEK BAŞINA BİR ADAM
Christopher Isherwood

İngilizce Basımı: A Single Man
Methuen Co, 1964

© Bu çevirinin bütün yayım hakları
Metis Yayınları'na aittir.

İlk Basım: 1987
Üçüncü Basım: Aralık 2005

Yayın Yönetmeni: Müge Gürsoy Sökmen
Kapak Tasarımı: Emine Bora
Kapak Resmi: David Hockney, 1968

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi Topkapı, İstanbul
Tel: 212 5678003

ISBN 975-342-543-0

CHRISTOPHER ISHERWOOD

TEK BAŞINA BİR ADAM

Çeviren:
FATİH ÖZGÜVEN

metis

GORE VIDAL'A

UYANMAK, *varım* ve *şu anda* demekle başlar. Uyanan şey, bir süre gözlerini dikip tavana bakar, sonra bakışlarını kaydırır, ta ki ben'i tanıyıncaya, buradan da *ben benim* ve *şu anda varım*'ı çıkarsayıncaya kadar. Ardından *buradayım* gelir, ve en azından, olumsuz da olsa, bir güvence verir; çünkü uyananın, bu sabah kendisini bulmak istediği yerdir *burada; evimdeyim* denen yer.

Ama *şu anda,* sadece şu an değildir. *Şu an* aynı zamanda soğuk bir uyarıdır da; dünden tam bir gün sonra, geçen yıldan bir yıl sonra. Her *şu an*'ın üzerine yapıştırılmış, bütün geçmiş *şu anlar*'ı geçersiz kılan bir tarih vardır, ta ki –er ya da geç– belki –hayır, hayır belki değil– kuşkusuz; o an gelecektir.

Korku, vagus sinirini çimdirir. Orada, dışarıda bir yerlerde, tam önünde bekleyen bir şeylerden hastalıklı bir çekinme, sakınma.

Ama bu arada beyin kabuğu, o acımasız zorba, merkezi denetim sistemlerindeki yerini almış, onları birbiri ardınca sınamaktadır; bacaklar gerilir, bel bir kavis çizerek çukurlaşır, parmaklar sıkılır, gevşetilir. Ve sonra bütün bu iç iletişim sisteminin üzerinden günün ilk buyruğu verilir: KALK.

Beden söz dinler, kendini yataktan çeker kaldırır –kireçlenmiş başparmaklarla sol dizdeki sızı, canını yakmakta, spazmlar geldikçe midede hafif bir bulantı– ayaklarını sürüye sürüye banyoya yollanır, orada idrar torbası boşaltılır ve bedenin ağırlığı öl-

çülür; o kadar jimnastiğe rağmen altmış sekiz kilonun biraz üzerinde! Sonra aynanın önüne.

Orada gördüğü, bir yüzden çok, berbat bir yüz ifadesi. İşte o yüzün kendine ettikleri, yaşadığı elli sekiz yıl boyunca nasılsa içine düşmeyi başardığı berbat durum; anlatımını donuk yorgun gözlerde, şiş bir burunda, sanki kendi toksinlerinin eksikliğiyle kenarlarından aşağı çekilip büzülmüş bir ağızda, kaslarının palamarından çözülmüş sarkan yanaklarda, küçük küçük kırışıklıklarla kat kat olup sarkmış boyunda bulan bir perişanlık. Ölesiye yorgun düşmüş bıkkın bir yüzücü, ya da koşucunun dış görünüşü; gene de durmak söz konusu değil. Karşımızda duran yaratık düşüp ölünceye kadar didinip duracak. Kahraman filan olduğu için değil. Başka seçenek düşünmediği için.

Aynaya gözlerini dikmiş baktıkça, aynadaki yüzünün içinde birçok başka yüz görüyor –çocuğun, ergenin, delikanlının, artık çok genç olmayan erkeğin yüzlerini–, yüzlerin hepsi birbirlerinin üzerine yansıtılmış fosiller gibi orada saklı, ve hepsi de fosiller gibi ölü. Bu ölmekte olan canlıya söyledikleri şu: Bak bize –biz öldük– ne var korkacak?

Onlara cevabı: Ama o sizin dediğiniz zamanla olmuştu, öyle kolaydı ki. *Ben aceleye getirilmekten korkuyorum.*

Gözlerini dikmiş bakıyor, bakıyor. Dudakları aralanıyor. Ağzından soluk alıp vermeye başlıyor. Ta ki, beyin kabuğu, sabırsızlıkla yıkanmasını, tıraş olmasını, saçını taramasını buyuruncaya kadar. Çıplaklığı örtülmeli. Elbiselerle kuşatılıp gizlenmeli, çünkü dışarıya, öteki insanların dünyasına çıkıyor; ötekiler onu tanıyabilmeliler. Davranışları onlar açısından kabul edilebilir olmalı.

Söz dinliyor, yıkanıyor, tıraş oluyor, saçını tarıyor; çünkü başkalarına karşı olan sorumluluklarını kabul ediyor. Onların arasında yeri olduğu için memnun hatta. Kendisinden ne beklendiğini biliyor.

Adını da biliyor. Adı George.

Elbiselerini üzerine geçirdiğinde, o şey, *o adam* olmuştur artık – tümüyle dışarıdakilerin görmek istedikleri ve tanımaya hazır oldukları George değilse de, üç aşağı beş yukarı George'dur artık. Sabahın şu saatinde onu telefonla arayanlar, konuştukları kişinin ancak dörtte üç insan bir yaratık olduğunu bilseler şaşar, hatta korkarlardı. Ama elbette, hiçbir zaman bilemeyecekler – bu yaratık onların tanıdığı George'un sesini neredeyse kusursuz taklit edebilmektedir. Charlotte bile yanılanlardandır. Yalnızca bir-iki kere tekinsiz bir şeyler sezmiş ve "Geo – iyi misin sen?" diye sormuştur.

Çalışma odam adını verdiği ön odayı boylu boyunca geçiyor ve merdivenlerden aşağı iniyor. Merdiven bir dönemeç yapar; basamaklar dar ve dik. Dirsekleriniz iki yandaki tırabzanlara değer, George gibi sadece 1.72 boyunda da olsanız başınızı eğmek zorunda kalırsınız. Burası kılı kılına tasarımlanmış küçük bir evdir. Çoğu kere bu evin küçüklüğü onda bir korunma duygusu uyandırır; burada kendini yalnız hissetmeye yetecek yer yoktur.

Gene de...

Bu küçük yerde günbegün, yıllarca birlikte yaşayan iki insan düşünün, dirsek dirseğe durup aynı küçük ocağın başında yemek pişiren, dar basamaklarda geri çekilerek birbirine yol veren, aynı küçük banyo aynasının önünde durup tıraş olan, durmadan birbirini dürtükleyen, itekleyen, birbirinin vücuduna yanlışlıkla ya da bilerek, sevişmek ya da dövüşmek isteyerek, beceriksizce ya da sabırsızca, aşkla ya da öfkeyle çarpan iki insan – ardlarından her yerde, görünmez de olsa ne derin izler bırakmışlardır bu iki kişi, bir düşünün! Mutfak kapısı çok dar yapılmış. Ellerinde yemek tabakları, acelesi olan iki kişinin eşikte çarpışmamaları imkânsız. İşte George hemen hemen her sabah tam bu noktada, merdivenin en alt basamağına ulaştığında, kendini ansızın karşısına çıkan, hoyratça kırılıp ikiye bölünmüş, tırtıklı bir bıçak ağzında bulma duygusunu yaşıyor. Sanki toprak kaymış da bütün izler kaybol-

muş gibi. İşte burada duruyor ve sayrıl bir tazelikle, sanki ilk kereyi yeniden yaşar gibi biliyor: "Jim öldü. Öldü."

Hiç kıpırdamadan, ses çıkarmadan, ya da çok çok, kısa bir hayvan hırıltısı çıkararak sancının geçip gitmesini bekliyor. Sonra mutfağa giriyor. Bu sabah sancıları duygusallıkla geçiştiremeyecek kadar acılı. Ardlarından sadece bir hafifleme hissediyor. Kötü bir adale kasılmasını atlatmak gibi bir şey.

Bugün karıncaların sayısı artmış, mutfağın zemininde bir sütun çizerek lavaboya tırmanıyor, reçellerle balı sakladığı dolabı tehdit ediyorlar. Her zamanki gibi inatla, karıncaları filit sıkarak yok ediyor ve birden bu işi yaparken kendini görüyor: bu öğretici, hayranlık uyandırıcı varlıklar üzerinde zorla kendi iradesini kullanan inatçı, kötü niyetli bir ihtiyar. Evrim krallığında hiçbir yerleri olmayan eşyalar –kap kacak, çatal bıçak, kavanozlar, şişeler– oldukları yerde durmuş seyrederken, dirimi yok eden dirim. Neden? Neden? Bizi doğal müttefiklerimizle, zorbalığının ortak kurbanları olduğumuz yaratıklarla karşı karşıya getirerek varlığını görmezlikten gelmemizi isteyen kozmik bir düşman, zorbalar zorbası biri mi var? Ama heyhat, George bütün bunları aklından geçirdiğinde, karıncalar çoktan ölmüş, ıslak bir bezle temizlenip lavabonun deliğinden aşağı yollanmışlar bile.

Kendisine bir tabak domuz pastırmalı yumurta, kızarmış ekmek ve kahve hazırlıyor, mutfak masasına oturup yemeye hazırlanıyor. Bunları yaparken, ta yıllar önce İngiltere'de geçen çocukluğunda dadısının öğrettiği bir çocuk şarkısı hiç gitmiyor kulağından:

Yumurtayla kızarmış ekmek ne güzel gider.

(Hâlâ capcanlı gözünün önünde; kır saçlı; parlak fare gözlü; çocuk odasına tepsiyi getiren tombul küçük bir gövde; onca basamağı tırmanmaktan nefes nefese kalmış. Basamakların dik oluşuna söylenir, onlara "Tahtadan Dağlar" derdi – çocukluğunun büyülü laflarından biri.)

Yumurtayla kızarmış ekmek ne güzel gider,
Bir yiyen bir daha yesem der!

Ah, o çocuk odası hazlarının iç burkacak kadar güven vermekten uzak kuytuluğu! Küçükbey, George, keyifle yumurtasını yiyor; dadısı onu seyrediyor ve o canım, minicik lanetlenmiş dünyalarında her şeyin yolunda gittiğini söylemek ister gibi gülümsüyor!

Jim'le edilen kahvaltılar birlikte geçen günün en güzel saatlerindendi. En güzel sohbetler ancak o sırada, ikinci ya da üçüncü fincan kahvelerini içerken yapılırdı. Akıllarına gelen her şeyden konuşurlardı. Ölümden de elbette – öldükten sonra canlı kalmayı sürdüren bir şey var mıdır, varsa ne olabilir? Anında ölmekle, ölmek üzere olduğunu bilmenin görece iyi ve kötü yanlarını bile tartışmışlardı. Ama George şu anda dünyada hatırlamıyor, Jim'in bu konudaki görüşlerinin neler olduğunu. Böyle meseleleri ciddiye almak zordur. Öyle akademik gelir ki insana bunlar.

Diyelim ki ölüler gerçekten de yaşayanları ara sıra yokluyor. Yaklaşık Jim diye tanımlayabileceğimiz bir şeyler, George başının çaresine bakıyor mu diye bir göz atmak üzere geri gelebilir. Peki bu bir işe yarar mı? Hatta değer mi? Bu olsa olsa bir an için özgürlüğünün uçsuz bucaksız sokaklarından içeriye göz atmasına izin verilen başka ülkeden bir konuğun kısacık bir ziyarete gelmesi, camın gerisinde, ta uzakta, daracık odada tek başına küçük bir masanın başına oturmuş, uslu uslu, görev gibi yumurtasını yiyen birini, o müebbet mahkûmunu görmesi gibi bir şey olmaz mıydı?

Oturma odası karanlık, alçak tavanlı, pencerelerin karşısına düşen duvarda boydan boya kitap rafları var. Bu kitaplar George'u daha soylu, daha erdemli ya da gerçekten bilge kılmadılar. Onların seslerine kulak vermeyi seviyor sadece, bazen şununkine, ba-

zen bununkine, keyfi nasıl isterse. Başkalarının yanında kitaplardan saygıyla söz etmesi gerekiyorsa da, kitaplarını gözlerinin yaşına bakmadan kötüye kullanıyor; uyumak, saatin akrebiyle yelkovanını unutmak, mide sancılarının kesintisiz dırıltısını dindirmek için, kendisini melankoliden kurtarıp lafa tutsunlar, ya da dışarı çıkmak için bağırsaklarına ilk komutu versinler diye.

Raftan bir kitap seçiyor ve Ruskin şunları söylüyor ona:

"... okul çağında bir çocukken mantar tabancalarıyla oynamayı severdin. Tabanca tüfek aynı şeyin daha ustalıkla yapılmışından başka bir şey değildir. İşin kötüsü sen çocukken senin için oyun olan, serçeler için hiç de öyle değildi; işte şimdi de sana oyun gibi gelen, Devlet'in küçük kuşlarına hiç de öyle gelmiyor; kapkara renkli kartallara gelince, yanılmıyorsam, onlara nişan almaktan nedense hep çekiniyorsun."

Şu çekilmez ihtiyar Ruskin, her zaman son derece haklıdır; çılgındır da, o yanaklarına kadar yükselen sakallarıyla, hep küskün suratlıdır, İngilizleri paylamaktan hiç vazgeçmez – bugün tuvalette geçirilecek beş dakika için kusursuz bir arkadaş. George, bağırsaklarının hoş bir aceleyle harekete geçtiğini hissediyor, elinde kitap hızlı hızlı tuvalete çıkan basamakları tırmanıyor.

Kenefte otururken, pencereden dışarıyı seyredebiliyor. (Sokağın karşı kaldırımından bakanlar başını ve omuzlarını görüyorlar, ne yaptığını değil.) Kaliforniya'ya özgü külrengi ılık bir kış sabahı; gök yere yakın bulutlarla yüklü, Pasifik Okyanusu'ndan gelen sisle yumuşamış. Aşağıda, deniz kıyısında okyanusla gökyüzü yumuşak, yaslı bir külrenginde buluşmuşlar. Palmiyeler kıpırdamıyor, zakkum ağaçlarının yapraklarından nem damlıyor.

Bu sokağın adı Kâfur Ağacı Yolu. Belki bir zamanlar kâfur ağaçları yetişirmiş burada, şimdilerde bir tane bile yok. Ama bu adın Los Angeles'ın salaş şehir merkeziyle züppe, burnu büyük Pasadena'dan kopup gelerek yirmili yılların başında bu koloniyi kuran öncü sakinler tarafından sırf "pitoresklik" olsun diye veril-

miş olması daha büyük bir olasılık. Bunlar duvarlarına sıva sürülmüş bungalovlarıyla, derme çatma kulübelerine "villa" demişler; onlara *The Fo'c'sle* ve *Hi Nuff* gibi şirin adlar takmışlar. Yaratmak istedikleri koru atmosferine uysun diye, sokaklarına "iz", "yol" ya da "patika" demişler. Ütopyaları, Montmarte havalı subtropik bir İngiliz köyü kurmaktı; biraz resim yapıp, biraz yazıp çizip, bol bol da kafa çekilecek bir Küçük Şirin Köy. Kendilerini, "Son Bireyciler" olarak görmüşler, yirminci yüzyıla karşı son siperde kahramanca direndiklerini sanmışlardı. Sabah akşam kentin insan ruhunu ezen ticariliğinden kaçtıklarına şükreder dururlardı. Pejmürde, neşeli ve inadına bohemdiler; birbirlerinin işlerine burunlarını sokmaktan bir an bile yorulmazlardı ama sınırsız hoşgörüleri vardı. Kavga ettiklerinde en azından yumruk yumruğa, şişelerle ya da mobilyalarla girişirlerdi birbirlerine, avukat kullanmazlardı. Çoğu, Büyük Değişim'den önce ölüp gidecek kadar da şanslıydı.

Değişim kırklı yılların sonunda başladı. İkinci Dünya Savaşı gazileri yeni evlendikleri karılarıyla Doğu'dan gelip buraya doluştular. Savaş gemilerine binip de Pasifik'e açılmadan önce, son gördükleri, içlerini özlemle dolduran bu yurt parçasında, güneşli Güney İlleri'nde yeni ve daha iyi bir üreme ortamı bulmayı umuyorlardı. Deniz kıyısından yürüyerek beş dakikalık mesafede, gelecekte üreyecek veletleri ikiye biçecek trafiği olmayan bir yamaç üzerinde kurulmuş bu mahalleden daha iyi bir üreme ortamı olur muydu? İşte böylece buram buram banyo küvetinde imal edilmiş cin kokan, Hart Crane'in şiirleriyle çın çın çınlayan kulübeler, birer birer koka kola içen, televizyon hastalarının istilasına uğradı.

Kuşkusuz gazilerin kendilerine kalsa, onlar başlangıçtaki bohem ütopyasına çok kolay ayak uydurabileceklerdi; hatta bazıları akşamdan kalmalıktan fırsat buldukça, resme ve yazıp çizmeye de başlayabilirlerdi. Ama karıları, ta işin başında onlara en açık bir lisanla üremeyle bohemliğin bir arada yürümeyeceğini anlattılar. Üremek için insanın düzenli bir işe, ipoteğe, krediye, sigortaya ihtiyacı vardır. Ayrıca ailenin geleceği güvence altına alınmadıkça da sakın öleyim filan deme.

Derken veletler baş göstermeye başladılar, bir batın enik, derken bir batın daha, bir batın daha. Eski küçük okul binası yeni ve havadar bir grup bina haline geldi. Okyanusa bakan taraftaki döküntü bakkal genişletildi, süpermarket oldu. Kâfur Ağacı Yolu'na da iki tabela asıldı. Bunlardan biri dere kıyısında yetişen su teresini yememenizi, suyun kirli olduğunu söylüyordu. (İlk sakinler yıllarca yemiş durmuşlardı oysa; George'la Jim de yemişlerdi, tadı harikaydı, hiçbir şey de olmamıştı.) Öteki tabela –sarı zemin üzerinde o uğursuz kara siluetler– ise DİKKAT! ÇOCUKLAR OYNUYOR diyordu.

George'la Jim, ev bakmaya çıkıp da yolları ilk buraya düştüğünde sarı tabelayı görmüşlerdi elbette. Ama görmezden gelmişlerdi, çünkü eve bir görüşte vurulmuşlardı. Buraya bayılmalarının nedeni, eve ancak derenin üzerindeki köprüden geçerek ulaşılmasıydı. Üstelik çevresindeki ağaçlar ve arkasındaki dik, çalılık yamaç da evi bir ormanın ortasındaki açıklıktaymış gibi gösteriyordu. "Sanki kendi adamızdaymış gibi," dedi George. Bileklerine kadar kuru çınar yapraklarına bata çıka (ilerde sürekli yakınmalarına neden olacaktı bu yapraklar) yürüdüler; her şeyi beğenmeye kesin kararlıydılar artık. Alçak tavanlı, rutubetli, karanlık oturma odasına bakarken, geceleyin şömine ateşinde buranın çok sevimli olacağına karar verdiler. Garaj, deve hörgücü gibi üzerine abanan yarısı kuru, yarısı yeşil sarmaşık yüzünden iki misli büyük görünüyordu. Oysa içi ilk Fordlar düşünülerek yapıldığı için minicikti. Jim buranın hayvan beslemekte işe yarayacağını söyledi. İkisinin arabası da buraya sığmazdı zaten; o halde arabaları köprüye park ederlerdi. Köprü biraz bel vermeye başlamıştı galiba, dikkatlice bakıldığında. "Eh, boş ver, herhalde bizden uzun olur ömrü," dedi Jim.

Kuşkusuz mahallenin çocukları da Jim'le George'un o ilk akşamüzeri gördükleri gibi görüyorlar evi. Dört bir yanından sarmaşıklar sarkan, karanlık, gizemli görünüşlü bir yer; tam yaşlı ve korkunç bir masal canavarının yaşayacağı bir mağara. George yalnız yaşamaya başladığından beri, giderek artan bir şiddet gösterisi eşliğinde bu rolü oynar oldu. Kişiliğinin Jim'e hiç göstermek istemediği bir yönünü ortaya çıkarıyor bu rol. Mrs. Strunk'ın Benny'siyle Mrs. Garfein'ın Joe'su sırf George'u kızdırmak için köprünün üzerinde bir aşağı bir yukarı koşarlarken, George'un elleriyle kollarıyla işaretler edip, zincirlik deli gibi pencereden dışarıya kükrediğini görse, Jim ne derdi acaba? (Jim onlarla o kadar kolay anlaşırdı ki. Onların kokarcalarla, rakunla oynamalarına, mino kuşuyla konuşmalarına izin verirdi; buna rağmen çağrılmadan köprüye adımlarını atmazlardı.)

Karşıdaki evde oturan Mrs. Strunk, ara sıra çocuklarına George'u rahatsız etmemelerini, onun bir profesör olduğunu, çok çalışması gerektiğini söyleyerek üstüne düşeni yapıyor. Ama bütün iyicil tabiatına rağmen, Mrs. Strunk bile –ki durmadan ev işi yapmaktan, sevecen ama bıkkın bir kadın olmuş çıkmış; Mr. Strunk'a beş oğlan iki kız büyütmek için bıraktığı radyo şarkıcılığı günlerini belli belirsiz bir melankoliyle andıkça pişmanlık duyuyor– o bile, ancak bir hoşgörü gülümsemesi ve küçücük de olsa bir onay kırıntısıyla Benny'nin (oğlanların en küçüğü) George'dan "o adam" diye söz ettiğini söylemekten kendini alamıyor. George oğlanı avludan köprüye, köprüden ta sokağın alt köşesine kadar kovalamıştı; oğlan elindeki çekiçle hiç durmadan evin kapısına vuruyordu da...

George kükremelerinden utanıyor, çünkü yalandan değil bunlar. Gerçekten tepesi atıyor, kendini hakarete uğramış hissediyor, sonradan midesi bulanıyor. Öte yandan çocukların ondan tam da böyle davranmasını istediklerinin farkında. Hatta onu böyle davranmaya itiyorlar. Birdenbire canavar rolünü oynamayı reddetse,

onlar da onu artık kışkırtmasalar, George'un yerine başka birini arayacaklar. Şu soru, yalandan mı yapıyor, yoksa bizden gerçekten mi nefret ediyor sorusu hiç akıllarına gelmiyor. Yarattıkları efsanelerdeki bir oyun kişisi olmasının dışında umurlarında bile değil. Umurunda olan George. Bu yüzden bir ay önceki zaaf anından daha da utanıyor şimdi. Şekerleme satın almış, sokakta rastladığı bir grup çocuğa ikram etmişti. Teşekkür bile etmeden, ona merakla ve güvensiz gözlerle bakarak aldılar; belki de o anda George'dan hor görme konusunda ilk derslerini almaktaydılar.

Bu arada Ruskin hepten ölçüyü kaçırdı. "Beğeni *tek* ahlaktır!" diye haykırıyor, George'a parmak sallayarak. İyice can sıkmaya başlayınca, kitabı kapayarak onun lafını ağzına tıkayıveriyor George. Kenefin üzerinde oturmayı sürdürerek pencereden dışarıyı seyrediyor.

Sessiz bir sabah. Hemen hemen bütün çocuklar okulda; Noel tatiline daha bir-iki hafta var. (Noel aklına gelince, umarsızlıkla ürperiyor George. Belki de bir çılgınlık yapar; Mexico City'ye giden bir uçağa atlar, bir hafta sarhoş gezer, o bar senin bu bar benim dolaşır. İçinden, bezgin, soğuk bir ses, gitmezsin, hiçbir zaman da gitmeyeceksin diyor.)

Ah, işte elinde çekiciyle Benny geliyor. Çöp arabaları gelip alsın diye yaya kaldırımına çıkarılmış bidonları karıştırıyor, bir tanesinin içinden kırık bir banyo terazisi bulup çıkarıyor. George Benny'nin çığlıklar atarak teraziyi çekiçle paramparça edişini seyrediyor; sanki alet acı çığlıkları atıyormuş gibi sesler çıkararak bir oyun oynuyor Benny. Düşünün hele, bu yaratıkla gurur duyan anası, o Mrs. Strunk, bir de iğrenerek o zararsız yılan yavrularını nasıl olup da eliyle tutabildiğini sorardı Jim'e!

Benny terazi cinayetini tamamlayıp ayağa kalkmış, aletin sağa sola saçılmış bağırsaklarını seyrederken, Mrs. Strunk evin önünde boy gösteriyor. "Onları geri götür!" diyor Benny'ye. "Bidona yerine koy! Hadi hemen! Çabuk, çöpe!" Sesi bir yükseliyor

bir alçalıyor, şarkı söyler gibi ahenkli bir ses. Çocuklarına hiç bağırmaz. Bütün ruhbilim kitaplarını okumuş. Benny, Saldırgan Dönemi'ni geçiriyor, tam yaşıdır; bundan daha normal, daha sağlıklı ne olabilir? Mrs. Strunk sesinin sokağın ta alt köşesinden duyulduğunun çok iyi farkında. Sesini duyurmak da hakkı, çünkü şimdi Annelerin Saati. Benny neden sonra birkaç kırık parçayı götürüp de çöpe attığında, o ezgili sesiyle "Aferin oğluma!" diyor ve gülümseyerek dönüp eve giriyor.

Bunun üzerine Benny, Strunk'larla Garfein'ların evleri arasındaki boş arsada bir kuyu kazmaya çalışan, kendinden çok daha ufak, ikisi oğlan biri kız üç veletle cebelleşmeye karar veriyor. (George'un mağarasının yan tarafa dönük, korunmalı ön yüzüne karşılık, bu iki ailenin evlerinin ön yüzü de dosdoğru, apaçık sokağa bakıyor.)

Boş arsada, kocaman yaşlı okaliptüs ağacının altındaki kazma işine Benny el koymuş durumda şimdi. Montunu çıkarıp, tutsun diye küçük kıza fırlatıyor; sonra avcuna tükürüp kazmayı eline alıyor. Televizyonda gördüğü adamlardan biri şu anda, gömü arıyor. Bu veletlerin tüm velet-yaşamları böyle taklitlerden kurulu işte. Konuşmaya başlar başlamaz, ilk söylemeye çalıştıkları şarkı reklam cıngılları oluyor.

Derken oğlanlardan biri –belki de Benny'nin yer kazma oyunundan sıkılıyor, tıpkı Benny'nin kendisinin Mr. Strunk'ın izcilik bozuntusu oyunlarından sıkıldığı gibi– gruptan ayrılarak tek başına mantar patlatmaya koyuluyor. George bu mantar patlatma meselesi yüzünden gidip Mrs. Strunk'la konuşmuş, ondan çocuğun annesiyle görüşmesini rica etmiş, bunların kendisini yavaş yavaş çıldırtacağını açıklaması için yalvarmıştı. Ama Mrs. Strunk'ın doğanın anarşisine karışmaya hiç mi hiç niyeti yok. Gülümseyerek ricayı geçiştiriyor, George'a: "*Mutlu* bir gürültü olduğu sürece, *ben* çocukların gürültüsünü duymam bile," diyor.

Mrs. Strunk'ın saati ve analığın gücü, akşamüstünün ortalarına, büyük kızlarla oğlanların okuldan dönüşlerine kadar sürecek. Büyükler kızlı oğlanlı gruplar halinde geliyorlar. Oğlanlar hemen

gruptan ayrılıp top oynamak denen erkek etkinliğine katılmaya koşuyorlar. Birbirlerine yüksek sesle bağırıp küfrediyorlar, mağrur bir zerafetle tekmeler savuruyor, havaya sıçrıyor, top kapıyorlar. Top bir bahçeye kaçtığında, özür dilemeyi bile akıllarına getirmeden, çiçekleri eziyor, bahçe süslemesi olarak konulmuş kayaları deviriyorlar, bahçe yollarına dalıyorlar. Sokağa araba girecek olursa durup onlar yol verinceye kadar beklemek zorunda; oğlanlar biliyorlar haklarını. İşte bu saat, anneler başlarına bir kaza gelmesin diye ufak veletlerini evde tutmak zorundalar. Kızlar kapı önlerinde oturmuş kıkırdaşıyorlar. Gözleri daima oğlanların üzerinde, onların dikkatini çekmek için en akla hayale gelmez garipliklere başvurmaya hazırlar. Mesela Cody'lerin kızları iyice yaşlı, kara renkli kanişlerini sanki Nil üzerinde gezintiye çıkan Kleopatra'ymış gibi yelpazeliyorlar. Ne var ki, çıktıkları oğlanların bile onlara metelik verdiği yok; çünkü saat onların saati değil. Onlarla konuşan sadece munis, nazlı oğlanlar – kanişin kıvırcık tüylerine kurdeleler bağlayan doktorun kız gibi oğlu.

Derken ardından erkekler işten eve dönecekler. Şimdi onların saati; top faslı bitmeli. Çünkü Mr. Strunk'ın sinirleri bütün gün o kuşbeyinli zengin dula şu gayrimenkulü satmaya çalışmaktan perişan durumda, Mr. Garfein'ın ise çalıştığı yüzme havuzu şirketinde baş gösteren gerginlikler yüzünden tepesi attı atacak. Onların ve öteki babaların daha fazla gürültüye tahammülleri yok. (Pazarları, Mr. Strunk oğullarıyla top oynar, ama bu da beden eğitimi programının bir parçasıdır; efendice ve ciddi yapılır, gerçekten eğlenceli bir yanı yok.)

Her hafta sonu partiler verilir. Ev ödevlerini bitirmemiş de olsalar, yeniyetmelerin gidip dans etmelerine, birbirleriyle oynaşmalarına izin verirler; çünkü büyükler ne olursa olsun gevşemek, çocukların gözlerinde uzak olmak isterler. Mrs. Strunk'la Mrs. Garfein mutfakta salata yaparlar, Mr. Strunk bahçedeki ızgarayı yakar, Mr. Garfein elinde bir tepsi içinde içki şişeleri ve karıştırıcıyla aradaki boş arsayı katederken, ağzı kulaklarına vararak, tam bir "Şen Denizci" sesiyle "Martiniler geliyooor!" diye bağırır.

İki ya da üç saat sonra, kokteyllerden, iri iri kahkahalardan, insanı şaşırtacak kadar açık saçık fıkralardan, erkeklerin birbirlerinin karılarının kıçına az buçuk gizlice attıkları çimdiklerden, bifteklerden, meyvalı pastadan sonra; "kızlar" –doksanına da gelseler, Mrs. Strunk ve diğerleri hem kendilerini, hem de birbirlerini böyle çağıracaklar– bulaşıkları yıkarken, Mr. Strunk'la öteki kocaların bahçeye açılan kapının önünde, ellerinde içkileri, kahkahalar savurduklarını, dilleri dolaşarak konuştuklarını duyarsınız. Şu an iş sorunları unutulmuştur, Gururlu ve mutludurlar. Çünkü bu erkeklerin en fasaryası bile, Amerikan ütopyasının, yeryüzünde bir eli yağda bir eli balda yaşama cennetinin hissedarıdır. Evet, evet, Rusların sakarca, kabaca öyküdükleri, Çinlilerin nefret ettikleri ama bu ütopyanın mirasına konmak için art arda kuşaklar boyu aç kalmaya, birbirlerini ortadan kaldırmaya dünden hazır oldukları bu cennetten gurur duyarlar Mr. Strunk'la Mr. Garfein. Peki o zaman neden, sesleri bilinmezliklerle dolu, karanlık bir mağarayı keşfe çıkmış oğlan çocuklarının sesi gibi giderek yükselir, yükselir? Birbirlerinden cesaret almak mıdır istedikleri? Korktuklarını bilirler mi? Hayır. Ama müthiş korkarlar.

Nedir korktukları?

(Çevrelerini saran karanlığın içine gizlenmiş bir şeyden korkarlar, her an el fenerlerinin yadsınmaz ışığında beliriverecek o şeyin, artık görmezden gelinemeyecek, bir kulp uydurulamayacak bir şey olmasından korkarlar. İstatistiklerine sığmayan düşman, her türlü estetik cerrahiyi reddeden çirkin ve korkunç medusa başı, densiz kaba ağız şapırtılarıyla kan içen vampir, yaptıkları deodoranları kullanmayan kötü kokulu hayvan, onların bütün "şişşşt!"lerine karşın ağza alınmaz adını söylemekte ısrar eden bir şey...)

Türlü türlü canavar varken, diyor George, bir zavallı ben'den korkuyorlar.

Mr. Strunk, tek kelimeyle kendisinin hakkından gelmeye çalışıyordur, George'un tahminince. *İbne* diye homurdanıyordur kuşkusuz. Ama, yıl ne de olsa bin dokuz yüz altmış iki olduğu

için, onun bile bana ilişmesin de, ne yaparsa yapsın diye eklediği düşünülebilir. Öyle ya, psikologlar bile o kelimeyi ağzına alan bu dünyanın Mr. Strunk'ları konusunda ne sonuca varmak gerekir, henüz karar verememişler. Şurası kesin ki, üniversite yıllarında futbol üniformasıyla çekilen fotoğrafına bakılırsa, Mr. Strunk da, hani ne derler, tosuncuğun tekiymiş zaten.

Ama George, Mrs. Strunk'ın kocasına tatlı tatlı karşı çıkma cesaretini bulduğundan son derece emin; çünkü yeni hoşgörü ekolünden almış dersini, tatlılıkla silip yok etme tekniğinden. Çıkarıyor psikoloji kitabını – cadı kazanlarının fokurdaması gerekmiyor artık. Kitaptan o tatlı ezgili sesiyle okuyarak, George'un içindeki adı ağza alınmayacak şeyi, şeytan kovar gibi çıkarıp atmaya girişiyor. Tiksinmeye gerek yok, diyor ahenkli sesiyle, lanetlenecek bir şey yok. Burada bilinçli bir kötülük söz konusu değil. Her şey kalıtıma, çocukluğun ilk yıllarındaki çevreye (ah o aşırı sahiplenmeci anneler, o cinsiyet ayrımı güden İngiliz okulları yok mu!), buluğ çağında takılmaya bağlı, ve/veya hormonal. O bir toplumdışı, hayatın gerçek zevklerinden ebediyen yoksun bırakılmış, ona ancak acınır, suçlamamak gerek. Genç yaşta önü alınırsa, bazı vakalar tedaviye cevap *verebiliyor*. Geri kalanlar – ah onlar çok acı işte; hele gerçekten değerli insanlara çattı mı, verecek çok şeyi olan insanlara yani, ne yalan söylemeli sık sık da oluyor bu... (Buna rağmen deha olabiliyorlar tabii, ama verdikleri şaheserlerde ister istemez *çarpık* bir yan oluyor.) Demek ki anlayışlı olmalıyız, değil mi; hem sonra unutmayın, eski Yunanlılarda da *vardı* (gerçi o biraz farklı, çünkü onlar nörotik değil pagandılar). Hatta daha da ileri giderek bu tür ilişkilerin bazen handiyse güzel olabileceği bile söylenebilir – özellikle taraflardan biri ölüyse; ya da, daha iyisi, her ikisi de.

Mrs. Strunk Jim'in ardından gözyaşı dökmeye nasıl da bayılırdı ama! Gel gör ki bilmiyor; hiçbiri bilmiyor. Her şey Ohio'da olup bitti. Los Angeles gazeteleri haberi yazmadı. George çevresine Jim'in yaşlı anababasının onu nicedir eve dönüp kendileriyle birlikte oturmaya ikna etmeye çalıştıklarını yaydı; en son gidişin-

de de orada uzunca bir süre kalmasına karar verildi. Anababasının yanında. Ne kadar kalacağı bilinmiyor. Yemin etse başı ağrımaz. Hayvanlara, baktıkça Jim'i hatırlatan o iblislere gelince, George onlardan bir an önce kurtulmak zorundaydı. Onların yakınlarda bir yerde olmalarına bile katlanamazdı. İşte o yüzden, Mrs. Garfein mino kuşunu satıp satmayacağını sorduğunda bütün hayvanları Jim'e yolladığını söyledi. Aslında San Diego'lu bir satıcı gelip almıştı hepsini.

Şimdilerde Mrs. Strunk'ın ve ötekilerin sorularıyla karşılaştıkça, evet, Jim'den daha yeni haber aldım, iyiymiş, diyor George. Gitgide daha az sorar oldular. Merak ettikleri filan yok aslında.

Hem bir şey söyleyeyim mi, Jim'in benim için yalnızca sahici bir oğulun, sahici bir erkek kardeşin, sahici bir kocanın, sahici bir karının yerini tuttuğunu yazan o sizin kitabın yanlışı var Mrs. Strunk, diyor George. Jim hiçbir şeyin yerini tutan biri değildi. Ayrıca, şunu da söylememi maruz görünüz, Jim'in yerini tutacak hiçbir şey yok, hiçbir yerde.

Yok, şeytanı kovamadınız sevgili Mrs. Strunk diyor George, tuvaletin üzerinde tünediği yerden; bir yandan da dışarıya bakıyor ve kadının elektrik süpürgesinin torbasını çöpe boşaltışını seyrediyor. O ağza alınmaz şey hâlâ burada; burada, tam aramızda...

Hay Allah kahretsin! Telefon.

Telefon şirketinin elindeki en uzun kordon bile banyoya yetmez. George oturduğu yerden kalkıyor ve çuval yarışına girmiş bir adam gibi paçalarına dolanarak çalışma odasına yollanıyor.

"Alo."

"Alo – kiminle... George, sensin *değil mi*?"

"Merhaba Charley."

"A, şey, çok erken aramadım değil mi? Erken mi yoksa?"

"Hayır." (Aman Allahım, bu kadın tepesini attırmayı bir kere daha başardı işte! Ama pantolonu bileklerinde, silinememenin rahatsızlığı içinde, ayakta durduğu için onu nasıl suçlayabilir ki?

Gene de şu Charley'in yanlış zamanlarda telefon etmek konusunda bir falcı sezgisine sahip olduğunu teslim etmek gerek.)

"Emin misin?"

"Tabii, eminim. Kahvaltımı çoktan etmiştim."

"Daha fazla gecikirsem, üniversiteye gitmek üzere evden çıkmış olursun diye korktum da... Aman Allahım, saatin *bu kadar* geç olduğunu fark etmemiştim. Yola çıkmış olman gerekmiyor muydu senin?"

"Tek dersim var bugün. On bir buçukta başlıyor. Erken başlayan günlerim pazartesi ve çarşamba." (Bütün bunlar az buçuk altı çizilmiş bir sabırla söyleniyor.)

"A, öyle ya, tabii! Ne aptalım! *Hep* unutuyorum."

(Sessizlik. George onun kendisine bir soru sormak istediğini biliyor; ama ona yardımcı olmayacak. Charley'in lafı evirip çevirmeleri onu sinir ediyor. *Neden* George'un ders programını bilmesi *gerektiğini* ima ediyor ki? Sahiplenmecilikten başka bir şey değil bu. Hem sonra, madem bilmesi gerekiyor, neden karıştırıyor her defasında?)

"Geo," (iyice alttan alan bir sesle) "bu akşam serbest misin diye *sorsam*?"

"Ne yazık ki değilim. Hayır." (Konuşmadan bir saniye önce sorsanız, cevabının ne olacağını bilemeyebilirdi George. Ona kararını verdiren Charlotte'un sesindeki umarsızlık. Charlotte'un buhranlarından birini çekecek hali yok.)

"Ah – anlıyorum... Ben de bundan korkuyordum. Daha önceden haber vermeliydim, *biliyorum*." (Sesinde bir parça afallama var, çok pes perdeden, umutsuz çıkıyor. George ardından bir hıçkırma gelmesini bekliyor. Hiçbir ses gelmiyor. Yüzü suçluluk ve rahatsızlık arası bir ifadeyle buruşuyor George'un, ikincisi o yapış yapışlık duygusunun giderek artmasından, bir de o ayak bileklerinin çevresindeki kelepçelerden dolayı.)

"Yani şeydebilir misin –demek istiyorum ki– yani önemli bir söz mü?"

"Ne yazık ki öyle." (Suçluluk ifadesi gevşiyor. Charlotte'a

iyice kızdı artık. Başının etini yemesine hiç gelemez.)

"Anlıyorum... Eh, neyse, boş ver." (Tepeden tırnağa cesaret şu anda.) "Birkaç gün sonra bir daha denerim, izin verir misin?"

"Elbette." (Of – madem cevabını aldı artık, biraz daha iyi davransam ne olur sanki?) "Ya da ben seni ararım."

(Sessizlik.)

"İyi – hoşça kal Geo."

"Hoşça kal Charley."

Yirmi dakika sonra, Mrs. Strunk bahçeye açılan kapının önünde ebegümecilerini sularken, George'un geri geri manevra yaparak arabasını köprüden çıkarışını izliyor. (Köprü kötü bel verdi son günlerde. İnşallah tamir ettirir de çocuklarından biri bir yerini incitmez.) Bir yarım dönüş yaparak sokağa çıkarken, Mrs. Strunk el sallıyor. George da el sallıyor ona.

Zavallı adam, diye düşünüyor Mrs. Strunk, o evde bir başına yaşayıp gidiyor. Ne de iyi bir yüzü var.

Los Angeles otoyol sisteminin mucizelerinden, duacı olunacak yönlerinden biri, sahilden Son Tomas Eyalet Üniversitesi'ne artık elli, bilemedeniz elli beş dakikada varılabilmesi. Eskiden, o kaplumbağa hızıyla yol alınan günlerde, bir trafik lambasından ötekine sürüklenerek, kent merkezinden banliyölere neredeyse iki saatte varırdınız.

George otoyolları bir çeşit yurtseverlikle benimsiyor. Otoyollarda bunca hızlı gidilmesinden, milletin burada yolunu şaşırmasından, hatta bazen panikleyip soluğu en yakın sapakta alarak oraya sığınmasından gururla karışık bir sevinç duyuyor. George otoyolu, onunla hâlâ baş edebildiği için seviyor; otoyolla baş edebilmesi, toplumun henüz işe yarayan bir bireyi olma iddiasını doğruluyor çünkü. Hâlâ *gemisini yürütebiliyor.*

(Suçluluk kompleksi aşırı derecede gelişmiş herkes gibi, George da yerel yönetimin koyduğu yasaların, kent yönetiminin

yayımladığı genelgelerin, kuralların, kurum içi tüzüklerin aşırı derecede farkında. Düşünün, sırf trafik cezasını ödemediği için kaç Toplum Düşmanı enselenmiştir! Şimdiye kadar ne zaman gümrükte pasaportunu damgalatsa, postanede memura kimlik yerine şoför ehliyetini kabul ettirse kendi kendine gizli bir şeyler fısıldamadan edemiyor, *salaklar – gene atlattım onları!*)

Bu sabah bir kere daha atlatacak onları, orada, o büyük kentlere özgü gözü dönmüş araba yarışında –Ben Hur gelse korkardı– yanındaki şeritlerde yarışan en iyi atlarla başa baş sürecek atını, hızlı gidilen sol şeritte bir an seksenin altına düşmeyecek, fıttırık bir yeniyetme kuyruğuna takılır, ya da bir kadın (kapıdan geçerken onlara yol vermekten gelmiyor mu zaten başımıza ne gelirse) ansızın önüne çıkarsa kesinlikle tınmayacak. Motosikletlerine kurulmuş polisler kırmızı ışıklarıyla sinyal verip kükremelerine yol açacak bir şey çakmayacaklar henüz; onu yolundan, o akıştan alıkoyup kenara çekemeyecek, oradan da kibarca ama insafsızca yanlarına katıp derli toplu görünüşlü, kreşle huzurevi arası bir yere götüremeyecekler. O yerlerde, İleri Yaştaki Kimseler'in (şu bizim Eblehler Ülkesi'nde, *ihtiyar* lafı korkak Yahudi ya da pis zenci kadar kötü bir laf sayılır) bunaklığa doğru zahmetsizce adım atmaları sağlanır, çocukluklarında oynadıkları oyunlar yeniden öğretilir onlara, yalnız bir farkla; artık bunun adı *edilgin boş vakit değerlendirme*'dir. Aa, tabii, tabii, bırakın düzüşsünler, hâlâ kaldırabiliyorlarsa aleti; eğer kaldıramıyorlarsa, bırakın hiç utanıp sıkılmadan bebekken sevdikleri erotik oyunlarla vakit geçirsinler. Evlensinler bırakın –sekseninde de, doksanında da, yüz yaşında da olsalar– kimin umurunda? Tek, bir şeylerle uğraşsınlar da, ortalıkta dolaşıp trafiği tıkamasınlar.

Arabayı otoyola çıkan rampadan yukarı sürüp sonra da *trafiğe karışmak* denen şey, her zaman, ufak da olsa bir huzursuzluk verir. George sadece dikiz aynasına bakarak giderilemeyecek, sinir uçlarını karıncalandıran bir duyguya kapılıyor; sanki neden nasıl bi-

linmez, o görmeden biri arkadan bindirecekmiş gibi. Demeye kalmaz, trafiğe karışır, yola çıkar, tepedeki geçide ve onun ardında uzanan vadiye doğru tırmanan uzun tatlı eğimi almaya başlar.

Şu anda, arabayı sürerken kendi kendine hipnoz yapıyor sanki. Yüzün gevşediğini, kısılmış omuzların yana düştüğünü, vücudunun oturduğu sürücü koltuğunda geriye doğru kaykıldığını görüyoruz. Refleksler yönetimi ele alıyor; sol ayak sıkıca debriyaja basarken, sağ ayak ağır ağır gaz veriyor. Sol el hafifçe direksiyonun üzerine bırakılıvermiş; sağ el vitesi alışkın bir hareketle yükseltiyor... Hiç acelesiz yoldan aynaya, aynadan yola gidip gelen sözler, sükûnetle öndeki arkadaki en yakın arabayla arasındaki mesafeyi ölçüyor... Ne de olsa gözü dönmüş bir araba yarışında değiliz –sadece seyirciler ya da ürkek acemilere öyle geliyor– bir nehir bu. Gürül gürül akarak, yatıştırıcı bir güçle denize döküldüğü yere doğru yol alıyor. Kendinizi ona kaptırdığınız sürece korkacak bir şey yok. Hatta onun bu hızlı akışının tam ortasında, bir çeşit tatlı tembelliğe ve huzura bile ulaşılabilir.

İşte şimdi yeni bir şeyler oluyor George'a. Yüz yeniden geriliyor, çene kasları hafifçe kasılıp belirginleşiyor, ağız büzülüp seğiriyor, dudaklar acımasız bir çizgi halini alıncaya kadar birbirine bastırılıyor, iki kaş arasında sihirli bir kasılma oluyor. Ama gene de bütün bunlar olup biterken vücut eksiksiz bir gevşeme durumunda kalıyor. Giderek ayrılıyor kendini sanki, ayrı bir varlık olup çıkıyor; kendi iradesi ya da kişiliği olmayan, kasların ortak çalışması, kesin bir gevşeme ve durumun gerektirdiği suskunluğun cisimleşmiş hali olarak efendisini işe götüren duyarsız, kimliksiz bir şoför figürü.

Böylece George, araba sürme işini uşağına bırakmış bir efendi gibi, dikkatini çevresine yöneltmekte özgür şimdi. Geçidin tepesinden aşağı doğru süzülürken, George dış dünyadan gitgide daha çok uzaklaşıyor; çevresindeki arabalardan, önünde uzanan otoyolun ansızın yokuş aşağı inişinden, aşağıda evleri ve bahçe-

leriyle gözünün önüne serilen vadiden, ileride onun üzerindeki uzun, kahverengi kirli hava kuşağından, onun da üzerinde yükselen koskocaman, çıplak dağlardan. Kendi içine, ta derinlere inmiş durumda şimdi.

Neler kuruyor acaba?

Tam sahilde, yüz dairelik, büyük, küstah bir yüksek yapı iskelet halinde yavaş yavaş göğe doğru tırmanıyor. Denize dik inen kayalıkların oradaki parktan görülen manzarayı kapatacak. Proje sorumlularından biri, itirazlar karşısında "Eh, ne yapalım ilerleme," diyor. Ayrıca bizim daireleri kiralayarak şu manzaraya ayda dört yüz elli dolar vermeye hazır birileri varsa, neden parkı kullanan sizler (bunlara George da dahil) manzaradan bedava yararlanasınız ki, demeye de getiriyor.

Yerel bir gazetenin başyazarı cinsel sapkınlara karşı (George gibilerini kastediyor) kampanya başlattı. Her yer bunlarla doldu, diyor; artık iğrenç manzaralara tanık olmaksızın bir bara, erkekler tuvaletine, ya da halk kütüphanesine gidilemiyor. Ayrıca, hepsi de istisnasız frengili. Bunlara karşı var olan yasalar, diyor, gereğinden fazla hoşgörülü.

Geçenlerde senatörün biri, bir konuşmasında hiç zaman kaybetmeden elimizdeki bütün silahlarla Küba'ya saldırmamız gerektiğini, aksi halde Monroe Doktrini'nin hafife alınmış, hiçe sayılmış olacağını söyledi. Senatör bunun füze savaşı demek olduğunu yadsımıyor. Gerçeği görelim; saldırmamak onursuzluk demektir. Halkımızın dörtte üçünü feda etmeye hazır olmalıyız (George da dahil).

George, kiracılar içine girmeden hemen bir gece önce, şu binaya gizlice girip, duvarlara önceleri fark edilmeyecek, ama etkisi yavaş yavaş artarak çevreye müthiş bir çürüyen ceset kokusu yayacak özel hazırlanmış bir sprey sıkmak ne eğlenceli olurdu, diye düşünüyor. Kokuyu gidermek için bilimin icat ettiği her türlü koku gidericiyi deneyeceklerdir ama boşuna; sonuçta çaresizlikten duvarları yıkıp, kapıyı çerçeveyi söktüklerinde, binanın ta iskeletinden koktuğunu görecekler. Orayı tıpkı Kmerler'in An-

gor'u terk ettiği gibi terk edecekler; ama o pis koku giderek yayılacak, yayılacak, sonunda da Malibu sahillerinden duyulur olacak. Nihayet bütün bina gaz maskeleri takmış işçiler tarafından sökülecek, toz haline gelinceye kadar ezilip, ufalanıp okyanusun ta açıklarında bir yere atılacak... ya da belki daha da iyisi, madeni sert yapan her ne ise, onu yiyip bitiren bir virüs türü keşfetmek. Bunun pis kokuya üstün yanı binaya tek bir noktadan zerketmenin yetmesi. Ondan sonra virüs bütün binadaki madeni yer bitirir. Derken, herkes dairelerine girmişken, bir de bakıyorsunuz ki, büyük bir güle güle oturun partisinin tam ortasında tüm bina bel verip çöküyor, bir tabak makarna gibi gevşek, birbirine dolanmış bir yığın haline geliyor.

Sonra şu gazetenin başyazarını, diye düşünüyor George, onu, gazetedeki cinsel sapkınlarla ilgili yazılardan sorumlu öteki yazarları –belki polis müdürünü, ahlak zabıtasının başını, kampanyayı kürsülerinden destekleyen rahip takımını da– kaçırıp hepsini yeraltındaki gizli bir film stüdyosuna götürmek ne büyük gırgır olurdu. Orada çiftler ya da gruplar halinde akla hayale gelebilecek her türlü seks gösterisi yaptırılırdı onlara –bir-iki kızgın demirle kerpetenin ucunu göstermek yeter de artardı bile– hem de yaparken zevkten çığlık atarlardı mutlaka. Sonra film banyo edilip kopyalar süratle bütün sinemalara dağıtılırdı. George'un yardımcıları, salonun ışıklarını yakamasınlar diye bütün yer gösterici-leri kloroformla bayıltacaklar, çıkışları kilitleyecekler, makinistleri zararsız hale getirecekler ve "Gelecek Program" başlığı altında filme başlayacaklar.

O senatöre gelince, ne eğlenceli olurdu, onu da...

Hayır.

(Bu noktada kaşlarının her zamankinden daha da şiddetli bir kasılmayla çatıldığını, dudakların incelerek bir bıçak sırtı hainliğine büründüğünü görüyoruz.)

Hayır. Eğlenceli *kesinlikle* doğru sözcük değil. Bu insanlar eğlendirici değiller. Bunlarla hiçbir zaman eğlenceyle başa çıkmaya çalışmamalı. Bunlar bir tek dilden anlarlar; kaba güç.

Demek ki sistemli bir terör kampanyası başlatmalıyız. Bunun etkili olabilmesi için, hepsi de bu yola baş koymuş en az beş yüz tane son derece yetenekli katilden kurulu bir organizasyona gerek var. Baştaki kişi basit, açıkça belirlenmiş bir hedefler listesi hazırlayacak; mesela şu binanın ortadan kaldırılması, şu gazetenin kapatılması, şu senatörün istifa ettirilmesi. Sonra bunlar sırayla, harcanan zamana ve zayi sayısına bakılmadan yerine getirilecek. Her defasında, başsuçluya önce *George Amca* imzalı nazik bir not yollanacak, bunda eğer ölmek istemiyorsa belli bir tarihe kadar neler yapması gerektiği açıkça anlatılacak. Bu arada ona George Amca'nın "işbirliği suçtur" esasına göre çalıştığı anlatılacak.

Verilen son günün son saatinden bir dakika önce, öldürme işine başlayacak. Başsuçlunun infazı, ona düşünme süresi tanımak üzere birkaç hafta, hatta ay ertelenecek. Bu arada, her gün küçük küçük uyarılarda bulunulacak. Karısı kaçırılabilir, boğularak öldürülebilir, mumyalanıp kocasının eve dönüşünü beklemek üzere oturma odasına yerleştirilebilir. Çocuklarının kelleleri kutulara konup postayla yollanabilir ya da akrabalarının işkenceyle öldürülürken attıkları çığlıkların teyp bantları gönderilebilir. Geceleyin dostlarının evleri havaya uçurulabilir. Onunla en ufak bir tanışıklığı olan herkes ölüm tehlikesiyle yüz yüze kalır.

Organizasyonun yüzde yüz etkili olduğu yeterince sık örneklendirilerek kanıtlandıktan sonra, halk yavaş yavaş George Amca'nın isteklerinin derhal ve sorgusuz sualsiz yerine getirilmesi gerektiğini öğrenmeye başlar.

Peki ama George Amca, isteklerinin yerine getirilmesini *gerçekten ister mi*? Hiç durmadan öldürebilsin, öldürebilsin diye kendisine kafa tutacaklar olmasını yeğlemez mi? Bu insanların hepsi mikroptan başka bir şey olmadığına göre, ne kadar çoğu öldürülse o kadar iyi değil midir? Son hesaplaşmada, bunların hepsinin Jim'in ölümünde suçu var. Jim'in varlığından haberleri bile olmasa da, sözleri, düşünceleri, tüm yaşam biçimleriyle hazırlamışlardır bu ölümü. Öte yandan, George bu kadar ileri gitti mi, Jim'in pek de önemi yoktur artık. Bu noktada Jim, Amerika hal-

kının dörtte üçünden nefret etmek için bir bahaneden başka bir şey değildir... Nefretiyle hiç durmadan geviş getirirken George'un çenesi oynar, dişleri gıcırdar.

Peki George bütün bu insanlardan gerçekten nefret ediyor mu? Bu insanların kendileri sadece nefret edebilmek için birer bahane değiller mi? *Nedir* George'un nefreti o halde? Bir uyarıcı – işte o kadar; George'un üzerinde çok kötü etki yapan bir uyarıcı, ona hiç kuşku yok. Hırs, pişmanlık, karaduygu; orta yaşın dirimi bunlar işte. Şu anda onun için iyice zıvanadan çıktı diyorsak, çevresini saran şu bir sürü otomobildeki en az yarım düzine insan da aynı durumda; şimdi, trafik yoğunlaşırken hepsi birden yavaşlıyor, yokuş aşağı iniyor, önce köprünün altından, sonra da Union Garı'nın yanından geçip gidiyorlar...

Tanrım! İşte geldik, kent merkezindeyiz! George sersemlemiş vaziyette yüzeye çıkıyor, direksiyon başındaki küçük şoför figürünün rekor kırdığını fark ediyor. Şimdiye kadar tek başına hiç bu kadar fazla sayıda sürücüyü atlatmamıştı. Bu da irkiltici bir soruyu getiriyor; şoför gitgide kendi başına bir birey olma yolunda mı? George'un yaşamında çok daha geniş alanları ele geçirmeye mi hazırlanıyor?

Şimdi bunu düşünüp kaygılanacak zaman yok. On dakika sonra kampüse varmış olacaklar. On dakika içinde George, George olmak zorunda; adlandırdıkları, görünce tanıyacakları George. Bu yüzden bilinçli olarak onların düşündüklerini düşünmeye, onların ruh durumlarına girmeye alıştırıyor kendini. Bir eski kurt becerisiyle, yüzüne alelacele oynamak zorunda olduğu şu rolün psikolojik maskesini geçiriyor.

Otoyoldan San Tomas Caddesi'ne döndünüz mü yeniden bin dokuz yüz otuzlu yılların pejmürde, mahmur, hiç mi hiç acelesi olmayan, hâlâ ekonomik krizin nekahat dönemini yaşayan, yeni ba-

dana yaptıracak parası olmayan Los Angeles'ında bulursunuz kendinizi. Ah ne sevimlidir burası! Telgraf ve telefon tellerinin oluşturduğu fıttırık, içinden çıkılmazcasına birbirine dolanmış kedi merdiveni, yamaçlara ya da tepelere güvensizce tünemiş, sıvaları çatlak beyaz evlerle dolu, bir alçalıp bir yükselen küçük, dik tepelerden oluşan araziyi çirkinleştirmekten çok ona garip ama hoş bir görünüm kazandırmıştır. Burada Meksikalılar yaşar, onun için çiçek bol. Burada zenciler yaşar, onun için neşeli yerdir. George burada yaşamak istemez, çünkü burada oturanlar gün boyu radyolarını bağırtır dururlar. Ama yaşasaydı, onların çocuklarına bağırır bulmazdı kendini; çünkü bu insanlar "düşman" değiller. George'u kabul edecek olsalar, müttefik bile olabilirler. Onlar George Amca düşlerinde hiçbir zaman rol almazlar çünkü.

San Tomas Eyalet Üniversitesi otoyolun öteki tarafında, geride. Oraya varmak için bir köprüyü geçiyor, yıkmalar-yapımlar-yıkımlarla dolu günümüze dönüyorsunuz. Buradaki alçak tepeleri insan zoruyla kamyonlara koyup götürmüşler ya da uçlarını buldozerlerle dilim dilim doğramışlar. Arazinin bağrı kat kat teraslarla yarılmış. Kanalizasyon ve su-elektrik bağlantıları kurulur kurulmaz, dört bir yanda alçak damlı yatakhane tipi yerleşim grupları (hiç şaşmıyor, bunlara ya *yuva* ya da *yerleşimde yeni bir anlayış* deniliyor) açılıyor. Bunların birörnek olduğunu söylemek iftira olur; bazılarının damları kahverengi, bazılarının yeşil, üstelik her birinin banyolarındaki fayanslar da değişik renkte. Üzerlerinde kuruldukları sahaların da kendi özellikleri var – her biri, emlak komisyoncularının her zaman rahatlıkla uydurabilecekleri adlar taşıyor; Gökyüzü Mahalleleri, Vista Grande, Grovernor Tepeleri gibi...

Bütün bu arazi düzleme, kazma, küreme, çakma, çivileme girdabının anafor noktasında da üniversite kampüsünün ta kendisi bulunuyor. Tuğla ve cam karışımı, büyük büyük pencereli, temiz, modern bir fabrika binası; küstah bir aceleyle tamamlanmaya çalışılmakta, dörtte üçü bitmiş bile. (Öyle bir inşaat gürültüsü var ki bazı sınıflarda öğretmenlerin sesi duyulamıyor.) Fabrika

tam güç çalışır duruma geldiğinde yirmi bin ön lisans öğrencisi "çıkartabilecek". Ama, daha on yılını doldurmadan da kırk-elli bin kişiyle başa çıkmak zorunda kalacak. O zaman her şey yıkılıp iki katı boyutlarda yeniden yapılacak.

Ne var ki, o zamana kadar otomobil parklarının kaplayacağı alanın kampüsü tümüyle dış dünyadan koparacağı da öne sürülebilir. Çok yakın bir gelecekte, haftalar sürecek trafik sıkışıklıkları karşısında pes eden öğrencilerin parklara bırakıverdikleri otomobiller geçit vermez bir orman oluşturacak. Şimdi bile, otomobil parkları kampüsün yarısı kadar bir alanı kaplıyor, öyle de dolular ki, tek bir boş yer bulmak için insan arabayla birinden ötekine dört dönmek zorunda kalıyor. Bugün George şanslı. Otomobil parkının, gireceği sınıfa en yakın noktasında boş bir yer var. George parka giriş kartını makineye sokuyor (böylece gerçekten George olduğunu kanıtlayan ikinci dereceden bir kanıt sunmuş oluyor); önündeki engel kesik, tutuk, mekanik hareketlerle havaya kalkıyor, George arabayı sürüp içeri giriyor.

Son zamanlarda öğrencilerinin arabalarını tanımaya alıştırıyor kendini. (Sık sık girişir bu kendini geliştirme projelerine; bazen bellek eğitimidir, bazen yeni bir gıda rejimi, bazen okunur şey olmayan bir kitap, bilmem kimin en iyi kitabı. Hiçbirinde uzun süre direnmez.) Bugün arabalardan üçünü tanıdığı için memnun. Mübadele bursuyla gelen İtalyan öğrencinin, cinnete varan bir cesaret ve taşralılıkla, sanki Via Veneto'da turluyormuş gibi otoyolda fütursuzca sürdüğü motosikleti saymıyor. Tom Kugelman'ın kirli beyaz iki kapılı Ford'u. Arkasında *Slow White* yazıyor. Sonra şu Çinli-Hawaili oğlanın kül grisi Pontiac'ı. Arka penceresine şu şakacı çıkartmalardan biri yapıştırılmış. *Tek inandığım -izm, soyut ekspresyonizmdir.* Bu durumda şaka tam da yerini bulmuyor, çünkü oğlan gerçekten soyut resim yapıyor. (Yoksa pek ince anlamlar mı yatıyor bu cümlede?) Her neyse, öyle Cheshire kedisi gibi tatlı tatlı gülümseyen, öyle kaymak gibi pürüzsüz tenli, ayrıca kediler kadar titiz ve temiz birinin öylesine kasvetli, çamur gibi tuvaller doldurması ya da böyle leş gibi bir

arabanın sahibi olması inanılır şey değil. Adı da güzel, Alexander Mong. Şuradaki gıcır gıcır cilalı –bal dök yala– kızıl MG de durmadan gözleri sulanan, haşarı albino Buddy Sorensen'in. Sorensen bir basketbol yıldızı ve *bomba ya hayır* rozeti takıyor. George, Buddy'nin otoyolda yıldırım hızıyla yanından geçip gittiğini, geçerken de sanki o küçük, küvet boyutundaki saçma sapan arabayı bir yerden yürütmüş de hiç umurunda değilmiş gibi, kendi kendine kahkahalar attığını görmüştü.

Evet, işte okula vardı George. En ufak bir gerginlik duymuyor. Arabasından inerken, içinde bir enerji kabarması, oyunun bir an önce başlaması için yoğun bir istek var sadece. İstekli adımlarla, yaylana yaylana, Müzik Binası'nın önündeki çakıl döşeli yoldan kendi bölümünün bürosuna doğru yürüyor. Tepeden tırnağa oyuncu şu anda; soyunma odasından yukarıya çıkmış, sahne almak için aksesuarlarla, ışıklarla, kulis işçileriyle dolu kulis dünyasından aceleyle geçip giden bir oyuncu. Eski kurt, sakin ve kendinden emin; süresi iyi ayarlanmış, kısacık bir an büronun eşiğinde durup bekliyor, sonra tane tane, seyircisinin ondan beklediği ustaca yumuşatılmış İngiliz aksanıyla İngiliz cümlesini söylüyor: "Günaydın!"

Üç Sekreterler –her biri kendi seçtiği üslup içinde sevimli ve yetkin birer aktris– onu anında, tek bir kuşku belirtisi göstermeksizin tanıyor ve "Günaydın," diye cevap veriyorlar. (Bunda dini bir yan var, kilisede verilen cevaplarda olduğu gibi; temel Amerikan dogmasına duyulan inancın bir kere daha doğrulanması, yani Günün hep *Aydın* bir gün olması. Ruslara ve onların bütün füzelerine, insan bedeniyle ilgili bütün hastalık ve dertlere rağmen, *Aydın*. Çünkü ne de olsa, Rusların ve bütün o dertlerin gerçek olmadığını biliyoruz, değil mi ya? Düşüncelerimizden silip atarsak kaybolur giderler. İşte o zaman da günün *aydın* olması sağlanır. Peki o zaman, tamam, gün *aydın*!)

Bu büroda İngilizce bölümünün kadın-erkek bütün öğretmenlerinin küçük birer kutusu var ve hepsi de ağzına kadar kâğıt dolu. Nasıl da bir iletişim çıldırısı bu! En sıradan bir konu hak-

kındaki en önemsiz bölüm toplantısı bile kâğıda geçirilir ve yüzlerce kopya halinde herkese dağıtılır. Her şey herkese bildirilir. George bütün bu kâğıtlara şöyle bir göz atıp hepsini çöp sepetine atıveriyor, bir tanesi dışında; bu bir IBM makinesinin deldiği, yardığı, şifrelediği uzun, dikdörtgen biçiminde bir kart, bir öğrenci fukarasının akademik kimliğini içeriyor. Daha doğrusu, o öğrencinin kimliğinin ta *kendisi*. Diyelim ki George bu kartı gerektiği gibi imzalayıp Öğrenci İşleri'ne yollayacak yerde yırtıp attı, ne olur? O öğrenci San Tomas Eyalet Üniversitesi'nin gözünde var olmaktan çıkar bir anda. Akademik olarak silinir gider, ancak çok büyük güçlüklerle, alengirli pişmanlık törenlerinin sonucunda yeniden ortaya çıkabilir; IBM tanrılarına üç kopya halinde doldurulmuş sayısız kayıt formları, noter tasdikli yeminli açıklamalar kurban etmesi gerekir.

George kartı iki parmağı arasında sıkıca tutarak imzalıyor. Bu nesnelere dokunmaktan bile tiksiniyor, çünkü bunlar budalaca ama gene de güçlü ve kötü bir büyünün, dinleri tek bir dogmaya, *biz yanlış yapmayız*'a dayalı düşünce-makinesi tanrılarının büyüsünün gerçekleşmesine yarayan alfabenin harfleri. Bunların büyüsü, bir yanlış yaptıkları zaman –ki sık sık olur bu– bu yanlışın sık sık yinelenip ölümsüzleştirilmesine, böylece bir anti-yanlışa dönüştürülmesine dayalı... George kartı ucundan tutarak sekreterlerden birine götürüyor; o da kartın Öğrenci İşleri'ne varmasını sağlayacak. Sekreterin masasında bir tırnak törpüsü duruyor. George törpüyü eline alıyor ve, "Bakalım bizim ihtiyar robot fark edecek mi?" diyerek karta bir yarık daha açarmış gibi yapıyor. Kız gülüyor ama ancak yüzünden bir an yalın bir dehşet ifadesi geçtikten sonra; gülüşü de zorlama... George dinine küfretti.

Yaptığından oldukça hoşnut, Bölüm Binası'nı terk ediyor George, Kafeterya'ya yöneliyor.

Kampüsün ortasına rast gelen, çevresi Güzel Sanatlar Binası, Spor Salonu, Fen Binası ve İdari Bina'yla sarılmış büyükçe açıklık alanı bir ucundan ötekine geçmeye koyuluyor. Buraya yenilerde çim ektiler; birkaç tane de küçük ağaççığa bel bağlamışlar,

bunların birkaç yıl içinde burayı bol yapraklı, gölgelik, hoş bir yer yapacağını umut ediyorlar. Yani, tam her yeri yeniden kazıp altüst etmeye başlayacakları sırada... Havada kirlenmenin getirdiği keskin, acı bir koku var; bunların "eblehçe"sinde *gözlerinizi tahriş eder* denen cinsten. Az sayıdaki bulutsuz günlerde, San Tomas Eyalet Üniversitesi'ne hâlâ And Dağları'nın tepesindeki bir platoya kurulmuş bir üniversite gösterişi veren San Gabriel Sıradağları, bugün her zamanki gibi aşağılardaki kentsel perişanlıktan yükselen ilençli sarı dumanların ardına gizlenmişler.

Ve işte George'un dört bir yanını saran, ona doğru yaklaşan, dört bir yandan gelerek yoluna çıkan kızlı erkekli hammadde. Her gün, akarkayış görevi gören otoyollardan gelerek işlenmek, paketlenmek ve piyasaya sunulmak üzere bu fabrikaya boşaltılıyorlar. Zenciler, Meksikalılar, Yahudiler, Japonlar, Çinliler, Latinler, Slavlar, Kuzeyliler; esmer kafalar, sarışınlardan çok daha fazla. Derslerine yetişmek için aceleyle yürüyenler, flört etmek amacıyla oyalananlar, ciddi ciddi tartışarak gezinenler, kendi kendilerine mırıldanarak derslerini tekrarlayanlar; hepsi kitaplarını yüklenmiş, hepsi bezmiş.

Burada ne yaptıklarını sanıyorlar acaba? Eh, resmi yanıt şu: Kendilerini içinde çocuk yetiştirebilecekleri bir iş ve güvence ortamı demek olan hayata hazırlıyorlar, sonra çocukları da kendilerini içinde çocuk yetiştirebilecekleri bir iş ve güvence ortamı demek olan... Oysa, bütün meslek seçim danışmanlarına, yatırımınızı esaslı bir teknik eğitime yaparsanız –diyelim farmakoloji ya da muhasebe ya da elektronik alanının sunduğu geniş fırsatlar– ne kadar çok para kazanabileceğinizi hatırlatan broşürlere rağmen, inanılır gibi değil ama hâlâ şiir, roman, oyun yazmakta direnen epey bir öğrenci var! Uykusuzluktan sersemlemiş halde, iki ders arasında, parttaym işlerinde ya da evlilik yaşamlarından çalabildikleri anlarda çiziktirip duruyorlar. Bir ameliyat odasını silip süpürürken, bir postanede mektupları ayırırken, bebeğin biberonunu kaynatırken, hamburger pişirirken, kafalarının içinde fır dönüyor sözcükler. Ve bir yerlerde, "olmalı"ya olan kölelikle-

rinin ortasında bir yerde, o çılgın "olabilir", yaşayın, öğrenin, tanıyın diye fısıldıyor onlara – neyi?! *Harikaları, mucizeleri! Cehennemde Bir Mevsim'i, Gecenin Sonuna Yolculuk'u, Bilgeliğin Yedi Sütunu'nu, Boşluğun Parlak Işığı'nı...* İçlerinden biri olsun yırtacak mı? Evet, elbette. En azından biri. En çok da ikisi ya da üçü – arayış içindeki bu binlerce kişiden ikisi ya da üçü...

Burada, onların ortasında, bir çeşit baş dönmesi geçiriyor George. Aman Tanrım, neler gelecek her birinin başına? Hiç şansları var mı? Şimdi şuracıkta, "Umut yok, boşuna!" diye haykırsa mı?

Ama George bunu yapamayacağını biliyor. Çünkü belki saçma, cılız bir çaba ama neredeyse kendine rağmen kendisi de bu umudun sözcüsü, üstelik umut sahte de değil. Evet. Sadece şu var, George sokağın ortasında durmuş, gerçek bir elması üç kuruşa satmaya çalışan adam durumunda. Elmas küçük bir azınlık dışında herkesten gizlenmiş, çünkü acele acele bir yerlere koşuşturan kalabalığın durup elmasın gerçek olduğuna inanma cesareti gösterecek zamanı yok.

Kafeteryanın önüne en son öğrenci etkinliklerinin duyurularını asmışlar; Squaw Gecesi, Altın Post Pikniği, Tanışma Balosu, Üniversite İçişleri Toplantısı, LPSC'ye karşı oynanacak maç. San Tomas Kabilesi'nin bu çokça reklamı yapılan törenleri pek de inandırıcı değil; bunları coşkuyla destekleyen yalnızca pek az sayıda kişi. Kızlarla oğlanların geri kalanları, belli durumlarda öyleymiş gibi yapmaya hazır olsalar da, gerçekte kendilerini bir kabile olarak görmüyorlar. Tek sahici ortak noktaları acelecilikleri; genel akışın dışına düşmemek, şu üç gün önce teslim edilmesi gereken ödevi bitirmek. George onların konuşmalarına kulak misafiri olduğunda duydukları hemen hemen her defasında neleri başaramadıkları, öğretmenlerinin neleri onlara zorla yaptırmasından korktukları ya da neleri yapmamayı göze alıp kimleri atlattıkları oluyor.

Kafeterya tıklım tıklım. George kapıda durup bakınıyor. Sabırsızlanıyor; artık mademki bir kamu hizmetidir, madem San To-

mas Eyalet Üniversitesi'nin malıdır, üniversite kendisini bir an önce kullanmalı. Bir dakikasının bile boşa harcanmasından hoşlanmıyor. Dudaklarında belli belirsiz bir gülümsemeyle masaların arasında dolanıyor; kırk mumluk bir gülümseme, istenildiğinde hemen o an yüz elli muma çıkarılıverecek.

Ah, neyse gözü Russ Dreyer'e ilişiyor, Dreyer de onu selamlamak üzere masasından kalkıyor. Kuşkusuz kaç zamandır onun gelişini kolluyordu. Dreyer gidiş geliş, George'un özel hizmetkârı, yaveri, fedaisi oldu çıktı. Kemikli, ince yüzlü, fırça gibi saçlı, çerçevesiz gözlükleri olan bir delikanlı. Üzerinde, çevresindeki elbiselerin sporluğu karşısında biraz çekingen, biraz rahatsız bir ödün gibi duran az çok spor görünüşlü bir Hawai gömleği var. Düğmeleri iliklenmemiş "v" yakasının açıklığından görünen fanilası gene her zamanki gibi doktor gömleği beyazlığında. Dreyer birinci sınıf bir üniversiteli, Avrupa'da olsa onun benzerleri oldukça kuru ve yavan birer kalas olurlardı. Ama Dreyer ne kuru ne de yavan. Alttan alta işleyen bir mizah duygusu var onda, ayrıca eski bir bahriyeli olarak oldukça bileği sıkı. Bir keresinde George'a, karısı Marinette, candostu Tom Kugelman ve Tom'un karısıyla geçirdikleri bir akşamdan söz etmişti. "Tom'la ben *Finnegan's Wake* üzerine tartışmaya giriştik. Tartışma bütün akşam yemeği boyunca sürdü. Sonunda kızlar bizi dinlemekten bıktıklarını söylediler, sinemaya gittiler. Tom'la ben bulaşıkları yıkadık, bu arada saat on olmuştu, hâlâ tartışıyorduk, birbirimizi ikna edememiştik. Derken buzdolabından bira alıp bahçeye çıktım ben. Tom orada bir kulübe yapıyor, henüz çatısını konduramadı. Bana, var mısın bir barfiks maçına dedi, başladık kapı kirişinin üzerinde barfikse. On üç - on bir yendim onu."

George'a çok çekici geliyor bu öykü. Nedense ona eski Yunan'ı hatırlatıyor.

"Günaydın, Russ."

"Günaydın efendim." Dreyer'e, George'a "efendim" dedirten aradaki yaş farkı değil. Aralarındaki bu ast-üst taklidi ilişki tavsadığı an, hiç duraksamadan George, hatta Geo diyecek.

Birlikte kahve makinesinin bulunduğu yere gidiyorlar, kupalarını dolduruyor, tezgâhtan börek seçiyorlar. Kasaya yöneldiklerinde, Dreyer elinde hazır tuttuğu bozukluklarla öne atılıyor. "Olmaz, lütfen izin verin efendim."

"Hep sen veriyorsun."

Dreyer memnun, gülümsüyor. "Marinette'i işe yerleştirdim ya, elimiz bollandı."

"O öğretmenlik işi oldu demek ki."

"Kısa süre önce. Geçici tabii. Tek dert, sabahları bir saat daha erken kalkmak zorunda kalması."

"Demek kendi kahvaltını kendin hazırlıyorsun, öyle mi?"

"Dert değil, idare ediyorum. Marinette eve daha yakın bir iş buluncaya kadar. Ya da ben onu hamile bırakıncaya kadar." George'la erkek erkeğe konuşmaktan büyük zevk aldığı açık. (Beni biliyor mu acaba? diye düşünüyor George; içlerinde bilen var mı? Evet, evet büyük olasılıkla. Ama ilgilerini çekmez. Benim duygularımla, benim salgılarımla, ensemden aşağı bir yerimle ilgilenmezler. Ders anlatsın diye tepsi üzerinde sınıfa getirilmiş bir kelleyim sanki.)

"Ha, şey aklıma gelmişken," diyor Dreyer, "Marinette şey dedi, efendim, arayı soğutmadan bize bir kere daha gelir miydiniz diye size sormak istiyorduk da – spagetti filan yapardık. Belki Tom da şu size sözünü ettiğim bandı getirecek, hani Berkeley'in görsel-işitsel merkezinden aldığı. Katherine Anne Porter'ın kendi sesinden öykülerini okuduğu bant..."

"Çok iyi olur," diyor George söz vermeden, ama istekli bir sesle. Başını kaldırıp saate bakıyor. "Bak hele, artık yola koyulma vakti geldi."

Dreyer, onun daveti kesinleştirmemesinden hiç de yüksünmüş görünmüyor. Belki de George'un yemeğe gelmesi, George'un olduğu kadar onun da umurunda değil. Bunların hepsi simgesel. Marinette çağır dedi, o da çağırdı, artık George'un evlerine ikinci kez yemeğe gelmeyi kabul ettiği kayıtlara geçti. Bu da George'la içli dışlı oldukları ve yıllar sonra eski günlerinde görüştükleri in-

sanlardan biri olarak adının anılabileceği anlamına gelir. Evet, evet Dreyer'ler George'un bir zamanların yavan şöhretleri arasındaki yerini sağlama almak için ellerinden geleni esirgemeyecekler, bunu çok iyi biliyor George, bin dokuz yüz doksanlı yıllarda bir akşam getiriyor gözünün önüne. Russ, Orta Batı'da bir üniversitenin İngilizce bölümünün başında, Marinette de oğullarıyla kızlarını yetiştirmiş bir ana. Genç öğretim görevlileriyle karılarından oluşan bir davetliler grubu, Dr. ve Bayan Dreyer'i simgesel olarak ağırlarlarken, Bölüm Başkanı'nın anekdot nakletme keyfinin geldiğini görünce, gene simgesel olarak heyecanlanacaklar. Dudaklarında çakırkeyif bir gülümseme, kafasını tam da toparlayamadan, kelimeleri ağzının içinde yuvarlayarak, içine George'un ve daha birçok başkalarının da karıştığı bayat efsanelerden örülü bir labirente dalacak Dreyer, kimi ayrıntıları çarpıtarak... Marinette de, dudaklarından hiç silinmeyen gülümsemesi, oturmuş üçüncü kulağıyla –bütün bu anlatılanları duymuş, dinlemiş olan kulağıyla– dinliyor olacak ve saatin on bir olması için dualar edecek. Saat on bir olacak. Herkes bu gecenin gerçekten de müstesna bir gece olduğunda fikir birliğine varacak.

Sınıfa doğru yürürlerken, Dreyer George'a, Dr. Leavis'in Sir Charles Snow hakkında söyledikleri konusunda ne düşündüğünü soruyor. (Ta uzaklarda kalmış Bahtsız İhtiyarcıklar ve onların ta eskide olmuş bitmiş meydan savaşları bu Mahmur Çukur Eyalette hâlâ hararetle tartışılır durur.) "Şimdi, her şeyden önce," diye söze başlıyor George.

Bu anda tenis kortlarının yanından geçiyorlar. Sadece bir kort dolu, iki delikanlı tekler maçı yapıyor. Güneş kirli hava perdesinin ardından kızgın ışınlarını saçarak ansızın belirdiği için, ikisi de neredeyse çırılçıplak soyunmuşlar. Üzerlerinde lastik spor ayakkabılarıyla bisikletçilerin giydiği o çok kısa, bedene yapışıp kalçalarla kasıkları saran triko şortlardan başka bir şey yok. Kendilerini tümüyle oyunlarına vermiş'ler, geleni geçeni görmüyorlar bile. Sanırsınız ki aralarına file gerilmemiş. Çıplak oluşları onları iyice birbirine yaklaştırıyor, iki dövüşçü gibi yüz yüze,

karşı karşıya getiriyor. Ama bu bir dövüş olsa tek taraflı olurdu, çünkü soldaki çocuk çok daha ufak tefek. Meksikalı belki, kara saçlı, yakışıklı, kedi gibi, acımasız, her şeyi yerli yerinde, kıvrak, adaleli; ayakları üzerinde çabuk ve zarif hareket ediyor. Bedeni doğa vergisi, yaldızlı bir esmerlikte; göğsünde, karnında ve uyluklarında kıvırcık kara kıllar var. Sert ve hızlı, zalimce bir ustalıkla oynuyor, topu geri yollarken beyaz dişlerini gösteriyor ama gülümsemeden. Kazanacak. Rakibi olan iriyarı sarışın oğlan bunu biliyor; bu yüzden savunmasında dokunaklı bir centilmenlik var. Güzelliğinde öyle bir uysallık, bedeninin yapısında öyle soylu bir yan var ki. Gene de, bu klasik, kaymak beyazı mermerden yontulmuşa benzeyen beden ona ayakbağı oluyor. Oyunun kuralları bu bedeni görevini yerine getirmekten alıkoyuyor sanki. Umarsız bir eşitsizlik noktasından mücadele ediyor. Şu işe yaramaz raketini bir yana atsa, filenin öte yanına uçsa ve o acımasız, küçük, yaldız yaldız kediyi mermerden gücü önünde dize getirse ya. Hayır, tam tersine sarışın çocuk kuralları kabul ediyor, bunlarla elini kolunu bağlıyor, kurallara karşı gelmektense yenilgiye, utanca razı. Bir işe yaratamadığı iriyarılığı ve sarışınlığı ona, çağımızın kişisi olmayan bir şövalye havası veriyor. Kusursuz bir sportmen olarak son oyunu da kaybedinceye kadar dövüşecek. Peki ama bütün yaşamı boyunca hep aynı şey gelmez mi başına? Yanlış oyunlara dalıp durmaz mı, hızlı, zeki ve acımasız rakiplere karşı hiç oynamaması gereken oyunlara sardırmaz mı?

Oyun kıran kırana; ama kıran kıranalığında duyumsal bir yan var ve bu da George'un kanını kızıştırıyor. Duyularının karşılık vermeye bunca hazır olmaları karşısında bir haz ürpertisi geçiyor içinden; son zamanlarda ne yazık ki çoğunluk kayıtsız kalan duyularının... Bu genç hayvanlara güzellikleri için yürekten teşekkür ediyor. Üstelik George için şu ânı harikulade, yaşamı ise daha az nefret edilesi kıldıklarını da hiç bilemeyecekler.

Dreyer diyor ki, "Özür dilerim efendim, bir an kaçırdım da söylediğinizi... Elbette, iki ayrı kültür üzerine dediklerinizi anlıyorum da – ama yani Dr. Leavis'e *katılıyorum* mu demek istiyor-

sunuz?" Tenisçilerle ilgilenmek şöyle dursun, Dreyer sırtını yarı yarıya onlara çevirerek konuşuyor. Tüm ilgisi George'un konuşan kafası üzerinde yoğunlaşmış.

Demek ki *konuşmuş* bu kafa gerçekten de. George otoyolda, direksiyon başındaki şoför figürü ikisini güzel güzel kent merkezine çıkardığında da aynı rahatsızlığı duymuştu. A, evet, bu konuşan kafanın, gecenin geç saatinde George bıkkın, yorgun ve sarhoşken can sıkıcı bir partiyi sona erdirmek için ona nasıl yardımcı olabileceğini tecrübeyle biliyor. George'un sevdiği bütün teorileri al baştan edebilir – kendisine karşı çıkan olmadığı sürece; o zaman aklı karışabiliyor. George'un en iyi anekdotlarından en az üç düzine kadarını ezbere bilir. Ama burada, güpegündüz, George'un her an sahnede olması, gösteriyi kesin denetim altında tutması gereken yerde de mi? Konuşan kafayla direksiyon başındaki şoför işbirliği içindeler mi yoksa? *Yoksa – belki de birleşip tek kişi olmayı mı tasarlıyorlar*?

"Şimdi bütün bunları konuşacak vaktimiz yok," diyor Dreyer'e yumuşak bir sesle. "Hem ayrıca şu Leavis'in makalesini de bir kere daha okumak isterim. *The Spectator*'ın o sayısı evde duruyor galiba... Ha aklıma gelmişken, bir ay kadar oluyor, şu Mailer hakkındaki yazıyı okuma fırsatın oldu mu, *Esquire*'daydı, değil mi? Çoktandır o kadar iyi bir yazı okumamıştım."

George'un ders verdiği sınıfın uzun yan duvarında iki kapı var. Biri üstte, diğeri altta. Öğrencilerin çoğu üstteki kapıdan işliyor, çünkü insanın tepesini attıran bir keçi inadıyla, öğretmenlerle boş sıralardan oluşan bir barikatın ardında kümelenerek yüzleşmeye bayılıyorlar. Ama bu sömestr, sınıfın öğrenci sayısı odanın alabileceğinden ancak biraz daha az. Geç gelenler öne, daha da öne oturmak zorunda kalıyor, bu da George'a hınzırca bir zevk veriyor. Öyle ki sonunda en önden ikinci sıraya gelmek zorunda kalıyorlar. Hepsinin inatla kaçındıkları en ön sıraya gelince George orayı gedikli öğrencileriyle doldurabiliyor: Russ Dreyer, Tom

Kugelman, rahibe Maria, Mr. Stoessel, Mrs. Netta Torres, Kenny Potter, Lois Yamaguchi.

George sınıfa hiçbir zaman Dreyer'le ya da başka bir öğrencisiyle girmez. Derinlere kök salmış bir sahneye çıkma dürtüsü onu böyle yapmaktan alıkoyar. Bürosunu da sadece bu iş için kullanır zaten; sınıfa girmeden önce içine çekilip, yeniden ortaya çıkmak ve oradan sınıfına girebilmek için. Bürosunda öğrencilerle konuşmaz, çünkü bu bürolar aynı bölümün en az üç üyesi tarafından paylaşılır. Metafizik Şairler dersine giren Dr. Gottlieb hemen hemen her zaman bürodadır. Gerçekte yalnız değillerken George odada yalnızmışlar gibi konuşamaz birileriyle. Dr. Gottlieb öteki masada oturmuş dinlerken ya da daha kötüsü dinlemiyormuş gibi yaparken, "Söyle bakalım, Emerson hakkındaki *gerçek* düşüncen nedir?" gibi bir soruya çirkin bir senli-benlilik, ya da "Senin bu yazdığın şey, birbirine uymayan mecazların bir araya gelmesinden oluşan bir benzetme," gibi hafif bir eleştiriye gereksiz bir acımasızlık siner. Ama anlaşılan, Gottlieb aynı duyguları paylaşmıyor. Belki de ille de İngilizlere özgü bir titizlenme George'unki.

Evet, böylece Dreyer'den ayrılıp bürosuna giriyor George. Bürosu, koridorun tam karşı yanında. Olacak iş değil, Gottlieb odada yok. George jaluzinin aralıklarından pencereden dışarıya bakıyor ve çok uzakta, hâlâ oyunlarını sürdürmekte olan tenisçileri görüyor. Öksürüyor, içine bakmadan telefon rehberinin sayfalarını şöyle bir karıştırıyor, masasındaki azıcık açık duran boş çekmeceyi kapatıyor. Sonra ansızın dönüyor, dolaptan evrak çantasını alıyor, bürodan çıkıyor ve koridorun karşısındaki sınıfın alt kapısına yöneliyor.

İçeriye girişi alışılagelenden çok daha az dramatik. Gene de, inceden inceye düşünülüp bulunmuş, cüretkâr bir teatral etki yaratıyor. George içeri adım atarken konuşma dinmiyor. Öğrencilerin çoğu konuşmaya devam ediyor. Ama bir yandan da hepsi gözünü ona dikmiş, ufak da olsa derse başlama işareti vermesini bekliyorlar. Sonuç, George'un bu işareti vermemekte hınzırca diretmesi, buna karşılık öğrencilerin o işaret vermedikçe konuş-

maktan vazgeçmemekte inat etmeleri arasında belli belirsiz, ama giderek gelişen bir gerilim.

Bütün bunlar olurken, orada ayakta duruyor. Mahsustan, ağır ağır, bir sihirbaz gibi evrak çantasından tek bir kitap çıkarıyor ve kürsünün üzerine koyuyor. Bunu yaparken gözleri sınıftakilerin yüzlerinde geziniyor. Dudakları hafif ama cüretkâr bir gülümsemeyle bükülüyor. Bazıları gülümsemesine karşılık veriyor. George bu apaçık, yüz yüze karşılaşmayı son derece coşturucu buluyor. Bu gülümsemelerden, bu genç pırıl pırıl bakışlardan güç alıyor. Onun için günün doruk noktalarından biri bu. Zeki, dirim dolu, meydan okuyan bir insan olarak görüyor kendini. Azıcık gizemli ve hepsinden de önemlisi, *yabancı*. Derli toplu koyu renk elbisesi, beyaz gömleği ve kravatı (odadaki tek kravat) odadaki genç erkek öğrencilerin saldırgan denecek kadar erkeksi gayri resmiliklerinden ödün vermez biçimde ayrılıyor. Bunların çoğu lastik ayakkabı ve lastiksiz kısa, beyaz yün çorap giyiyor. Soğuk havalarda blucin, sıcaklarda şort (kalçaya yapışan bermudalardan; göze daha hoş görünen kısa şortlar edepli bulunmuyor)... Hava iyice sıcaksa, kol yenlerini kıvırıyor, bazen de gömleklerinin düğmelerini kıvırcık göğüs kılları ve boyunlarındaki madalyonları görünecek biçimde çapkınca açık bırakıyorlar. Her an ders dinlemeyi bırakıp çukur kazmaya ya da sokak kavgasına girişebilirlermiş gibi duruyorlar. Kızların tersine, elini kolunu nereye koyacağını bilemeyen birer oğlan çocuğu gibiler. Kızlar ise birörnek kapri pantolonlar, bol gömlekler giydikleri, saçlarını kabartıp dev saç modelleri tarattıkları yeniyetmelik dönemlerini geride bırakmışlar. Yetişkin kadınlar onlar artık, sınıfa sanki çok saygın bir partiye gelirmiş gibi tepeden tırnağa giyinerek geliyorlar.

Bu sabah, ön sıradaki gediklilerin hepsinin yerlerinde olduğunu görüyor George. Sadece Dreyer'le Kugelman'dan ön sıra boş kalmasın diye oraya oturmalarını rica etmişti. Ötekilerin ön sırada oturmak için kendilerine göre nedenleri var. George ders verirken, Dreyer onu yüreklendiren, emre amade bir bakışla seyredi-

yor; ama George, Dreyer'in kendisinden pek de etkilenmediğini biliyor. Dreyer için, George her zaman bir akademik amatör olarak kalacak. Diplomaları ve eğitimi İngiliz, demek ki şüpheyle karşılamak gerek. Gene de George bir "Kaptan", bir "Yaşlı Kurt"; ve Dreyer, onun yetkisine omuz vermekle, kendisinin erişmeyi amaçladığı değerler bütününe omuz vermiş oluyor. Bu yüzden George'un göz kamaştırmasını, başkalarını –yani sınıftaki bütün ötekileri– etkilemesini istiyor. İşin komiği, Dreyer mutlak sadakatin verdiği rahat vicdanla, bu geminin, *George*'un yüzbaşısı Kugelman'a eğilip sık sık fısıldama hakkını buluyor kendinde. Böyle yaptığında, George susup onların kendi hakkında neler konuştuklarını dinlemek istiyor. Sezgisel olarak Dreyer'in ders sırasında kendisinden başka hiç kimseden söz etmeyeceğinden emin; *asıl* terbiyesizlik böylesi olurdu.

Rahibe Maria öğretmen yetiştiren bir mezhebin üyesi. Çok yakında sertifikasını alıp o da öğretmen olacak. Kuşkusuz, oldukça normal, hayal gücünden yoksun, çok çalışan, iyi yürekli bir genç kız; gene kuşku yok ki en önde oturması, olanca dikkatini toplayabilmek için, hatta belki biraz da erkekler onu hâlâ ilgilendirdiği ve onları gözünün önünde bulundurmaktan kurtulmak istediği için... Kaldı ki çoğumuz, bir rahibenin önünde oran duygumuzu kaybederiz; George da ortaçağdan kalma ödün vermez kılığı içinde az ötesinde oturan bu İsa gelini karşısında bocaladığını, savunmaya geçtiğini görüyor. Cehennem tümenlerinde yer alan zoraki bir nefer olarak, bu Cennet eriyle son derece kibarca sürdürülen soğuk savaşta, en ön saflarda yüz yüzeler. Ona söylediği her cümlede, "rahibe" olarak çağırıyor onu George; büyük olasılıkla kızın hiç istemediği bir şey varsa, o da bu.

Mr. Stoessel ağır işittiği, orta yaşlı olduğu, Avrupa'dan Amerika'ya yeni geldiği ve İngilizcesi felaket olduğu için en ön sırada oturuyor.

Mrs. Netta Torres de orta yaşlı. Bu dersi sırf meraktan ya da boş zaman geçirmek için alıyor sanki. Üzerinde bir dul hali var. Önde oturuyor, çünkü bütün ilgisi hiç gizlemeye çalışmadan, acı-

masızca George'un kendisine yönelmiş durumda. Onu dinlemekten çok seyrediyor. Hatta dolaylı bir yoldan, George'un el kol hareketlerinden, vurgularından, oldukça kendine özgü davranışlarından örülü bir tür Braille alfabesi aracılığıyla, onun ağzından çıkan "sözcükleri" okuyor da denebilir. Üstelik neredeyse dokunma duygusuyla gerçekleştirilen bu tepeden tırnağa incelemeye, ancak bir gülümseme eşlik ediyor; çünkü Mrs. Torres için George aslında küçücük bir oğlan çocuğu, o kadar da şirin ki. George ona kötü notlar vererek derse devam etmekten alıkoyabilse ne iyi olurdu. Ama heyhat, mümkün değil. Mrs. Torres seyrettiği kadar dinliyor da; George'un her dediğini, kelimesi kelimesine tekrarlayabilir.

Kenny Potter günümüzde uçuk denen tiplerden biri, yani herkesin yaptığının tersini yapma eğiliminde, onun için en ön sırada oturuyor; böyle davranmayı ilke edinmiş değil, üstelik saldırganlık içgüdüsüyle de hareket etmiyor. Herhalde sürünün davranışlarını ve âdetlerini fark etmeyecek kadar kafası dağınık, fark etse de izlemeyecek kadar tembel. Çok geniş, düşük omuzları olan, sıska, uzun boylu, sarı-kızıl saçlı, küçük kafalı, ufak parlak mavi gözlü bir oğlan. Gaga burnu olmasa klasik yakışıklı denebilirdi. Gene de burnu sevimli, büyük, mizahi bir uzuv.

George neredeyse sürekli olarak Kenny'nin odadaki varlığının farkında; ama bu onun Kenny'yi müttefik olarak gördüğü anlamına gelmez. Yo, hayır; Kenny'yi elde bir sayamaz doğrusu... Bazen, George bir espri yapıp da Kenny o boğuk, oldukça yabani kahkahasını attığında, George gülmenin kendisine yönelik olduğunu hissediyor. Bazen de kahkaha saniyenin onda biri kadar geciktiğinde, George Kenny'nin espriye değil, duruma güldüğü izlenimine kapılıp ürperiyor; ülkenin eğitim sistemine, hepsini bu sınıfta bir araya getiren tüm ekonomik, politik ve psikolojik güçlere... Bu olduğunda, George Kenny'nin yaşamın en derininde yatan anlamı keşfettiğini sanıyor; hatta onun bir tür dâhi olduğunu. (Aslında sınav kâğıtlarından bu sonuca varmak epeyce zor ya...) Ya da belki, Kenny yaşına göre çok toy, yanıltıcı bir sevimliliği

var da, aslında budalanın teki.

Lois Yamaguchi Kenny'nin yanında oturuyor, kız arkadaşı olduğu için; ya da en azından, ikisi hep beraberler. Kızın kendisine öyle bir gülümseyişi var ki, George, her zaman Kenny'yle aralarında onun hakkında özel espriler yaptıklarından kuşkulanıyor; bu gizemli Asyalıların yüzüne bakınca da hiçbir şeyden emin olamazsınız ki... Alexander Mong'un da gizemli bir gülümsemesi var; ama o biçimli başın içinde yağlıboya pıhtılarından başka bir şey olmadığı kesin. Lois'le Alexander tartışmasız sınıftaki en güzel iki yaratık; güzellikleri bitkilerin güzelliği gibi, kendini beğenmişlikle, endişe ya da zorlamayla bozulmamış duruyor.

Bu arada, gerilim giderek arttı. George konuşanlara gülümsemeyi ve o harika, kışkırtıcı, melodramatik sessizliği korumayı sürdürdü. İşte nihayet, neredeyse tam on dakika sonra, sessizliği onları fethetti. Konuşma hafifliyor, bitiyor. Konuşmayı önce kesenler, ötekileri susturuyor. George galip. Ama galibiyeti sadece bir an sürüyor. Çünkü artık kendi yarattığı büyüyü bozmak zorunda. Şimdi esrarengizliğinden soyunmak ve sınıfın karşısında o beşi beş kuruşa şeylerden biri, iki arada bir derede bir öğretmen kimliğiyle çıkmak zorunda. İster lafları ağzında gevelesin, ister kekelesin, isterse de ağzından bal damlasın, sınıf onu dinleyecek. Sınıf George'u dinleyecek, çünkü Kaliforniya Eyaleti'nin ona verdiği yetkiye dayanarak onları en dangalakça önyargılara, en sorumsuz şımarıklıklara boyun eğdirebilir, bunları ders diye öğretebilir; öğrenciler bunları veri almak zorundalar, tek şu soru cevaplansın: Nasıl yapar da şu huysuz moruğu etkiler, yağlar ya da kafalayabilirim ki, bana iyi bir not versin?

Evet, ne yazık ki her şeyi bozmak zorunda. Artık konuşmalı.

"Nice yazlardan sonra kuğu da *ölür*."

George kelimeleri dilinde öyle bir rol keserek yuvarlıyor, öyle utanmazcasına lezzet alıyor ki, sanki W. B. Yeats'in kendi şiirini okuyuşunun bir parodisi gibi. (Aldous Huxley'nin orijinal dizelerin başından kırpıp attığı "ve"nin yerini tutsun diye *ölür*'ün üze-

rine paldır küldür iniveriyor.) Sonra, en azından öğrencilerden birkaçını irkiltmeyi, utandırmayı başardıktan sonra alaylı bir sırıtışla çevresine bakınıyor ve sakin sakin, tam bir hoca edasıyla "Üç hafta önceden okumanızı söylediğime göre, hepiniz Huxley'nin romanını okumuşsunuzdur umarım," diyor.

Gözünün ucuyla Buddy Sorensen'in suratındaki apaçık hoşnutsuzluğu –şaşılacak şey değil– ve Estelle Oxford'un hakarete uğramışçasına işe-bak-daha-*şimdi*-haberim-oluyor anlamında omuz silkişini görüyor – ki bu daha ciddi. Estelle en parlak öğrencilerinden biri. Sırf parlak olduğu için de görünen o ki sınıftaki öbür karaderili öğrencilerden daha çok farkında zenciliğinin. Açıkçası, aşırı duyarlı. George Estelle'in kendisine türlü sinsi, ırkçı eğilimi yorduğundan kuşkulanıyor. Onlara romanı okumalarını söylediğinde Estelle sınıfta değildi herhalde. Hay Allah kahretsin, durumu fark edip sonradan ona söylemeliydi. Estelle'den biraz çekiniyor. Ayrıca onu seviyor da; pişman oldu. Aynı zamanda, Estelle'in onda bu duyguları uyandırmasına da içerliyor.

"A, bakın," diyor olabildiğince yumuşak bir sesle, "kitabı henüz okumayanlarınız varsa, bu çok da önemli değil. Sadece bu sabah konuşulanlara kulak verin; okuyunca bakarsınız aynı görüşte misiniz, değil misiniz?"

Estelle'e bakıp gülümsüyor. Estelle de gülümsemesine karşılık veriyor. Tamam, bu defalık işler yolunda.

"Biliyorsunuz, romanın adı Tennyson'ın şiiri *Tithonus*'dan bir alıntı. Ha ayrıca, sırası gelmişken – Tithonus *kimdi*?"

Çıt yok. Tek tek hepsinin yüzlerine bakıyor. Kimse bilmiyor. Dreyer bile bilmiyor. Aman Allahım, ne kadar da tipik tepkileri! Konuyla doğrudan ilgili olmadığı için Tithonus onları ilgilendirmiyor. Huxley, Tennyson, Tithonus. Tennyson'a kadar gitmeye hazırlar, ama tek bir adım daha atmaya niyetleri yok. Merakları orada bitiyor. Çünkü aslına bakılırsa, *vız geliyor, tırıs gidiyor.*

"*Ciddi ciddi,* hiçbirimiz Tithonus'un kim olduğunu bilmiyoruz demeye mi getiriyorsunuz? Öğrenmek için küçük parmağınızı bile kıpırdatmadınız, öyle mi? İyi, o halde hepinizin hafta sonu

tatilinizin bir bölümünü Graves'in *Yunan Efsaneleri*'ni ve *ayrıca* şiirin kendisini okuyarak değerlendirmenizi öğütlerim. Daha adının ne anlama geldiğini bile merak etmeden bir romanla ilgilendiğini iddia etmek ne menem şeydir, aklım almıyor."

Bu hırçın tonda sözler ağzından dökülür dökülmez keyfi kaçıyor George'un. Buyurun, edepsizlenmeye başladık *gene*! En kötüsü de, ne zaman böyle davranacağını önceden hiç kestirememesi. Kendini frenleyecek zamanı olmuyor. Utanç içinde, bakışlarını öğrencilerin bakışlarından –özellikle Kenny Potter'ınkilerden– kaçırarak karşıdaki duvarın tepesine bir yere dikiyor.

"Evet, en başından başlayalım o halde. Afrodit bir gün sevgilisi Ares'i Şafak Tanrıçası Eos ile yatakta yakalamış. (Hazır sırası gelmişken, bütün bu kişilerin kim olduklarına bakıp öğrenin.) Afrodit öfkeden kudurmuş tabii ve Eos'un başına bundan böyle sadece güzel ölümlü oğlanlara tutulma belasını sardırmış – başkalarının tanrılarını rahat bırakmayı öğrensin diye." (George'un bu esprisi karşısında biri kıkırdıyor ve George derin bir nefes alıyor, azarlanmalarına gücenip surat asacaklarını sanmış, korkmuştu.) George gözlerini diktiği noktadan indirmeden, sesinde gizlenen bir gülümsemeyle sözünü sürdürüyor. "Eos son derece şaşırmış, utanmış ama bakmış elinde değil, başlamış yeryüzünden oğlanlar kaçırıp onları baştan çıkarmaya. Tithonus onlardan biriymiş, aslına bakarsanız, Eos, Tithonus'un erkek kardeşi Ganimede'yi de alıp götürmüşmüş – beriki yalnızlık çekmesin diye." (Bu sefer salonun her yanından daha yüksek sesli kıkırdamalar.) "Ne yazık ki, Zeus Ganimede'yi görmüş ve delicesine âşık olmuş." (Rahibe Maria şok geçirdiyse geçirdi, ne yapalım. Gerçi George ona değil Wally Bryant'a bakıyor şu anda –Wally'nin ne olduğunu kesinlikle biliyor çünkü– işte evet, Wally gerçekten de zevkten dört köşe olmuş dinlerken.) "İşte böyle, Ganimede'den zaten vazgeçmesi gerektiğini anlayan Eos, Zeus'tan Ganimede'ye karşılık Tithonus'u ölümsüz kılmasını istemiş. Zeus da elbette demiş, neden olmasın? Ve Eos'un dileğini yerine getirmiş. Yalnız Eos aptal olduğu için Zeus'tan Tithonus'a ebedi gençlik de vermesini dilemeyi

unutmuş. Oysa bundan kolayı yokmuş. Ay Tanrıçası Selene erkek arkadaşı Endymion için aynı şeyi çoktan ayarlamışmış. O konudaki tek sorun, Selene'nin öpüşmekten ileri gitmemesiymiş, oysa Endymion'un aklı çok başka şeylere çalışıyormuş; iş böyle olunca Selene de Endymion rahat dursun diye onu ebediyen uyutmuş. Kalkıp da aynada kendinize bakamayacak olduktan sonra ebediyen güzel olmanın eğlenceli yanı nerede kaldı, değil mi?" (Hemen hemen hepsi gülümsüyorlar şimdi – evet, Rahibe Maria bile. George da ışıl ışıl bir gülücük yolluyor onlara. Tatsızlıktan öylesine nefret ediyor ki.) "Nerde kalmıştım? A, evet – işte böyle, zavallı Tithonus zamanla iğrenç bir ölümsüz ihtiyar olup çıkar." (Yüksek sesle kahkahalar.) "Eos da tanrıçaların tipik kalpsizliğiyle, ondan bıkar ve bir yere hapseder. Tithonus giderek daha da bunar, bunar, sesi cırtlaklaşır da cırtlaklaşır, sonunda günün birinde bir cırcırböceğine dönüşür."

Son derece zayıf bir etki yarattığı. George farklı olacağını sanmamıştı, olmuyor da nitekim. Mr. Stoessel sözcüğü anlamadığı için çırpınıp duruyor, sonunda umutsuz fısıltılarla Dreyer'e başvuruyor. Dreyer de fısıldayarak açıklamalarda bulunuyor, bu da başka yanlış anlamalara yol açıyor. Mr. Stoessel sonunda anlıyor cırcırböceği sözcüğünü ve "Ach *so* – eine *Zikade!*" diye öyle sitem dolu bir çığlık atıyor ki, sanırsınız George ve bütün Anglo-Amerikan âlemi sözcüğü yanlış telaffuz etmiş durmuşlar. George ise sözü yeniden almış bulunuyor bu arada, ama tavır da değiştirmiş. Sınıfı hoş tutmaya çalışmıyor, maskaralık etmiyor, kesin konuşuyor, söylediğinden emin bir sesle ders anlatıyor. Sesi davayı özetleyip jüriyi karara çağıran bir yargıcın sesi.

"Huxley'nin bu adı seçmekteki genel amacı belli. Gene de, ayrıntıda öykünün getirdiği verilere uyup uymadığını kendi kendinize sormalısınız. Örneğin Beşinci Gonister Kontu, Tithonus' un romandaki karşılığı sayılabilir, zaten romanın sonunda, Tithonus'un cırcırböceğine dönüşmesi gibi o da maymuna dönüşüyor. Peki Jo Stoyte'ye ne demeli? Ya Dr. Obispo'ya? O Zeus'tan daha çok Goethe'nin Mephistopheles'idir. Peki Eos kim? Herhalde Vir-

ginia Maunciple değil, ne dersiniz? Her şeyden önce, onun sabahın şafağında kalktığını hiç sanmıyorum." Bu espriyi hiç kimse anlamıyor. George bütün geçmiş deneyimine rağmen, İngiliz usulü, ağzının içinde yuvarlayarak boşa savuruveriyor bazı esprileri gene de. Alkış alamadığı için biraz bozum olsa da, inadına üzerlerine gidiyor. "Ama daha ilerlemeden önce aslında bu romanın ne *hakkında* olduğuna karar vermeniz gerekiyor."

Saatin geri kalanını bu karara varmakla geçiriyorlar.

Önce, her zaman olduğu gibi, kesin bir sessizlik. Bütün sınıf anlambilimsel açıdan son derece alışılmamış görünen şu sözcüğe gözünü dikmiş bakar gibi: *Hakkında. Ne hakkında?* Acaba, George kitabın ne hakkında olduğunu söylemelerini istiyor ki? Ne hakkında olduğunu söylemelerini istiyorsa söyleyecekler. Ne olursa olsun. Çünkü hemen hemen hepsi, bütün akademik eğitimlerine rağmen, kalplerinin ta derinlerinde bu "hakkında" meselesinin bıkkınlık verecek kadar ince, çetrefil bir oyun olduğunu düşünüyor. *Hakkında* yaklaşımını ikinci kimlik olacak kadar geliştiren, günün birinde Faulkner, James ya da Conrad üzerine kendi zamanlarının tek *hakkında* kitabını yazıp aynı konuda yazılmış bütün önceki kitapların birer hiç *hakkında* olduğunu kesinlikle kanıtlama hayalleri peşindeki küçük azınlığa gelince – onlar daha bir süre ağızlarını açmayacaklar. Huxley cinayetinin çözümünü bulmuş yıldız dedektifler gibi parlayacakları ânı bekliyorlar. Bu arada, bırakın küçük balıklar kıpırdansın dursunlar. Önce çamur bir dalgalansın, karışsın da hele.

Sonunda çamuru uslu uslu karıştıran Alexander Mong oluyor. Ne yaptığını biliyor elbette. Aptal değil. Belki de soyut ressam olarak her türlü betimleyiciliği çocukça bulmak da felsefesinin bir parçası. Beyaz ırktan biri bu durumda saldırganlaşırdı, ama hayır Alexander saldırganlaşmıyor. O güzel Çinli gülümsemesiyle, şunları söylüyor: "Kitap, manitama göre çok yaşlıyım diye korkup kızı kıskanan bir tip hakkında; adam genç bir herifin kızın peşinde oludğunu sanıyor ama doğru değil, genç tipe iş çıkmaz zaten, çünkü kız bir doktorla işi bağlamış bile. Derken zen-

gin tip yanlışlıkla genç herifi vuruyor, doktor meseleyi örtbas ediyor filan, sonra hepsi birden İngiltere'ye gidiyorlar, orada bir de bakıyorlar ki o Kont denen herif mahzenlerde hamfendinin biriyle türlü türlü maymunluklar çeviriyor."

Sözün burasında kahkahalar. George olgun bir gülümsemeyle araya giriyor. "Mr. Pordage ve Mr. Propter'i unuttun – onlar ne yapıyordu?"

"Pordage mi? Ha, evet – o, Kontun şu fıttırık balıklardan yediğini bulup çıkaran tip."

"Sazan balığı."

"Evet, ondan... Propter da..." Alexander sırıtıp kafasını kaşıyor, maskaralığı abartıyor biraz. "Kusura bakmayın, hocam. Bağışlayacaksınız, mecburen. Yani şey, bu dalgayı anlayabilmek için sabah saat iki buçuğa kadar kafa patlattım da. Öff! Almıyor işte kafam, ne yapayım!"

Kahkahalar, Alexander işlevini yerine getirdi. Bağnazları da gücendirmeyecek sevimli bir özet yaptı. Artık diller çözülüyor, soruşturma başlayabilir.

Soruşturma sonuçlarından bazıları:

Mr. Propter "ben"in gerçekdışı olduğunu söylememeliydi; bu onun insan doğasına güven duymadığını kanıtlıyor.

Roman yavan ve soyut mistisizmden ibaret. Sonsuzluk ne işimize yarar ki zaten?

Roman zekice yazılmış ama sinik. Huxley daha çok eğilmeliydi insan sıcaklığına.

Bu roman hayran olunacak bir ruhani vaaz. Bize yaşamın gizlerine kapı aralığından göz atmaya çalışmamamızı öğretiyor. Sonsuzlukla oynamamalıyız.

Huxley harika bir uçuk. İnsanlardan toptan kurtulmak ve dünyayı hayvanlar ve hayaletler için güvenle yaşanacak bir yer haline getirmek istiyor.

Kötülük zaman içinde oluşur gerekçesine sığınarak zaman kötüdür demekle, balıklar okyanusta doğup büyür, o halde okyanus bir balıktır demek arasında bir fark yok.

Mr. Propter'ın seks yaşamı yok. Bu da onu bir roman kişisi olarak inandırıcılıktan uzaklaştırıyor.

Mr. Pordage'in seks yaşamı onu inandırıcı kılmaktan uzak.

Mr. Propter, Jefferson yanlısı bir demokrat; bir anarşist; bir bolşevik; aşırı sağcı politikacı John Birch'e hazırlık niteliği taşıyan bir karakter.

Mr. Propter kaçış ahlakından yana. Bu Pete'le İspanya İç Savaşı konusundaki konuşmalarından belli. Mr. Propter onun beynini yıkayıncaya kadar Pete iyi çocuktu, derken cesareti kırıldı ve Tanrı'ya inanmaya başladı.

Huxley kadınları gerçekten anlıyor. Virginia'nın motosikletini gül pembesi yapmak çok ustaca bir ayrıntıydı.

Vesaire, vesaire... George durmuş gülümsüyor, pek az konuşuyor, bırakıyor işin tadını çıkarsınlar. Lunaparktaki bir atış kulübesinin başında duran adam gibi romanın başında durmuş, kalabalığı hedeflere nişan alıp tuzla buz etmek için yüreklendiriyor; dört başı mamur, güzel bir eğlence işte! Ama uyulması gereken birtakım kurallar da var. Birisi çıkıp da meskalin ve liserjik asitten söz etmeye başlayıp Mr. Huxley'nin esrarkeş olmasına çeyrek kalmıştı demeye getirdiğinde, George sertçe karşı çıkıyor ona. Sonra bir başkası, çekingen ama cilveli, *anahtar romanlarda* yapıldığı gibi romanın kilidini kurcalamaya yeltendiğinde –adı çıkmış bir hanımla Jo Stoyte'ın Pete'i silahla vurması olayı arasında bir ilişki var mıydı, olabilir mi?– George ona kesinlikle hayır diyor; o dediğin masal ta otuzlu yıllarda fos çıkmıştı.

Derken George'un beklediği soru geliyor. Soruyu soran, sorularıyla Yahudi olmayan herkesi zor durumda bırakmaya and içmiş Myron Hirsch'ten başkası değil tabii ki. "Efendim, burada, yetmiş dokuzuncu sayfada, Mr. Propter, İncil'deki en aptalca metnin *benden hiç sebepsiz nefret ettiler* cümlesi olduğunu söylüyor. Naziler Yahudilerden nefret etmekte haklıydılar demeye mi getiriyor sizce? Huxley Yahudi düşmanı mıdır?"

George derin bir soluk alıyor. "Hayır," diyor yumuşakbaşlı bir sesle.

Sonra –beklenti dolu bir sessizliğin ardından; çünkü sınıf Myron'ın tepeden inme sorusu karşısında oldukça heyecanlanmış durumda– yüksek, sert bir sesle kestirip atıyor: "Hayır..."

"Mr. Huxley Yahudi düşmanı *değildir.* Naziler Yahudilerden nefret etmekte haklı *değillerdi.* Ama Yahudilerden nefret etmeleri hiç sebepsiz de *değildi.* Hiç ama *hiç kimse* bir sebep olmadan nefret etmez..."

"Bakın, Yahudileri bu işe karıştırmayalım, olmaz mı? Tavrınız ne olursa olsun, Yahudileri yan tutmadan tartışmak mümkün değil günümüzde. Önümüzdeki yirmi yıl içinde de mümkün olmayacak büyük olasılıkla. Öyleyse başka bir azınlık örneği seçmeye ne dersiniz, hangisini isterseniz, ama küçük bir azınlık olsun – örgütlenmemiş, kendisini savunacak kuruluşları olmayan."

George bu sözleri söyleyen Wally Bryant'a içe işleyici bakışlarla, çaktım numaranı, sen de azınlıktansın hemşire, dercesine bakıyor. Wally tombul ve sarı suratlı, dalgalı saçlarını taramakta, tırnaklarını törpüleyip cilalamakta ve kaşlarını almakta gösterdiği titizlik onu daha da iştah kapayıcı yapıyor. George'un bakışını anladığı açık. Utandı! Hiç dert değil. George ona öyle bir ders verecek ki, hayatı boyunca unutamayacak. Wally'nin gözlerini kendi pısırık ruhuna çevirecek. Ona tırnak törpüsünü bir kenara fırlatıp hayatın gerçekleriyle yüzleşme cesaretini verecek...

"Şimdi, mesela, çilsizler çillileri bir azınlık olarak görmezler. Gerçekten de *onlar* sözünü ettiğimiz anlamda bir azınlık *değildir.* Peki neden? Çünkü bir azınlık ancak çoğunluk için gerçek ya da hayali bir tehdit oluşturuyorsa azınlık sayılır. Ve hiçbir tehdit de *tümüyle* hayali değildir. Buna itirazı olan var mı bu sınıfta? Varsa, sorun kendisine; şu küçük azınlık sabah gözünü açınca kendini bir çoğunluk olarak bulsa neler yapardı acaba? Demek istediğimi anlıyor musunuz? Anlamıyorsanız, eh o zaman iyice bir düşünün!

"Tamam, peki; derken liberaller çıkıyor –bu odadaki herkesin onlardan olduğuna kuşkum yok– ve azınlıklar da tıpkı bizim gibi insandır, diyorlar. Elbette, azınlıklar da insandır. *Ama insandır,* melek değil. Elbette, bizim gibidirler – ama *tıpatıp* bize de ben-

zemezler. Bu liberal histeri sonucu öyle bir noktaya gelirsiniz ki, bir zenciyle bir İsveçli arasında gerçekten hiçbir fark görmediğinizi söyleyip kendi kendinizi uyutmaya başlarsınız..." (Ah, neden, neden cesareti yok "Estelle Oxford'la Buddy Sorensen arasında" demeye? Belki de, diyebilse, atom bombası gücünde bir kahkaha patlar, herkes kucaklaşıp öpüşür ve yeryüzü cenneti şuracıkta, 278 numaralı sınıfta kuruluverirdi. Ama kim bilir, belki de kurulmazdı.)

"O halde şunun adını koyalım, azınlıklar büyük olasılıkla bizlerden farklı görünen, davranan, düşünen ve bizde olmayan kusurları olan insanlardır. Onların görünüşlerinden, davranışlarından hoşlanmayabilir, kusurlarından nefret edebiliriz. Ayrıca, neler hissettiğimizi güya liberal bir duygusallıkla örtmeye çalışmaktansa, onlardan hoşlanmadığımızı, nefret ettiğimizi itiraf etmek *daha iyidir*. Duygularımızı açıkça dışarı vursak, bir emniyet sübabımız olur, emniyet sübabımız olursa da yargılamaya kalkışmakta daha az aceleci davranırız... Biliyorum, günümüzde pek tutulmayan bir görüş bu. Hepimiz, bir şeyleri yeterince uzun bir süre görmezden gelmeyi başarırsak, o şeylerin ortadan kalkıvereceğine inandırmaya çalışıyoruz kendimizi..."

"Ne diyordum? A, evet... Evet, şimdi diyelim ki bir azınlık gerçekten de baskı görüyor –nedeni hiç önemli değil; politik, ekonomik, psikolojik olabilir– ne kadar yanlış olursa olsun daima bir neden *vardır* – benim demek istediğim bu. Ayrıca, elbette, baskı her zaman için yanlıştır; hepimiz bunda hemfikiriz, hiç kuşkum yok. Ama işin en kötü yanı şimdi liberallerin başka bir tabusuna bindiriyoruz. Baskı uygulayan çoğunluk kötü *olduğuna göre,* der liberal kişi, *demek ki* baskı gören grup sütten çıkma ak kaşık olmalıdır. Bu nasıl bir saçmalıktır, farkında mısınız? Kötünün kendisinden daha kötü olanlar tarafından baskı altına alınması olmayacak şey mi? Arenadaki bütün Hıristiyan kurbanlar aziz mi olmalılar?

"Size bir şey daha söyleyeyim. Azınlığın da kendine göre bir saldırganlığı vardır. Çoğunluğa kafa tutar, kendisine saldırılsın is-

ter. Çoğunluktan nefret eder – nedensiz değil tabii, onu teslim ediyorum. Hatta öteki azınlıklardan bile nefret eder, çünkü bütün azınlıklar birbirlerine rakiptir; her biri kendi çektiklerinin en kötüsü, kendi uğradığı haksızlıkların en ağırı olduğunu öne sürer. Daha çok nefret ettikçe, daha çok baskı görürler, daha da aksileşirler! Sevilen insan aksileşir mi? Hayır, aksileşmez! O halde, her an nefretle karşılanan insanlar neden iyi huylu olsunlar ki? Baskı görürken, size yapılanlardan, size bunları yapanlardan nefret edersiniz; nefret dolu bir dünyadasınızdır. Değil mi, sevgi görseniz bile sevgiyi tanımazsınız! Sevgiden kuşku duyarsınız! Ardında bir şeyler gizliyor sanırsınız; bir çıkar, bir numara..."

Şu anda George neyi kanıtladığını ya da hangi kanıtı çürüttüğünü, kimin tarafında tartıştığını ya da birinin tarafında tartışıp tartışmadığını, hatta tam olarak neden söz ettiğini bilmez durumda. Ama gene de şu cümleler ağzından gerçek bir tutkuyla döküldü. Anlamlı ya da saçma, her birini içten söyledi. Wally'yi kırbaçlayarak kendine getirmek için, onları birer kırbaç darbesi gibi savurdu; Estelle'i de, Myron'ı da, hepsini... Duyacakları varsa, duyarlar...

Wally, hâlâ mahcup duruyor – ama hayır, ne kırbaç yemiş ne de kendine gelmiş bir hali var. George Wally'nin bakışlarının çoktandır kendi yüzüne dikili olmadığını da fark ediyor; yukarı doğru çevrilmiş, onun arkasında, duvarın başının üzerine gelen bir noktasına dikilmiş bu bakışlar... Şimdi, hızla odanın dört bir yanına göz gezdirirken, duraksar, etkileme gücünü kaybederken, öteki bakışların da yukarıya çevrildiğini görüyor George – hepsi o allahın belası saate dikilmiş. Dönüp saate bakmaya gerek yok; ders saatini aşmakta olduğunu biliyor... Sertçe kesiyor sözünü, "Pazartesi günü devam edeceğiz," diyor sınıftakilere. Der demez hepsi ayağa kalkıyorlar, kitaplarını toplayıp gevezeliğe başlıyorlar.

Eh, öyle ya, başka ne beklenir? Çoğu on dakika içinde başka bir yere yetişmek üzere acele etmek zorunda. Olsun, gene de George'un keyfi yerine geldi. Çoktandır, kendini unutup tam da dersin bitimine doğru böyle istim salıvermemişti. Ne acı bir sah-

ne! Gülünç, ihtiyar ve heyecanlı bir hoca; konuşuyor da konuşuyor, saati unutmuş, sınıftakiler gizli gizli iç geçiriyor: "Gene kaçırdı ipin ucunu!" Bir an için, odayı hızla boşaltırlarken, George onlardan, onların temeldeki o kaba kayıtsızlıklarından nefret ediyor. Bir kere daha, elmas uluorta üç kuruşa satışa çıkarıldı ve onlar elmasa bakıp omuz silktiler, sırıttılar, ihtiyar satıcıya deli gözüyle baktılar.

Bu yüzden soru sormak için oyalanan üç kişiye fazladan bir iyilikseverlikle gülümsüyor. Oysa rahibe Maria sadece George'un final sınavında Mr. Huxley'nin romanda sözünü ettiği bütün eserleri okumalarını isteyip istemediğini bilmek istiyor. George onun bu sorusuna, *Sodom'un 120 Günü* de dahil olmak üzere, evet cevabını vermek ne eğlenceli olurdu, diye düşünüyor. Ama bu cevabı vermiyor tabii. Onun içini rahatlatıyor ve rahibe Maria akademik yükü çok daha hafiflemiş olarak, mutlu ayrılıyor George'un yanından.

Buddy Sorensen ise sadece özür dilemek istiyor. "Kusura bakmayın efendim. Huxley'nin kitabını okumadım çünkü önce siz bizimle üzerinden geçersiniz diye düşündüm." Bu sırılsıklam salaklık mı, yoksa sinsilik mi? George öğrenmeye üşeniyor. "Bombaya hayır!" diyor Buddy'nin rozetine bakarak; Buddy bu takılmayı birkaç kere duymuş olmasına rağmen, sevinçle sırıtıyor: "Evet efendim, hem de nasıl!"

Mrs. Netta Torres, Mr. Huxley'nin, Gonister'ı yazarken gerçekte var olan bir İngiliz köyünü düşünüp düşünmediğini öğrenmek istiyor. George buna cevap verebilecek durumda değil; Mrs. Torres'e verebileceği tek cevap, son bölümde Obispo, Stoyte ve Virginia'nın Kontu ararlarken arabayla Londra dışında güneybatı yönüne doğru gittiklerini söylemek... demek ki Gonister olsa olsa Hampshire'la Sussex arası bir yer olabilir... Ama anlaşılıyor ki, Mrs. Torres'in sorusu sadece bir bahaneymiş. İngiltere konusunu sadece George'a orada on yıl önce unutulmaz üç hafta geçirdiğini söylemek için açmış. Üç haftanın büyük bölümünü İskoçya'da geçirmişmiş, geri kalanını da Londra'da. "Ne zaman bizimle ko-

nuşsanız," diyor George'a, ateşli bakışlarını yüzüne dikerek, "o güzelim İngiliz aksanını hatırlayıp duruyorum. Adeta bir müzik." (George ona acaba hangi İngiliz aksanını kastediyorsunuz diye sormamak için kendini zor tutuyor. Cockney mi Gorbals mı?) Derken Mrs. Torres, doğduğu yerin adını öğrenmek istiyor George'tan, George söylüyor, Mrs. Torres hiç duymamışmış burayı. Onun bir anlık şaşalamasını bu baş başa sohbeti yarıda kesmek için fırsat biliyor George.

George'un bürosu gene yardıma yetişiyor; Mrs. Torres'den kaçmak için oraya sığınıyor. Mr. Gottlieb'i içeride buluyor.

Gottlieb çok sevinçli, çünkü İngiltere'den Sir Francis Quarles üzerine Oxfordlu bir profesörün yazdığı yeni bir kitap geçmiş eline. Gottlieb, büyük olasılıkla Sir Francis Quarles hakkında o profesörün bildiği her bir şeyi biliyor. Ama evladı olan profesörün gerisinde bütün görkemiyle yükselen Oxford, Chicago'nun pek gözde olmayan mahallelerinden birinde doğmuş zavallı Gottlieb'ciği tir tir titretiyor. "Böyle bir işe sıvanmak için nasıl bir *formasyon* gerekli, insanın kafasına dank ediyor," diyor. George üzülüyor, keyfi kaçıyor. Çünkü belli ki, Gottlieb o üç kuruşluk profesörün yerinde olmayı ve onun o cilveli-kinayeli, sirke tadında, kabız üslubunu edinmeyi hayatta her şeyden çok istiyor.

Kitabını biraz elinde tutup gerektiği gibi saygıyla sayfalarını çevirdikten sonra, George birden bir şeyler yemesi gerektiğini fark ediyor. Binayı terk ederken gördüğü ilk tanıdık kişiler Kenny Potter ile Lois Yamaguchi oluyor. Yeni dikilen ağaçlardan birinin altına çimenlerin üzerine oturmuşlar. Onların ağacı ötekilerden bile ufak; üstünde bir düzine yaprak ya var ya yok. Bunun altında oturmak bile komik geliyor insana; belki de Kenny sırf bu yüzden bu ağacı seçmiştir. O ve Lois, oyun olsun diye, gemileri batıp da Güney Pasifik'te bir mercan adasına çıkmak zorunda kalmış gibi yapan çocuklara benziyor. George bunu düşününce onlara gülümsüyor. Onlar da gülümsemesine karşılık veriyor, sonra

Lois o nazlı, mahcup Japon gülüşüyle gülüyor. George bir buharlı gemiymiş gibi onların mercan adasının çok yakınından, ama hiç durmaksızın geçiyor. Lois onun ne olduğunu bilmiş olmalı ki tıpkı bir gemiye el sallar gibi, incecik bileğiyle elini zarifçe hareket ettirerek neşeyle el sallıyor. Kenny de el sallıyor, ama *onun* bilip bilmediği şüpheli; o, sadece Lois'in yaptığını yapıyor. Olsun, onların el sallamaları gene de George'un gönlünü okşuyor. O da onlara el sallıyor. Yaşlı buharlı gemi ile genç kazazedeler işaretleştiler, ama yardım işareti değildi yolladıkları. Birbirlerinin kendi başınalıklarına saygıları var. Karışmak istemiyorlar. Sadece karşılıklı iyi dileklerde bulunuyorlar. Gene, tenisçileri seyrederken olduğu gibi, George gününün ışıdığını hissediyor ama bu defa bu duygu hiç mi hiç rahatsız edici değil. Huzurlu, pırıl pırıl. George buharlar saça saça kafeteryaya doğru yol alırken kendi kendine gülümsüyor, dönüp de arkasına bakmayı istemiyor bile.

Ama sonra tam arkasında birinin "Efendim!" dediğini duyuyor, dönüp bakıyor; Kenny. Kenny, lastik pabuçlarıyla ses çıkarmadan yetişmiş arkasından. George, onun bundan sonra hangi kitabı okuyacağız türünden önceden belli bir soru sorup yanından çekileceğini sanıyor. Ama hayır, Kenny adımlarını onun adımlarına uydurarak, lakayt bir sesle "Kitabevine gitmem gerekiyor da," diyor. George'un kitabevi yönünde yürüyüp yürümediğini sormuyor, George da ona oraya gitme niyetinde olmadığını söylemiyor.

"Siz hiç meskalin denediniz mi, efendim?"

"Evet, bir kere. New York'ta. Sekiz yıl kadar önceydi. O zamanlar satışı yasak değildi. Eczaneye girip ısmarladım. Adını bile duymamışlardı ama bir-iki gün içinde buldular."

"Peki gözünüzün önünde bir şeyler belirdi mi, mistik hayaller filan?"

"Hayır. Hayal denebilecek hiçbir şey görmedim. Önce deniz tutmuş gibi midem bulandı. Çok da kötü değil ama. Tabii biraz da korktum. Hani bulduğu iksiri ilk içişinde Dr. Jekyll da bir şeyler hissetmiştir ya, öyle... Derken belli renkler çok parlak görünmeye ve diğerlerinden ayrılmaya başlıyor. Neden herkes bu renkle-

rin farkında değil diye hayret ediyorsun. Lokantada bir masada kadının birinin kırmızı çantası duruyordu – alenen bir rezaletti! Sonra insanların suratları karikatüre dönüşüyor; demek istediğim, herkes neyin nesi açıkça görüyorsun, her şey son derece kaba ve basite indirgeniyor. Birisi gülünç denecek kadar kendini beğenmiş, ötekisi kelimenin tam anlamıyla endişeden, üzüntüden hasta düşmüş. Beriki kavga çıkarmak için kaşınıyor. Sonra hiçbir konuda gergin ya da saldırgan olmadıkları için düpedüz güzel olan bir avuç insan da görüyorsun; hayatı olduğu gibi kabul ediyorlar... Sonra, evet her şeyin üç boyutu giderek daha da belirginleşiyor; perdeler ağırlaşıp birer yontu görünümü alıyor, ahşap göz göz görünüyor. Çiçeklerin ve bitkilerin canlı oldukları açıkça belli. Bir menekşe saksısı hatırlıyorum – kıpırdamıyorlardı ama her an kıpırdayabileceklerini biliyordum; her biri çöreklendiği yerden hafifçe yukarıya dikilmiş kıpırdamadan durup bekleyen birer yılan gibiydi... Sonra, o içtiğin şey kesin etkisini göstermeye başlarken, sanki odanın duvarları ve çevrendeki eşyalar soluk alıp veriyorlarmış gibi oluyor; tahta eşyanın dokusu sıvılaşmış gibi akmaya başlıyor... Sonra her şey yavaş yavaş normale dönüyor. İçki sonrasındaki gibi baş ağrısı yapmıyor. Ben kendimi çok iyi hissetmiştim. Müthiş bir akşam yemeği yediydim."

"Ondan sonra tekrar aldınız mı peki?"

"Hayır. İlle de alayım diye bir istek duymadım. Sadece öylesine bir yaşantıydı. Kapsüllerin geri kalanını eşe dosta dağıttım. Biri aşağı yukarı benim gördüklerimi gördü, bir başkası hiçbir şey görmedi. Biri de hayatta bu kadar korkmadığını söyledi. Ama galiba nezaketten. Hani bir parti daveti sonrası teşekkür eder gibi..."

"O kapsüllerden sizde hiç kaldı mı efendim?"

"Hayır, Kenny kalmadı! Kalmış olsa bile, öğrencilere dağıtacağımı sanmıyorsun herhalde. Buradan atılmanın çok daha eğlenceli yolları var."

Kenny gülüyor. "Kusura bakmayın, efendim. Sadece merak ettim de... Gerçekten istesem, bir yerlerden bulurum aslında. Burada, kampüste bu tip şeylerin çoğu bulunuyor... Lois'in bir arka-

daşı burada, kampüste bulmuş. İddia ettiğine göre, aldığında Tanrı'yı görmüş."

"Eh, belki de görmüştür. Belki ben yeterince almamışımdır."

Kenny başını eğip George'a bakıyor. Eğleniyor sanki. "Bir şey diyeyim mi efendim. Siz Tanrı'yı *görmüş olsanız* bile, bahse girerim bize söylemezdiniz."

"Nereden çıkardın bunu?"

"Lois'in fikri. O sizin –şey, ne bileyim, biraz– kurnaz olduğunuzu düşünüyor. Hani bu sabah, Huxley hakkında söylediğimiz bütün o saçmalıkları dinlerken olduğu gibi..."

"*Senin* pek bir şey söylediğini duymadım doğrusu. Yanılmıyorsam ders boyu ağzını bile açmadın."

"Sizi seyrediyordum... Şaka bir yana, Lois haklı galiba! Bize aklımıza geleni söyletiyorsunuz, sonra siz doğrusunu anlatıyorsunuz, bir sürü ilginç şey öğretmiyorsunuz demiyorum –öğretiyorsunuz– ama bize hiçbir zaman konu hakkında bildiklerinizin *hepsini* söylemiyorsunuz..."

George'un gururu okşanıyor, heyecanlanıyor. Kenny onunla ilk defa böyle konuşuyor. Kenny'nin ona bunca baştan çıkarıcı biçimde önerdiği role bürünüvermekten alamıyor kendini.

"Eh – dediğin doğru olabilir, bir noktaya kadar... Biliyor musun Kenny, öyle konular vardır ki yaşamda sana soruluncaya kadar kendin bile bunları *bildiğini bilmezsin*."

Tenis kortlarının oraya vardılar. Kortların hepsi dolu şu anda; şuraya buraya, kıpırdanıp duran küçük insan figürleri serpiştirilmiş. Ama George'un ok gibi tenis kortuna yönelen kaşarlanmış tiryaki bakışları sabahki çiftin çoktan çekip gittiğini, şu anki oyuncuların hiçbirinin fiziksel olarak sabahkiler kadar ayartıcı olmadığını kaydediyor. Onlara en yakın kortta, tombul, orta yaşlı bir üniversite hocası ter atmak amacıyla bacakları kıllı bir kızla maç ediyor.

"Biri sana önce bir soru sormalı ki," diye sürdürüyor sözünü George, anlamlı bir sesle, "cevap verebilesin. Ama yerinde soru-

ları soranlar o kadar seyrek çıkıyor ki. Çoğu insan ilgilenmiyor bile..."

Kenny susuyor. Bu söylenenleri aklında evirip çeviriyor mu acaba? George'a hemen şimdi bir soru soracak mı? Beklenti, George'un nabız atışını hızlandırıyor.

"Kurnaz filan olmak *istediğim yok*," diyor gözlerini yere dikip sesini olabildiğince senli-benlilikten arıtmaya çalışarak. "Biliyor musun Kenny, sık sık her şeyi *anlatmak*, her şeyi *konuşmak istiyorum* apaçık, dürüstçe. Sınıfta değil, tabii – o olmaz. Mutlaka bir yanlış anlayan çıkar..."

Ses yok. George gözlerini yukarıya, Kenny'ye çeviriyor ve onun pek de ilgilenmeksizin, kıllı kıza baktığını görüyor. Belki de dinlemiyordu bile. Anlamak mümkün değil.

"Belki de Lois'in o arkadaşı Tanrı'yı filan görmemiştir," diyor Kenny durup dururken. "Yani, belki de kendi kendini aldatıyordu. O nesneyi aldıktan bir süre sonra sinir krizi geçirdi de... Üç ay tımarhaneye kapatıldı. Lois'e kriz geçirirken şeytana dönüştüğünü, gökteki yıldızları söndürebildiğini söylemiş. Matrak geçmiyorum, ciddi! Bir vuruşta yedi yıldız söndürebiliyormuş. Ama polisten korkuyormuş. Polisin şeytanları yakalayıp yok etmeye yarayan aleti olduğunu söylüyormuş. MO aletiymiş adı –MO, yani OM– biliyorsunuz efendim. Hint dilinde Tanrı demek; tersinden söylenince MO oluyor."

"Şeytanları yok ediyorlarsa, polisler melek demektir, öyle değil mi? Eh, akla yakın. Polislerin melek olduğu yer de ancak tımarhane olabilir."

Kitabevine vardıklarında Kenny hâlâ bu espriye gülmekte yüksek sesle. Kalemtıraş satın alacak. Kalemtıraşlar plastik kılıflar içinde satılıyor; kırmızı, yeşil, mavi, sarı. Kenny kırmızısını seçiyor.

"Siz ne alacaktınız efendim?"

"Aslında hiçbir şey."

"Yani bunca yolu sırf bana eşlik etmek için mi yürüdünüz?"

"Tabii. Neden olmasın?"

Kenny'nin şaşkınlığı ve hoşnutluğu içten görünüyor. "Ee, bunun için bir armağanı hak ettiniz. Buyurun, şunlardan birini seçin. Hediyem olsun."

"Ama, olur mu – eh, peki sağ ol!" George hafifçe kızarıyor. Sanki ona armağan edilen bir gül. Sarı bir kalemtıraş seçiyor.

Kenny sırıtıyor: "Mavi seçersiniz sanmıştım."

"Neden?"

"Mavinin ruhani bir renk olduğu söylenmez mi?"

"Benim ruhani olma iddiasında olduğumu nereden çıkarıyorsun? Peki sen neden kırmızıyı seçtin?"

"Kırmızı neyin simgesidir?"

"Öfke ve şehvet."

"Ciddi misiniz?"

Susuyorlar, çok şeyler paylaşırmış gibi gülümsemekle yetiniyorlar sadece. George bütün bu çifte anlamlı konuşmaların onları birbirlerini anlamaya yaklaştırmasa bile, anlamamanın, değişik niyetlerin kavşağında durmaya kararlı olmanın da bir çeşit paylaşma, senli-benlilik sayılacağı duygusunu taşıyor. Sonra, Kenny kalemtıraşların parasını ödüyor ve karşısındakini savarmış gibi yapan, pek saygılı sayılmayacak gelişigüzel bir hareketle el sallıyor: "Görüşmek üzere."

Ağır, acelesiz adımlarla yürüyüp gidiyor. George onun peşinden gidiyormuş gibi olmasın diye bir-iki dakika kitabevinin eşiğinde oyalanıyor.

Yemeğin bir dini ayin olduğu öne sürülebilirse, öğretim üyelerinin yemek salonu Quaker'ların kilise binalarının en renksiz ruhsuzlarıyla karşılaştırılabilir. Burada yiyeceğin sevimli ve iştah açacak bir biçimde sunulup hep bir arada tüketilmesinden ibaret olan törene izin verilmiyor. Bu salon tam bir anti-lokanta. Kromajlı plastik masalarıyla gereğinden fazla temiz; kirli kâğıt peçete ve kullanılmış kâğıt bardak atmaya yarayan kahverengi, madeni çöp kutularıyla gereğinden fazla derli toplu. Ayrıca, öğrenci ye-

mek salonunun geniş, insanca uğultusuna oranla çok da sessiz. Sessizliği bezgin, mahcup ve rahatsız. Yemek masalarını dolduranlar ise, Oxford ya da Cambridge'in öğretmen yemek salonlarındaki masaların sakinleri gibi yaşlarıyla saygı uyandıran ya da en azından göz dolduran kişiler de değiller. Bu insanların çoğunluğu genç; George içlerinde en yaşlılarından biri.

Tanrım, bu yüzlerin çoğunda –özellikle gençlerinkinde– bezgin, yenik bir ifade görmek kadar üzücü, ezici bir şey olamaz. Neden hayatlarından memnun değiller? Az para kazandıkları doğru. Parasal olarak önlerinde büyük bir gelecek bulunmadığı da doğru. Evet, büyük şirketlerin yöneticileriyle ahbaplık edemeyecekler, o da doğru. Ama yarıdan fazlasının henüz içi geçmemiş öğrencilerle birlikte olmak avuntu sayılmaz mı? Yararsız tüketim malları üretip durmaya katkıda bulunmak yerine, *bir işe yaramak* küçük de olsa bir doyum sağlamıyor mu onlara? Bu ülkede geçerli olan iflah olmaz biçimde yozlaşmış mesleklerden birinin üyesi olmadığını bilmek de bir şey değil midir?

Burada somurtmuş oturanların öyle düşünmedikleri anlaşılıyor. Cesaretleri olsa çekip giderlerdi. Ama kendilerini bu iş için hazırlamışlar, artık tamamına erdirmek zorundalar. Göz boyamayı, çalmayı, yalan söylemeyi öğrenmeye yarayacak zamanı çarçur etmişler. Uğraşıp didinip bütün şu yavan, iyi gözle bakılmayan bilgileri edinmek için çoğunluktan –komisyoncular dan, reklamcılardan, girişimcilerden– kopmuşlar. İyi gözle bakılmayan; çünkü diyelim komisyoncular, bu bilgiler olmaksızın da yürütüyorlar gemilerini. Komisyonculara tek lazım olan bu bilgilerin sonuçları, pratik kullanımları. Bu profesörler enayi, diyor onlar. İnsana para kazandırmayan şeyi öğrenmenin yararı ne? Somurtanların yarıdan fazlası onlara hak veriyor, içlerinden zeki ve üçkâğıtçı olmadıkları için utanıyorlar.

George doğruca servisin yapıldığı yere giriyor. Tezgâhın üzerinde dumanı tüten tencereler var, garson kızlar bunlardan haşlama, sebze ya da çorba dağıtıyorlar tabaklara. Salata, meyveli pasta ya da parlak yeşil damarlı, garip, zehirliymiş gibi görünen, ya-

rı saydam bir jöle de seçenekler arasında. Şiir de yazan genç fizik profesörü Grant Lefanu, bu jölelerden birine gözlerini dikmiş, kafesteki bir sürüngeni seyreder gibi, büyülenmişçesine bakıyor. Grant'in somurtkanlıkla, bezginlikle ilgisi yok, ayrıca yenik olarak nitelendirilemeyecek biri varsa o da Grant. George'un epey kanı kaynıyor ona. Sıska ve ufak tefek, gözlükleri, kocaman dişleri ve gerçek entelektüel tutkunun belirtisi olan delimsirek bir gülümsemesi var. Onu, yüz yıl öncesinin Çarlık Rusyası'ndaki teröristlerden biri olarak gözünüzün önüne getirebilirsiniz kolayca. Eline fırsat geçse, gözünü kırpmadan bir fikrin peşinden giden ve elbette ki ağzından çıkanı hemen uygulamaya girişen o gözü dönmüş kahramanlardan biri olabilirdi. Hani, saat geceyarısını epey geçmiştir, hepsi de anarşist ve ütopist, solgun benizli, ateş gözlü üniversite öğrencilerinin kapısı kilitli bir odada üst üste çay ve sigara içerek sürdürdükleri tartışma hemen ertesi sabah, mutlak bir masumiyetle, kelimesi kelimesine, atılan bir bombaya, mağrur bir sloganın haykırılmasına dönüşür, genç düşçü-eylemci, yüzünde hâlâ o gülümseme, zindana, oradan da idam mangasının önüne sürüklenir ya... İşte Grant'in yüzünde sık sık böyle bir gülümseme beliriyor – meramını neredeyse çok açık seçik, çok ham bir biçimde ortaya koymanın mahcubiyetinden ileri gelen bir gülümseme. Bıçak kemiğe dayandığında birdenbire fazla yüksek sesle konuşmaya başlayan, aslında utangaç, lafları ağzında geveleyen birinin gülümsemesi gibi.

Doğrusu, Grant çok yakınlarda küçük de olsa bir kahramanlık gösterisinde bulundu. Yirmili yılların görkemli seks klasiklerinden birini satarken yakalanan bir kitapçının savunma tanığı olarak mahkeme önüne çıktı. Bu kitap, yakın zamana kadar sadece Latin ülkelerinde bulunabiliyordu, oysa artık, örnek oluşturacak bu bir dizi dava sonucunda Amerikan gençliği tarafından da yalanıp yutulma hakkını elde etme savaşı veriyor. (George, kitabın gençliğinde bir Paris yolculuğu sırasında okuduğu kitap olup olmadığından emin değil. Her neyse, bunu ya da öbür kitabı devasa bir düzüşme sahnesinin tam ortasında tutup çöp sepetine atı-

verdiğini hatırlıyor. Geniş görüşlü olmadığından değil elbette. İlle de gerekiyorsa yazsınlar heteroseksüellik hakkında, isteyen de okusun. Gene de feci can sıkıcı ve doğrusunu söylemek gerekirse bir parça da tatsız bir konu. Şu modern yazarlar babadan görme, basit, sağlıklı konulardan –mesela, oğlanlar– şaşmasalar ne olur sanki!)

Grant Lefanu'nun bu davadaki kahramanlığı, kitabı akademik alanda kelleyi koltuğa alma pahasına savunmasıydı. Çünkü aynı üniversitenin çok önemli ve kıdemli bir üyesi ondan önce davacı tarafın tanığı olarak çıkmış ve kitabın açık saçık, yoz ve tehlikeli olduğuna ilişkin ifade vermişti. Grant ise, tanık iskemlesine çağrılıp savcı tarafından sorguya çekildiğinde, o ürkek gülümsemesiyle meslektaşıyla aynı düşüncede olmadığını belirtmesine izin verilmesini rica etmişti. Sonuçta, biraz sıkıştırıldıktan ve üç kere yüksek sesle konuşması hatırlatıldıktan sonra, yukarıda geçen üç sıfatı hak edenin kitap değil, ona saldıran kişiler olduğu yolunda sözler dökülmüştü dudaklarından. Daha da kötüsü, yerel gazetelerden birinin liberal köşe yazarı, yaşlı öğretim üyesini ihtiyar bir salak, Grant'i ise insan haklarının genç, parlak savunucusu olarak göstererek olup bitenleri büyük bir keyifle saymış dökmüş, Grant'in ifadesini çarpıtarak hakaret kılığına sokmuştu. Evet, şimdi sorun akademik yılın sonunda Grant'in sözleşmesini yenileyip yenilemeyecekleriydi.

Grant, George'u putkırıcılık konusunda kafa dengi olarak görüyor. Bu, George'un pek de hak etmediği bir iltifat, çünkü kıdemliliği, kendisine tanınan egzantrik İngilizi oynama hakkı ve sonuç olarak kendi ufak geliri ona kampüs sınırları içinde hemen hemen her ağzına geleni söyleme fırsatını veriyor. Oysa zavallı Grant'in kendi geliri olmadığı gibi, bir karısı ve tedbirsizlik edip peydahladığı üç tane de çocuğu var.

"Ne var, ne yok?" diye soruyor George. Aslında demek istediği: "Düşman bu aralar neler karıştırıyor?"

"Şu polis öğrenciler için açılan kursları biliyorsun, değil mi? Bugün Washington'dan özel olarak gönderilen biri, onlara kızılla-

rı gördüğün yerde tanımanın yirmi yolu üzerine ders veriyor."

"Atıyorsun!"

"Gelmek ister misin? Adama uygunsuz sorular sorarız."

"Saat kaç?"

"Dört buçuk."

"Gelemem. Bir saat içinde kent merkezinde olmam gerek."

"Çok yazık."

"Evet, ne yazık," diye onaylıyor George, rahat bir nefes alarak. Bu gözüpeklik gösterisi içten mi değil mi kesinlikle emin olamıyor gene de. Değişik zamanlarda aynı yarı ciddi tonda gidip John Birch Grubu'nun toplantısını basalım, Watts'da Amerika'nın en iyi tanınmamış şairiyle esrar içelim, Müslüman Zenciler hareketinin yüksek düzeyde üyelerinden biriyle konuşalım gibi önerilerde bulunmuştu. George, onun kendisini sınamak niyetinde olduğunu sanmıyor ciddi olarak. Kuşkusuz, Grant ara sıra dediklerini yapıyor ve bu arada da George'un korkuyor olabileceğini aklına bile getirmiyor. Büyük olasılıkla George'un bu gezintilere sıkılırım korkusuyla katılmadığını sanıyor.

Sonuçta sadece kahve ve salatayla yetinerek –George kilosuna dikkat ediyor, Grant'inse iştahı da kendisi kadar cılız– tezgâhtan aşağı doğru yol alırlarken Grant bilgisayar üreten büyük bir şirketin uzmanlarıyla görüşmüş birinden söz ediyor. Bu uzmanlar, savaş çıksa da fark etmez, ülkeyi yönetmeye yetecek kadar insan hayatta kalır diyorlarmış. Elbette, daha çok paralı ve nüfuzlu kişiler hayatta kalacaklarmış, çünkü onların sığınakları daha kaliteli olacak, üçkâğıtçıların ucuz fiyata sokuşturdukları şurası burası delik fare kapanlarını satın alanlarınki değil. Uzmanlar, sığınak yaptıracaksanız, üç ayrı müteahhide başvurun ki yaptırdığınız şeyin ne olduğu anlaşılmasın diyorlar; çünkü sizin sığınağın daha iyi olduğu duyulursa, ilk alarm durumunda saldırıya uğrarsınız. Aynı nedenle, gerçekçi olmalı ve bir de hafif makineli tüfek satın almalısınız. Sahte duygusallığın zamanı değil.

George, Grant'in ondan beklediği gibi gerektiğince hain bir kahkaha atıyor. Ama kara mizahın bu türlüsü ilgilendiriyor onu.

Yirmili, otuzlu yılların bütün o krizleri, sonra savaş yılları arasında –her biri bir hastalık gibi izlerini bıraktı George'un üzerinde– en korkunç şey yok olma korkusuydu. Şimdi çok daha dehşetli bir korkuyla baş başayız, hayatta kalma korkusuyla. Gireceğimiz Moloz Çağı'nda hayatta kalabilmek için, Mr. Strunk'ın Grant'i, karısını ve üç çocuğunu makineliyle taraması son derece doğal bir şey olacak; çünkü neymiş, Grant yeterince yiyecek depolayamamış, açlıktan ölüyorlarmış ve bu yüzden de tehlike arzedebilirlermiş, sahte duygusallığın zamanı değilmiş.

"Bak, Cynthia!" diyor Grant yemek salonuna girerlerken. "Gidelim mi yanına?"

"İlle de gitmemiz gerekiyor mu?"

"Galiba," diye sinirli sinirli kıkırdıyor Grant. "Bizi gördü."

Evet, gerçekten de onlara el sallayan Cynthia Leach. Güzel, genç bir New York'lu, Sarah Lawrence kız lisesinde okumuş, zengin bir ailenin kızı. Belki biraz da sırf ailesine inat olsun diye, bu üniversitede tarih dersi veren Leach'le evlendi kısa süre önce. Ama evlilikleri oldukça yolunda görünüyor. Kocası Andy sıska, çok beyaz tenli ama hanım evladı değil; gözlerinde baştan çıkarıcı bir parıltı var ve bol yatak jimnastiği yapanların saldırganlıktan uzak kıvraklığını taşıyor bedeninde. Biraz sınıf atlamaya çalışmıyor değil, ama Cynthia'ya yetişmek için harcamak zorunda olduğu fazladan çabadan zevk alıyordur mutlaka. Cynthia'nın parası sağ olsun, yiyecek içeceğin son derece bol olduğu partiler veriyorlar. Andy zaten sevilen biri, Cynthia da o kadar fena değil aslında. Onun tek sıkıcı yanı kendisini ayaktakımının arasına karışmış serserilik eden, Doğu eyaletlerinden gelme bir aristokrat sanması; soylu olayım derken sadece soyluluk tasladığıyla kalıyor.

"Andy beni atlattı," diyor Cynthia onlara. "Gelin de çene çalın benimle." Masaya otururlarken Grant'e dönüyor: "Karın beni hiç affetmeyecek," diyor.

"Öyle mi?" Grant gürültülü bir kahkaha patlatıyor.

"Sözünü etmedi mi sana?"

"Hiç etmedi hem de!"

"Öyle demek ki?" Cynthia bozum oldu. Derken birden yüzü aydınlanıyor. "Neyse *ama* gene de çok sinirlenmiştir herhalde. Çocukları burada ne kadar çirkin giydiriyorlar dedim de ona."

"O da sana katılmıştır eminim. Hep aynı şeyden yakınır."

"Çocuklukları ellerinden alınıyor," diyor Cynthia duymazdan gelerek. "*Küçük birer tüketiciye* dönüştürülüyorlar! Dudak boyası sürünmüş iğrenç, yapmacık, mini mini yaratıklar görmüyor muyum! Geçen ay Meksika'ya inmiştim. İçim açıldı. Onların çocukları nasıl da *gerçek*. Gergin değiller kesinlikle. Birbirlerinin hareketlerini kollayıp durmuyorlar. Öyle, pıtrak gibi–" "Sorun şu ki–" diye söze giriyor Grant. Cynthia'yla aynı görüşte olmadığını anlatmaya girişecek belli ki. Lafları ağzında yuvarlayarak bir şeyler söylüyor, dedikleri zor duyuluyor. Cynthia onu duymamayı yeğliyor.

"Sonra, aynı gece sınırı geçtik, geri dönmek üzere! Hiç unutamayacağım! Kendi kendime dedim ki, ya bu insanlar deli ya sen delisin. Hepsi *koşuyordu* sanki, hani eski sessiz filmlerde olur ya. Hele lokantadaki o '*ağırlayıcı hanım*' – ona bu adı vermek gerçekten kara mizah. O *gülümseyişini* görmeliydiniz! Sonra üzerlerinde yenilir yutulur tek bir şey olmayan o dev yemek listeleri. Ya otobüslerdeki mezar kaçkını muavin çocuklar, sadece bardak bardak *su* getirmeyi biliyorlar, ağızlarını lütfen açıyorlar! Gözlerime inanamadım... Ha, sonra geceyi o insanın içine kasvet veren yeni motellerden birinde geçirdik. Odayı başka bir yerden, bir fabrikadan çıkarıp getirmişler de, tam biz gelmeden bir dakika önce kuruvermişler sanki! Hiçbir yere *ait olmayan* bir oda. Yani, hani, ne bileyim, Meksika'daki o şahane eski otelleri gördükten sonra –her biri gerçek bir mekân– bu motelse tümüyle baştan aşağı gerçekdışıydı..."

Grant, bir kere daha araya girip karşı çıkacak oluyor. Ama bu sefer ağzında geveledikleri daha da duyulmayacak gibi. George bile anlayamıyor dediklerini. George kahvesinden koca bir yudum alıyor, kahvenin hemen hemen bomboş midesine indirdiği tekmeyi hissediyor ve birden uçuşa geçtiğini fark ediyor. "Sen de

yani Cynthia'cığım," diye bağırdığını duyuyor kendisinin; "nasıl da böyle akıl almaz saçmalıklar yumurtlayabiliyorsun?"

Grant şaşkın, kıkırdıyor. Cynthia şaşalamış görünüyor ama oldukça memnun. O, kendisine meydan okunmasını seven kabadayılardan; böylesi, saldırganlığının kaşıntısına iyi geliyor.

"Ciddi söylüyorum! Kaçırdın mı ne?" George kendini bırakmış, kaydıraktan aşağı iniyor sanki; yağ gibi kayıyor, hafifliyor, uçuyor. "Aman Allahım, New York'a ilk defa ayak basmış iç bayıltıcı Fransız entelektüelleri gibi konuşuyorsun! Onlar da aynen böyle konuşurlar! *Gerçekdışı!* Amerikan motelleri gerçekdışı! Bak kızım; sen de ben de çok iyi biliyoruz ki, motellerimiz özellikle –ille de o budalaca sıfatı kullanacaksan– gerçekdışı birer mekân olarak tasarımlanmışlardır, sebebi de çok basit, çünkü bir Amerikan motel odası herhangi *bir otelin* herhangi bir odası değil, 'oda'dır, o kadar, nokta. Yalnızca bir tane var bunlardan: ODA. Ayrıca bu bir simgedir –üçboyutlu bir reklam tahtası da diyebiliriz– yaşam biçimimizin simgesi. Peki nedir yaşam biçimimiz? Belli ölçüler, belli kolaylıklar ve belli malzemenin yerli yerinde kullanılmasını gerektiren bir yapı kodu; ne eksik, ne fazla. Geri kalanını kendin yerli yerine koymak zorundasın. Ama bunu Avrupalılara anlatmaya kalkıştın mı, yandın! Ödleri kopar... Şurası gerçek ki, bizim yaşam biçimimiz onlarınkine oranla çok daha yalın, süssüz. Biz nesneler düzleminde var olan her şeyi yalnızca simgesel birer kullanışlılığa indirgedik. Peki neden? Çünkü kaçınılmaz ilk adımdır bu. Nesneler düzlemi tanımlanıp yerli yerine konmadıkça, zihin tam anlamıyla özgür olamaz. Sanırsın ki bu apaçık bir gerçek. En aptal Amerikalı bile bunu anlar. Ama Avrupalılar bizi insanlıkdışı buluyorlar –ya da olgunlaşmamış diyorlar ki bu daha büyük kabalık– çünkü biz onların bireysel farklılıklardan, romantik beceriksizliklerinden, sırf kendileri oldukları için değer verilen nesnelerden kurulu dünyalarını yadsıdık. Katedrallerden, ilk basım kitaplardan, Paris modasından, yıllanmış şaraplardan kurulu tüm o eski, ölü 'kült'ü... Tabii, onlar da boş durmuyorlar, bizi o iğrenç 'kült' propagandalarıyla her an yıkmaya çalış-

maktan hiç vazgeçmiyorlar. Bir gün başarırlarsa yandık demektir. Amerikan Aleyhtarı Faaliyetler Komitesi'nin asıl araştırması *gereken* yıkıcı faaliyet *bunlar* işte... Avrupalılar bizden, tefekküre dalmak için mağaralarına çekilmiş bilgeler gibi, reklamlarımızın içine çekilmiş yaşadığımız için nefret ediyorlar. Simge değerinde yatak odalarında uyuyor, simge değerinde yemekler yiyor, simgesel olarak eğleniyoruz – bu onları dehşete düşürüyor, öfke ve tiksintiyle dolduruyor, çünkü hiç mi hiç anlayamıyorlar. 'Bu insanlar mezar kaçkını!' diye bağırıyorlar. Kendilerini buna inandırmaları gerek, çünkü aksi halde pes edecek, Amerikalıların böyle yaşayabildiklerini çünkü çok çok daha gelişmiş bir kültür olduklarını, Avrupa'dan hatta dünya yüzündeki herkesten beş yüz, bin yıl ileride bulunduklarını itiraf etmek zorunda kalacaklar. Aslında bizler tinsel yaratıklarız. Bütün yaşamımız zihinde olup bitiyor. Amerikan Otel Odası gibi simgelerde kendimizi rahat hissetmemizin nedeni de bu. Avrupalı yerlerde sürünen zavallı bir materyalist olduğu için simgelerden nefret ederken..."

Bu başı sonu belli olmayan laf kalabalığının sonuna doğru, George sanki tepelerden bir yerden, kuşbakışı Andy Leach'in salona girdiğini gördü. İyi de oldu, tam zamanıydı, çünkü George yavaş yavaş pilinin bittiğini, coşkusunun geçtiğini hissediyordu. Bu yüzden, yıllanmış bir pilot becerisiyle, kusursuz bir pike yapıyor, yere konuyor. İşin güzelliği şurada ki, Andy masalarına geldi diye, sanki kibarlıktan susmuş gibi oluyor.

"Bir şey kaçırmadım ya?" diye soruyor Andy, ağzı kulaklarında.

Sirklerde, örtülünce artistleri gözlerden gizleyen, böylelikle numaralarının büyüsünü hiç bozulmadan koruyan tiyatro perdeleri yoktur. Trapezci göz kamaştıran spotların altında trapezin ta tepesine kurulmuş, gerçekten de yıldız gibi parlamış, yanıp sönmüştür. Derken yere iner, spotlar artık onu izlemez olur. İşte, ilgilenen varsa –herkes palyaçoları seyretmektedir– orada, gözler

önündedir, seyircilerin önünden geçerek çıkışa doğru koşar gider. Artık kimse ona alkış tutmaz. Bir-iki kişi ya bakar ya bakmaz trapezciye.

Bu görünmez olma duygusuyla birlikte, bir yorgunluk da gelip çöküyor George'un üzerine; hiç de fena değil. Dirim gücü sular gibi çekiliyor, hem de hızla, kendisi de ona kapılmış gidiyor, hoşnut. Bu da dinlenmenin bir yolu. Birden olduğundan çok çok daha yaşlı buluyor kendini. Dışarıya çıkıp otomobil park yerine doğru yürürken artık farklı yürüyor, çok daha az yaylanıyor, kollarıyla bacaklarını daha bir tutuk kıpırdatıyor. Yavaşlıyor. Ara sıra, ayakları birbirine dolanıyor tam anlamıyla. Başı öne eğik. Ağzı açılıp gevşiyor, yanak kasları sarkıyor. Yüzüne donuk, dalgın, uysal bir ifade yerleşiyor. Peteklerinin çevresinde dolanan arılar gibi garip bir ses çıkararak kendi kendine mırıldanıyor. Yürürken ara sıra, sesli sesli, uzun uzun osuruyor.

Hastane, mahmur bir tepenin üzerinde, dik bahçelerle, çiçekli çalılıklar arasından upuzun yükseliyor. Anayoldan kestirmesi var, otoyoldan da görünüyor. Yoldan geçip giden sürücüler için upuzun bir uyarı gibi *–hey millet, işte burası yolun sonu–* ama gene de hoş bir yanı var. Her yönden esen rüzgârlara açık; ayrıca Okyanus'a, Palos Verdes burnuna bakan, hatta bulutsuz kış günlerinde Cataline Adası'nı bile gören bir sürü penceresi de olmalı.

Danışma masasındaki hemşireler de sevimli. Bir sürü soruyla başını ağrıtmıyorlar insanın. Ziyaret etmek istediğiniz odanın numarasını biliyorsanız, izin istemeye bile gerek yok. Doğruca yukarı çıkabilirsiniz.

George asansörün düğmesine kendi basıyor. Asansör ikinci katta duruyor ve zenci bir erkek hemşire içeriye tekerlekli sedye üzerine yüzükoyun uzanmış bir kadın hasta sokuyor. Ameliyata girecek, diyor George'a, bu yüzden tekrar zemin kata, ameliyathanelerin bulunduğu yere inmek zorundalar. George hastaya saygı gösteriyor, asansörden inmeyi öneriyor ama genç hemşire (çok

iç gıcıklayıcı, adaleli kolları var) "gerekmez" deyince, yabancı birinin cenazesine gitmiş gibi, hastaya kaçamak bakışlar atarak olduğu yerde kalıyor. Kadın tamamen kendinde görünüyor, ama onunla konuşmak kutsal bir şeye saygısızlık gibi olacak; çünkü zaten çoktan adanmış, tören için hazır edilmiş bir kurban o. Bunu biliyor ve buna razı, razı oluşu da hiç zorlamasız, kendiliğinden sanki. Kırlaşmış saçları ne de güzel, kısa süre önce permalanmış olsa gerek.

İşte "eşik", diyor George kendi kendine.

Benim de buradan geçmem kaçınılmaz mı?

Ah, zavallı insan bedeni, her bir siniriyle buranın gürültüsünden, kokusundan, temasından nasıl da irkiliyor! Ürküyor, el yordamıyla geri çekiliyor, kaçmaya, kurtulmaya çalışıyor! Sırf buraya getirilmesi bile –ilaçlarıyla sersemletilmiş, iğneleriyle delinmiş, küçük küçük neşterleriyle kesilmiş– ete ne büyük bir hakaret! Onu iyileştirip dışarı salsalar bile, hiç unutamaz, hiç bağışlayamaz ki. Hiçbir şey eskisi gibi olmaz artık. Kendine olan bütün inancını kaybeder.

Jim nezle olsa, parmağını kesse, basuru azsa inler, yakınır, ortalığı velveleye verirdi. Ama sonuçta şanslıydı; şansın önemli olduğu tek anda. Kamyon arabaya iyi bindirdi; Jim hiçbir şey hissetmedi. Paramparça artıkları da onların törenlerinde bir işe yaramazdı.

Doris'in odası en üst katta. Koridorda kimse yok şu anda, oda kapısı açık, arkasında bir yatağı gizleyen paravan görünüyor. George içeri girmeden önce paravanın tepesinden içeri bir göz atıyor. Doris yüzü pencereye dönük yatmakta.

George onun görünüşüne alıştı artık. Korkunç gelmiyor bile, çoktandır başkalaşım duygusunu kaybetti çünkü. Doris değişmiş görünmüyor gözüne artık. O tümden apayrı bir yaratık şimdi; değnek gibi kolları bacakları, kurumuş cildi, içeri göçmüş göbeği ile çarşafın altından kemiklerinin çıkıntıları görünen sarı, buruşmuş bir kukla. İriyarı, mağrur bir hayvanı andıran o kızla bu kadın aynı kişi olabilir mi? Jim'in çıplak bedeninin altına çırılçıplak

uzanmış, utanmazca isteyerek, ardına kadar açılan beden bu beden mi? George'un aradan çekilmesini, boyun eğmesini, dişinin önceliği önünde pes etmesini, doğaya aykırı yüzünü utanç içinde gizlemesini buyuran, gençliğin bütün tazeliğine, parlaklığına, esnekliğine sahip, erkeği içine çekip yutan o iğrenç kadınlık organı, o sinsi, acımasız açgözlü et. Ben Doris'im. Ben Kadın'ım. Ben Kancık Tabiat Ana'yım. Kilise ve Yasalar ve Devlet benden yana çıkmak için varlar. Ben biyolojik haklarımı isterim. Jim'i isterim.

George kimi zaman sormuştur kendi kendine: O günlerde bile başına bu kadar kötüsü gelsin diye dua etmiş miydim?

Cevabı: Hayır. O kadar zalim olmak elinden gelmediğinden değil; o sıralar Doris, sadece Doris olmanın çok çok ötesinde, Jim'i kendine isteyen Düşman, yani Kadın olduğu için. Bir tek Doris'i ya da on binlerce Doris'i ortadan kaldırmışsın, neye yarardı, hep Kadın kazandığı sürece. Ancak boyun eğmekle, Jim'le Meksika'ya yolculuğa gitmesine göz yummakla savaşılabilirdi Kadın'la. Jim'i tüm merakını, okşanan gururunu ve (çoğunlukla okşanan gururundan kaynaklanan) şehvetini tatmin etmeye iteklemekle, *iğrençti* diyerek, *bir daha asla* diyerek döneceğini (dönmüştü) umarak bir kumar oynamakla...

Şimdi görseydin onu Jim, iki kere tiksinmez miydin? Okşadığın, olanca açlığınla öptüğün, uyarılmış etinle içine girdiğin bedenin belki de daha o zamandan bu çürümenin tohumlarını içinde taşıdığını düşünseydin, içini ürperten bir dehşete düşmez miydin? Kedilerin yaralarını nasıl da okşayan ellerinle temizler, hasta köpeklerin pis kokusuna hiç aldırmazdın; ama gene de elinde değildi, hastalar ve kötürümler seni dehşete düşürürdü. Ben biliyorum, Jim. Eminim. Buraya gelmeyi kesinlikle reddederdin. Kendini zorlamak bile gelmezdi elinden.

George, ancak gerektiği kadar gürültü çıkararak paravananın çevresini dolanıyor ve odaya giriyor. Doris başını çevirince onu görüyor, ama çok şaşırmış görünmüyor. Herhalde, gerçekle sanrı arasındaki çizgi giderek inceliyordur onun için. Şekiller bir görünüyor, bir kayboluyordur. Bunlardan biri sana iğne batırırsa, de-

mek ki *hemşiredir,* hiç şüphen olmasın. George, George olabilir ama olmayabilir de. Kolaylık olsun diye George'muş gibi davranacak. Neden olmasın? Zaten ha öyle ha böyle ne fark eder?

"Merhaba," diyor Doris. Gözleri sarı, hasta yüzünde yaban yaban, masmavi parlıyorlar.

"Merhaba, Doris."

Epey oluyor, George ona çiçek ya da benzeri armağanlar getirmeyi bıraktı. Bu odaya dış dünyadan alıp getirebileceği anlamlı bir şey yok artık. Kendisi dahil. Doris için önem taşıyan ne varsa, ölmeye uğraştığı burada, bu odada. Bu ölme uğraşı bencilce görünmüyor ama; George'u ya da dışarıdan katılmak isteyen herhangi birini dışlamıyor. Bu didişme ölümledir, ve hepimiz, her zaman, her çağa, sağlıklı ya da hasta, bu didişmeden payımızı alabiliriz çünkü.

George, yatağının kenarına oturuyor ve onun elini eline alıyor. Bunu iki ay önce yapsa, iğrenç bir sahtelik olurdu davranışında. (Müthiş utanarak hatırladığı sahnelerden biri, Jim'le yattığını öğrendikten sonra Doris'i yanağından öpüşüdür –saldırganlık mıydı, mazoşizm miydi? Aman, Allah belasını versin bu kelimelerin de!– George öpmek üzere ona doğru uzandığında Jim'in gözlerine ürkmüş ve korkmuş bir bakış gelmişti, sanki George, Doris'i yılan gibi sokacaktı.) Ama şu an Doris'in elini tutmak sahte bir davranış değil, merhamet göstermek bile değil. Kısmen de olsa, dokunma ilişkisi kurabilmek için gerekli – bunu önceki ziyaretlerinde keşfetmişti. Onun elini tutarken hastalığı daha az rahatsız ediyor George'u; çünkü bu davranış *ikimiz de aynı yoldayız, ben de çok geçmeden ardından geleceğim* demek. Böylelikle o iğrenç hasta odası sorularını sormaktan kurtulmuş oluyor; nasılsın, nasıl gidiyor, kendini nasıl hissediyorsun?

Doris belli belirsiz gülümsüyor. George'un gelişine sevindiği için mi?

Hayır. Keyfi yerinde olduğu için gülümsüyor gibi. Alçak sesle ama tane tane, "Dün kıyameti kopardım," diyor. George gülümseyerek bunun ardından gelecek şakayı bekliyor.

"Dün müydü?" Aynı ses tonuyla konuşuyor ama bu defa kendi kendine. Gözleri George'u görmüyor artık; bakışları şaşkın ve biraz da korkmuş. Zaman artık onun için çok garip bir aynalar dehlizi olmalı; lunaparklardaki aynalı dehlizler de her an komikten korkunca dönüşebilir.

Derken gözleri gene onu buluyor; şaşkınlık geçti. "Çığlık çığlığa bağırıyordum. Ta koridorun öteki ucundan duydular sesimi. Doktoru çağırmak zorunda kaldılar." Doris gülümsüyor. Şaka bu olsa gerek.

George, "Sırtın mı ağrıyordu?" diye soruyor. Sesinden sevimliliği sürüp atmaya çalışırken, dangul dungul köylü şivesini bastırmaya çalışan biri gibi zorlama çıkıyor sesi. Ama Doris soruyu duymazdan geliyor. O gene kendi dünyasına dalmış, biraz da kaşları çatılmış. Birden "Saat kaç?" diye soruyor.

"Neredeyse üç olacak."

Uzun bir sessizlik oluyor. George bir şey, herhangi bir şey söylemek için müthiş bir gereksinme duyuyor:

"Geçende rıhtıma indim. Kaç zamandır oraya gitmemiştim. Biliyor musun, eski paten sahasını yıkmışlar. Ne yazık değil mi? Hiçbir şeyi olduğu gibi bırakmaya katlanamıyorlar sanki. Hani el yazısından karakterini okuyan kadının küçük kulübesi vardı, hatırlıyor musun? O da gitmiş..."

Birden dehşet içinde susuyor.

Bellek bu kadar da kaba saba bir numaraya başvurabilir mi? Anlaşılan, vuruyor. Çünkü rıhtımı bir sihirbazın iskambil destesinden kart seçer gibi gelişigüzel seçti – bir de ne görsün, kartlar hileli! George'la Jim, Doris'le paten kayarken tanışmışlardı. (Doris, Norman adlı bir oğlanla birlikteydi, onu alelacele ekmişti.) Sonra hep birlikte el yazılarını okutmaya gitmişlerdi. Kadın Jim'de keşfedilmemiş bir müzik yeteneği olduğunu söylemişti, Doris'in ise insanların olumlu özelliklerini ortaya çıkarma konusunda son derece becerikli olduğunu...

Hatırlıyor mu? Mutlaka hatırlıyordur! George ona kaygılı bir merakla bakıyor. Doris yattığı yerde, gözlerini tavana dikmiş ba-

kıyor, gittikçe daha çok çatılıyor kaşları.

"Neredeyse üç olacak. Dört dakika var."

"Koridora bir baksana, lütfen. Biri var mı orada?"

George kalkıyor, kapıya gidiyor, dışarı bakıyor. Ama daha oraya varmadan, sert, sabırsız bir sesle, "Eee, var mı?" diye sordu bile Doris.

"Kimse yok."

"Nerde o allahın belası hemşire?" Doris'in ağzından öyle sert, öyle düpedüz umarsızca çıkıyor ki bu sözler.

"Gidip bulayım mı?"

"Saat üçte bana iğne yapılacağını biliyor. Doktor söyledi. İpleldiği yok."

"Bulayım hemşireyi."

"Keyfi olmadıkça kalkıp gelmez kancık karı!"

"Hemen bulurum ben onu sana."

"Hayır, burada kal."

"Peki."

"Otur gene."

"Tabii." Oturuyor. Doris'in elini tutmak istediğini biliyor. Veriyor ona elini. Şaşırtıcı bir güçle sıkıyor Doris bu eli.

"George..."

"Evet?"

"O gelene kadar yanımda kalacaksın değil mi?"

"Elbette kalacağım."

George'un elini daha çok sıkıyor. Sevecenlik, iletişim yok bunda. Bir insan kardeşinin eline sarılmıyor. George'un eli yapışılacak bir şey sadece. George, ona acısının ne durumda olduğunu soracak cesareti kendinde bulamıyor. Tam şurada, aralarında, bu odanın içinde müstehcen bir dehşeti, gözle görülür, elle tutulur, leş gibi kokan bir şeyleri açığa çıkarmaktan korkuyor.

Evet, merak da ediyor. Bundan önceki gelişinde, hemşire Doris'in rahiple konuştuğunu söylemişti (Doris katolik eğitimi almış). Evet, gerçekten de yatağın yanındaki masanın üzerinde, bir yılbaşı tebriği kadar alacalı bulacalı ve şirin küçük bir cepkitabı

duruyor; *Çarmıh Yolunun Durakları*... Öyle ya, bu yol yatağın genişliğine eşit olacak kadar daraldığında, seni neler bekliyor, hiçbirini bilmediğinde, ne olursa olsun, bir yol göstericiyi hor görmek mümkün mü? Belki de Doris kendisini bekleyen yolculuk hakkında bir şeyler öğrenmiştir. Ama öğrendiğini, George'un da ona ne öğrendin diye sorma cesaretini kendinde bulduğunu varsaysak bile, hiçbir şey söyleyemez Doris. Çünkü öğrendiği, ancak gittiği yolun diliyle anlatılabilir. O dilin –bazılarımız bu dilde bol bol gevezelik etsek de– bizim dünyamızda gerçek bir anlamı yok; bizim ağızlarımızda, sadece bir laf kalabalığından ibaret.

İşte, hemşire eşikte durmuş gülümsüyor. "Bugün tam zamanında geldim, biliyor musunuz!" Elindeki tepside şırınga ve ampuller var.

"Ben gideyim," diyor George, hemen yerinden kalkarak.

"Hayır, gitmeniz gerekmez," diyor hemşire, "sadece bir dakika dışarı çıkın, yeter. Hiç uzun sürmez."

"Zaten gitmem gerekiyordu," diyor George. Hasta odasını terk eden herkes gibi o da kendini suçlu hissediyor. Ona kendisini suçlu hissettiren Doris değil. Doris onunla hiç ilgilenmiyor gibi. Onun gözleri hemşirenin elindeki şırıngaya dikilmiş.

"Yaramazlık ediyor kızımız," diyor hemşire. "Ona öğle yemeği yediremiyoruz, öyle değil mi?"

"Eh, haydi hoşça kal Doris. Bir-iki gün sonra görüşürüz."

"Elveda, George." Doris ona dönüp de bakmıyor bile, sesi de kesinlikle kayıtsız. George çıkıp gidiyorsa demek ki var olmaktan da çıkıyor. George onun elini hafifçe sıkıyor. Doris tepki göstermiyor. Gözleri kendisine doğru yaklaşan parlak şırıngaya dikilmiş.

Elveda derken *gerçekten* elveda mı demek istedi?

Olabilir, olabilir değil düpedüz olacak yakında. George, odadan çıkarken somut bir ânı yakalayıp, zihninde dondurmak isteğiyle bir kere daha paravanın üzerinden ona bakıyor – onu yaşarken son görüşüm.

Hiç. Hiçbir anlamı yok. George hiçbir şey hissetmiyor.

George biraz önce Doris'in elini hafifçe sıkarken, bir şeyi biliyordu; Jim'i elinden almaya çalışan Doris'in en son izleri de bu buruşmuş kukladan silinip gitmiş. Onlarla birlikte nefretinin son izleri de. Küçücük bir nefret kırıntısı kaldığı sürece, George onda hâlâ Jim'den kalma bir şeyler bulabiliyordu. Çünkü ikisi birlikte Meksika'dayken Jim'den de neredeyse ondan nefret ettiği kadar nefret etmişti. Kendisiyle Doris arasındaki bağ buydu. Artık koptu. Onunla birlikte Jim'den bir parça daha geri dönmemecesine gitti elinden.

George arabayı bulvardan aşağı doğru sürerken, kocaman, kaba saba Noel süslemeleri –madeni Noel çamlarına tutturulmuş kablolarla sokağın bir yanından ötekine asılmış ren geyikleri ve çanlar– iliklere işleyen bir rüzgârla ileri geri sallanıyorlar. Oysa bunlar yerel esnafın parasıyla Noel için yapılmış reklamlardan başka bir şey değil. Dükkânlar ve yaya kaldırımları, yüzlerinde şaşkın bir ifade, gözleri iyice cilalanmış düğmeler gibi Noel zamanının şakacı pırıltısını yansıtan alışverişçi kalabalıkla dolu. Bunlar daha bundan bir ay önce, Kruşçev henüz füzelerini Küba'dan çekmeye yanaşmadığı sıralarda, marketlere doluşmuş raflardaki fasulye, pirinç ve öteki besin maddelerini silip süpürmüyorlar mıydı? (Çoğu da sığınak yiyeceği olarak kesinlikle işe yaramayacak şeylerdir, çünkü litrelerce su olmadan pişirmek imkânsızdır.) Evet, alışverişçi kalabalık ucuz kurtulmuştu – bu seferlik. Bayram mı ediyorlar? Bunu beceremeyecek kadar durgundur zekâları zavallıcıkların; nasıl bir tehlike atlattıklarından haberleri yok. Allah bilir, panik içinde yaptıkları o alışveriş yüzünden, armağan alacak pek paraları kalmamıştır. Ama gene de yeterince paraları vardır. Oldukça iyi bir Noel geçireceğiz, diyor esnaf. Herkes üçbeş kuruş harcayacak – belki sadece köşebaşlarında durmuş bakışlarıyla gözdağı veren ya da dükkânlara bakarken mümkün olan en geniş açıyla çevreyi kollayan genç kiralık erkekler (George'un alışkın gözleri bunları hemen seçip ayırıyor) dışında.

George şu an için bu insan kardeşlerini hor görmenin çok, çok uzağında. Kaba saba olabilirler, paradan başka bir şey düşünmeyebilirler, tatsız tuzsuz ya da aşağılık da olabilirler ama George onların safında bulunmaktan, onların safında –bu harikulade azınlığın, "yaşayanlar"ın safında– sayılmaktan rezilce bir sevinç duyuyor. Kaldırımdaki şu insanlar ne kadar şanslı olduklarını bilmiyorlar; ama George kendisinin ne kadar şanslı olduğunun farkında, en azından kısa bir süre için, çünkü Doris'in aralarına katılmak üzere olduğu çoğunluğun insanın içini ürperten buz gibi huzurundan daha yeni ayrılmış durumda.

Yaşıyorum, diyor kendi kendine, *yaşıyorum!* Bunu söylerken yaşama enerjisi sıcak sıcak akıyor içinden, yedeğinde haz ve iştah taşıyarak... Ne iyi, kanı soğumamış, spermleri canlı, iliği yoğun, eti sağlıklı bir vücutta –bu vücut şu yaşlı enkaz da olsa– yaşamak!

Köşebaşlarında kaşlarını çatmış sağa sola gözdağı veren gençler onu titrek bir moruk olarak görüyorlardır ya da olsa olsa para sızdırılacak bir müşteri. Gene de onların o genç kolları, omuzları, kasıklarıyla kendisi arasında bir yakınlık ilişkisi olduğunu iddia edebilir rahatça. Üç-beş dolar karşılığında onlardan herhangi birini arabaya alıp eve götürebilir, o bıçkın deri ceketi, dar blucini, gömleği ve kovboy çizmelerini çıkarttırabilir, bu çıplak, somurtkan, genç atletle bir zevk güreşine girişebilir. Ama George bu oğlanların parayla satın alınmış gönülsüz bedenlerini istemiyor. O kendi bedeninden, hayatta kalmayı başaran o dayanıklı, yengin, ihtiyar bedeninden hoşnut olmak istiyor. Jim'den daha uzun dayanan ve Doris'i de gömecek olan bedeninden.

Eve gitmeden önce –bugün günü değil ama– spor salonuna uğramaya karar veriyor.

Soyunma odasında George üzerindekileri çıkarıyor, jimnastik çoraplarını, suspansuvarını ve şortunu giyiyor. Bir tişört geçirse mi sırtına? Yok, o kadar da kötü değil. Şorttan pırtlayan göbeği

bugün o kadar belli olmuyor. Bacakları oldukça iyi. İyice gerildiğinde, göğüs kasları da sarkmıyor. Ayrıca gözlükleri olmadığı sürece, dirseklerinin iç kısmında, dizkapaklarının üzerinde ve içeriye çekilmiş göbeğinin çevresindeki kırışıklıkları da görmüyor. Boynu gevşedi, ne koşulda, ne türlü ışıkta olursa olsun, değil gözlüksüz, kör bile olsa derin kırışıklıklarla dolu boynu feci görünüyor. Boynunu, savunulması imkânsız bir askeri mevki gibi gözden çıkardı.

Ama gene de bu spor salonundaki yaşıtlarının hepsinden daha formda, üstelik bunun da bal gibi farkında. Onlar çökmüş olduklarından değil; hayır, hepsi de oldukça zinde. Onların sorunu, orta yaşı bir kader olarak kabullenmeleri, büyükbabalığa, yaklaşmakta olan emekliliğe ve golfe onursuzca boyun eğmeleri. George onlardan farklı, çünkü açıkça tanımlanamayacak ama onu çıplak gördüğünüzde hemen fark edeceğiniz bir anlamda *pes etmiş değil*. George hâlâ yarışıyor; onlar yarışmıyorlar. Belki de ona bu kurumuş kalmış oğlan çocuğu havasını veren hiç de esrarengiz bir şey değil, bildiğimiz kendine düşkünlüktür. Evet, kırışıklıklarına, boşalmış etine, kırlaşan saçlarına, hınzırca büzülmüş dudaklarıyla çalım sata sata dinçlik gösterisi yapmasına rağmen, onda ara sıra bir hortlak gibi belirip kaybolan başka birini, yumuşak yüzlü, çocuksu, güzel birini görüyorsunuz. Bu bağdaşım tuhaf; orta yaşlılığın kendisinden bile eski, ama işte gerçek.

George hem hoşnutsuzlukla hem de kendisiyle dalga geçerek kötü kötü aynaya bakıyor ve seni ihtiyar budala, sen kimi baştan çıkarmaya çalışıyorsun, diyor. Sonra tişörtünü geçiriyor üzerine.

Spor salonunda yalnızca üç kişi var. Çalışanlar için saat henüz erken. Buck adlı iriyarı bir adam –bir futbol oyuncusunun elli yaşındaki enkazı–, televizyona çıkmaya çalışan Rick adında kıvırcık saçlı gençten biriyle konuşuyor. Buck neredeyse çıplak; kat kat göbeği bir çeşit bikini slipin üzerinden çirkin biçimde sarkıyor, slipi iyice aşağılara, kıllarının oraya kadar itiyor. Utandığı filan yok göründüğü kadarıyla. Oysa çok güzel, adaleli bir vücudu olan Rick gri yünlüden bir eşofman giymiş, vücudunu boy-

nundan el ve ayak bileklerine kadar gözlerden gizlemiş. "Merhaba, George," diyorlar ikisi de, başlarıyla dostça selam vererek; bu, sabahtan beri aldığı ilk içten selammış gibi geliyor George'a...

Buck, spor tarihi hakkında her şeyi biliyor; averajlar, engelli koşular, rekorlar ve skorlar konusunda ayaklı ansiklopedi. Birinin başka birini nasıl yedinci raundda "katladığını" anlatmakla meşgul. "Pat! Küt! Aman abi işi ossaat bitti!" Bir sıraya yanlamasına oturmuş dinliyor Rick. Burada her zaman bir avarelik havası eser. Rick gibi bir oğlan mesela, günde üç ya da dört saat jimnastik çalışır, çalışırken de zamanının çoğunu sahne dünyası, spor araba, futbol, boks gevezeliği ederek geçirir – gariptir, seksten çok ender olarak söz eder. Belki de bunu çoğunlukla ortalarda gezinen çoluk çocuğun ahlakını bozmamak kaygısıyla yapıyordur. Rick yetişkinlerle konuşurken ukaladır ya da aktörlere özgü bir şişinme gelir üzerine. Ama çocuklarla konuşurken neredeyse köyün delisi gibidir, yapmacıksızdır. Onlara soytarılık eder, sihirbazlık numaraları yapar, hiç bozuntuya vermeden palavralar atar; Long Beach'te bir dükkân varmış (tam adresini de verir), bazen durup dururken ucuzluk günleri düzenlermiş. Böyle günlerde, bir doların üzerinde alışveriş eden her müşteri bir Jaguar, Porsche ya da MG kazanırmış. (Normalde burası bir antikacı dükkânıymış.) Rick'e peki bize kazandığın arabayı göster bakalım diye meydan okuduklarında çocukları dışarı çıkarır, sokakta duran rasgele bir arabayı parmağıyla işaret eder. Çocuklar arabanın ön camına yapıştırılmış ruhsat belgesine bakıp başka birine ait olduğunu görünce, Rick o gördüklerinin gerçek adı olduğuna yeminler eder; aktörlüğe başlayınca değiştirmiştir adını güya. Çocuklar tam da inanmazlık etmezler ona, ama sen yalancısın, delisin diye bağırıp yumruklar yağdırırlar üzerine. Onlar bunu yaparken, Rick dört ayak üstünde, ağzı kulaklarına vararak köpek gibi dört döner spor salonunda.

George, ellerini başının arkasına kenetleyip doğrulma hareketini yapmak için hafif eğimli uzun banklardan birinin üzerine yatıyor. İnsanın bu hareketi iyice aklını vererek yapması gereki-

yor; beden bütün hareketler arasında en çok bundan nefret ediyor. Tam havaya girmişken Webster gelip yanındaki banka uzanıyor. Webster on iki, bilemediniz on üç yaşında, ince uzun, zarif, yaşına göre uzun boylu, tüysüz; altın rengine bakan kumral, genç oğlan bacakları var. Yumuşak ve çekingen bir çocuk, spor salonunda rüyadaymış gibi dolanıyor; ama jimnastiğini de hiç aksatmıyor.

Sıska ve kuru bir görünüşü olduğunu düşündüğü için, o enine boyuna, hantal, kas hamalı erkek vücut güzellerinden biri olmaya ant içmiş olsa gerek. George, "Selam, Web," diyor. Webster buna çekingen, ketum bir fısıltıyla "Selam, George," diye karşılık veriyor.

Webster yanında aynı hareketi yapmaya başlayınca George' un birden içinden geliyor, tişörtünü çıkarıp kendini onun hızına uyduruyor. Birbirleriyle yarışmıyorlar; ama Webster'in gençliği ve esnekliği George'un kanına giriyor sanki ve bu ödünç enerji ona çok iyi geliyor. Dikkatini kendi isyan halindeki kaslarından ayırıp Webster'in durmadan eğilip bükülen, gevşeyen vücuduna yönelten George, normalde kırk tane yaptığı bu hareketi elliye, altmışa, yetmişe, seksene çıkarma gücünü onun bedeninden alıyor. Yüze çıksa mı? Sonra, birden Webster'in durduğunu fark ediyor. Gücü anında yok oluyor. O da duruyor hızlı hızlı soluyarak; ama Webster de ondan daha az soluk soluğa değil. Yan yana, hızlı hızlı soluyarak yatıyorlar. Webster başını çevirip George'a bakıyor, anlaşılan oldukça etkilenmiş.

"Kaç kere yapıyorsun?" diye soruyor.

"Ah – duruma bağlı."

"Bunlar beni öldürüyor! Aman, aman."

Burada bulunmak ne kadar güzel yahu! İnsan bütün yaşamını bu rahat, kaygısız fiziksel demokrasi ortamında geçirebilse keşke! Hiç kimse şirretlik etmiyor burada, hiç kimsenin kafası bozulmuyor, kimse kimseden hesap sormuyor. Aynaların önünde en inanılmaz pozlar takınmak dahil, kendine düşkünlük doğal sayılıyor. Bir tanrı kadar güzel genç beyzbol oyuncusu ayak bilek-

lerinin çok ince olmasından duyduğu kaygıyı herkesle paylaşıyor. Yüzünü cilt kremiyle ovan tombul banker, "yaşlanmaya hiç gelemem" diyor açıkça. Kimse mükemmel değil, kimse de mükemmelmiş gibi davranmıyor. Beş-altı çok tanınmış sinema oyuncusu bile hava basmıyor. Saunada gencecik çocuklar, masum çıplaklıkları içinde, altmış-yetmişliklerin yanı başında oturuyor, birbirlerine adlarıyla sesleniyorlar. Hiç kimse eşit sayılamayacak kadar suratına bakılmaz ya da yakışıklı değil. Şurası kesin, burada herkes dışarıda olduğundan çok daha iyi davranıyor birbirine.

Bugün George her zamankinden daha isteksizce terk ediyor spor salonunu. Yapması gereken hareketlerin iki katını yapıyor; saunada uzun süre oyalanıyor; saçlarını yıkıyor.

Yeniden caddeye çıktığında, zaman yavaş yavaş günbatımına yaklaşmakta. Bir kere daha aklına estiği gibi karar veriyor; arabayla doğrudan sahile inmek yerine, yolunu iyice uzatıp tepelerden geçecek.

Neden? Spor salonunda çalışmanın hemen her zaman yedeğinde getirdiği o karmaşadan uzak, gevşek, mutlu ruh durumunun tadını iyice çıkarmak istediği için biraz. Bedenin doyumunu ve minnetini hissetmek öyle güzel ki; ne kadar isyan ederse etsin, görevlerini yerine getirmeye zorlanmaktan hoşlanıyor. Artık, en azından bir süre, vagus siniri seğirmeyecek, mide kasları seslerini kesecek, romatizmalı başparmaklarla dizler biz buradayız demeyecekler. Artık uyarılmaya, çileden çıkarılmaya da gerek duymuyor; hiç kimseden nefret etmek zorunda olmamak ne kadar rahatlatıcı bir duygu! George şu araba yolculuğu boyunca hep aynı ruh durumunda kalmayı diliyor.

Aynı zamanda tepelere de yeniden şöyle bir göz atmak istiyor; uzun zamandır çıkmadı buralara. Yıllar önce, Jim'den bile önce, George Kaliforniya'ya ilk geldiğinde, sık sık çıkardı. Üzerlerinde hemen hemen hiç kimsenin yaşamadığı ama tam kentin göbeğinden fırlayıp çıkan bu dağ sırasının yabanlığıydı onu bü-

yüleyen. Burada, yabancı olmanın, başkasının arazisine girermiş gibi yapmanın, ilkel, tanımadığı bir doğa parçasının içine dalmanın heyecanı içini ürpertirdi. Ya günbatımında ya da sabahın çok erken saatlerinde buraya arabayla çıkar, arabayı park eder, yangın çıkmasın diye ağaçlar kesilerek açılmış bölgenin sınırlarını izleyerek yürür, yürürdü; sarp yamaçlı bir vadinin derinliklerinde gür çalılıkların arasında geyiklerin kaçışmasını seyreder, durur bir şahinin gökyüzünde daireler çizişine bakar, yolunun üzerinde kaynaşan kıllı tarantulalara basmamaya çalışarak ilerler, kumdaki kıvrım kıvrım izlerin peşinden giderek sonunda çöreklenmiş uyuyan bir çıngıraklı yılanın yanına varırdı. Bazen, şafağın yarı aydınlığında, kuyruklarını kısmış, tek sıra halinde üzerine doğru gelen bir çakal sürüsüne rastgelirdi. İlk defasında onları köpek sanmıştı; sonra, birden tek bir ses çıkarmadan grubu bozdular, büyük, ürkütücü adımlarla sıçrayarak yamaçtan aşağı doğru inmeye başladılar.

Oysa, bugün öğleden sonra, George o çok gerilerde kalan coşkunun ve içini ürperten hayranlığın zerresini bulamıyor kendinde; baştan beri tekleyen bir şey var. Dik, kıvrıla kıvrıla inen, eskiden ona romantik gelen yol şu anda yalnızca zor ve tehlikeli. Virajlarda durmadan başka arabalarla burun buruna geliyor ve sertçe direksiyon kırmak zorunda kalıyor. Zirveye ulaştığında, gevşeme duygusunu çoktan kaybetmiş durumda. Burada, ta tepede bile, düzinelerle yeni ev yapıyorlar; bölge banliyö olup çıkıyor. Evet, gerçi hâlâ üzerinde insan yaşamayan bir-iki kanyon var, ama George onların varlığına sevinemiyor; aşağıda kentin var olduğunu bilmesi içine bir sıkıntı veriyor. Kent, tepelerin her iki yanına, kuzey ve güney yönlerine doğru genişlemiş ve tüm ovaya yayılmış. Geniş çayırları, sığır çiftliği alanlarını ve son portakal bahçelerini de yutmuş, çevredeki gölleri kurutmuş, yüksek dağlardaki ormanların özsuyunu tüketmiş. Yakında içme suyu haline getirilmiş deniz suyunu da içecek. Ama gene de ölecek. Füzelerin onu yerle bir etmesine, yeni buz çağının dondurmasına, büyük bir zelzelenin ortadan ikiye ayırıp pasifliğe postalamasına gerek yok.

Aşırı genişlemeden ölecek. Ölecek, çünkü özsuyunu sağladığı kökler kurudu: tek dayanağı olan küstahlığı, arsızlığı ve hırsı... Ve bu toprağın doğal durumu olan çöl geri dönecek.

Yazık, ne acı George'un bunu bu kadar kesinkes bilmesi! Arabayı durduruyor, yol kenarındaki sarı toprak rengi bankette, manzanita çalılığının yanında durup işerken, kıyamet gününü haber veren yaşlı bir İbrani peygamberi gibi Los Angeles kentini seyrediyor. *Babil düştü, düştü o yüce kent.* Oysa bu kent yüce değil, hiçbir zaman değildi, üstelik de düşecek bir yükseklikte de durmuyor.

Sonra fermuarını çekip arabaya biniyor ve iyice keyfi kaçmış bir halde sürüyor. Bulutlar tepelerin üzerine çöküyorlar, tepeler Kuzey'in dağlarına benziyor, Galler gibi insanın içini hüzünle dolduruyorlar. Gün soluyor ve ışıklar yalancı mücevher renkleriyle tüm ovada birer birer yanıyor, derken yol yeniden aşağıya, Sunset Bulvarı'na doğru kıvrılıyor ve George okyanusa yaklaşıyor.

Süpermarket hâlâ açık; geceyarısına kadar kapanmayacak. Parlak ışıkları göz alıyor. Yalnızlık ve karanlıktan kaçıp onun ışıl ışıl aydınlığına sığınabilirsiniz. Burada güvensizlik duygusu bir süre için de olsa ertelenir, yenilecek şeylerin çeşitliliği üzerine kafa yorarak saatler geçirebilirsiniz. Aman, aman ne kadar da çok şey var! Pırıl pırıl kutular içinde, hepsi de afiyetler vaat eden ne de çok marka! Raflardaki her mal beni al, beni al diye bağırıyor; sadece bu çığlıkların birbiriyle aşık atmaları bile istendiğiniz, hatta sevildiğiniz sanısına kapılmanıza yetebilir. Ama sakın – boş odanıza geri döndüğünüzde o gönül okşayan, yalancı reklam perisinin avcunuzdan kaçıverdiğini görürsünüz; kalan yalnızca karton, selofan ve yiyecektir. O zaman açlık duymaya bile korkarsınız.

Bu parlak ışıklı yer aslında sığınak filan değil. Çünkü şişelerin, karton kutuların ve konservelerin arasına Jim için satın alınmış, pişirilmiş, onunla yenilmiş yemeklerin insanı sersemletecek kadar canlı anıları pusu kurmuş. Tekerlekli alışveriş arabasını ite-

rek önlerinden geçerken, George'a küçük küçük oklar saplıyorlar. Hiç tek başımıza yemek yemesek, acaba gerçekten yalnız hisseder miydik kendimizi?

Oysa, "bu gece yalnız başıma yemek yemeyeceğim" demek; bu ölümüne tehlikeli değil midir? Bu, uzun bir toprak kaymasının başlangıcı değil midir – kafeterya tezgâhlarında yemek yiyip barlarda içmekten eve kapanıp yemek yemeye, içki içmeye, umarsızlığa, uyku ilaçlarına ve sonuçta o kaçınılmaz yüksek doza götürmez mi insanı? Ama kim demiş cesur olmalıyım diye? Benden bir şey bekleyen kim var ki artık? Kimin umurunda? diye soruyor George.

Sulugözlü oluyoruz, diyor kendi kendine ve iradesini kalkan, levrek, sığır filetosu ve biftek arasında seçim yapmaya zorluyor. Hiçbirinden tat almıyor, midesi bulanıyor, derken birden öfke bürüyor gözünü. Allah belasını versin bütün yiyeceklerin! Allah belasını versin yaşamanın! İçi çoktan yiyecekle doldu, ama şu tekerlekli alışveriş arabasını bırakıverse şuracıkta, ne iyi olur. Gelgelelim bu, tezgâhtarlara fazladan iş çıkarmaktır, içlerinden bir tanesi çok da şirin. Geriye kalıyor, bütün hepsini kendi eliyle yerlerine koymak, o da Herkül'ün işi gibi bir şey; çünkü üzerine hüznün o ağır gevşekliği çökmüş durumda. Ancak yatağa girip, başına başka bir illet saldırıncaya kadar yatakta kalmakla sona erecek o tembellik.

Bunları düşünerek arabasını kasaya doğru itiyor, parayı ödüyor, park yerine gitmeden önce durup bir telefon kulübesine giriyor, numarayı çeviriyor.

"Alo."

"Alo, Charley."

"*Geo.*"

"Bak – karar değiştirmekte çok geç kalmadım ya? Bu gece için? Şöyle –bu sabah aradığında– sözüm var sanmıştım – fakat demin aradılar, dediler ki..."

"*Tabii* ki, geç kalmadın!" Charley, George'un yalandan özürlerine kulak vermiyor bile. Hoşnutluğu telefon tellerinin zikzakla-

rı boyunca ok gibi uçarak kelimelerden de hızlı George'a ulaşıyor.

Geo'yla Charley hemen o an birleşiyorlar, akşamın onca yalnız gezgini arasında gecenin şanslı çiftlerinden biri de onlar... Tezgâhtarlardan seyreden varsa eğer şu anda, camlı telefon kulübesinin içindeki George'un yüzünün aydınlandığını, bir âşığın yüzü gibi sevinçten pembeleştiğini görecekler.

"Gelirken sana bir şey getirebilir miyim? Marketteyim de."

"Ah, hayır – hayır, sağ ol Geo'cuğum! Yığınla yiyeceğim var. Son günlerde çok fazla yiyecek satın alıyorum galiba. Herhalde şeyden..."

"Hemen geliyorum o halde. Önce bir eve uğramam gerekiyor. Hoşça kal!"

"Ah, Geo, ne iyi oldu! Au revoir!"

Fakat George o kadar ters bir adam ki, daha aldıklarını arabaya doldurmayı bitirmeden havası değişiyor. Onu gerçekten görmek istiyor muyum, diye soruyor önce kendi kendine. Sonra, nereden de kalkıştım şimdi bu işe, sorusu geliyor. Bu akşamı evde nasıl rahat rahat geçirebileceği geliyor gözünün önüne, aldığı yiyecekleri hazırlardı, sonra kitaplığın yanındaki divana uzanır, okurken okurken uyuyakalırdı. İlk bakışta, son derece inandırıcı ve sevimli bir ev hali sahnesi. Ancak aradan saniye geçmeden George bu sahneyi anlamsız kılan eksikliğin farkına varıyor. Bu resmin dışında kalan, divanın karşı ucuna uzanmış okuyan Jim'den başkası değil; ikisi de kitaplarına gömülmüşler ama birbirlerinin varlığının öylesine farkındalar ki...

Eve dönünce, üzerindeki takım elbiseyi çıkarıp ordu fazlası mallar satan bir dükkândan aldığı haki gömleği, solmuş blucinini, mokasenlerini giyiyor, bir de süveter alıyor sırtına. (Zaman zaman bu giysiler konusunda duraksıyor; bunlar genç işi giyinmeye çalıştığı izlenimini veriyor olmasınlar? Ama Jim ona, yok, sana çok yakışıyor bunlar, sivil giyinmiş Rommel'e benziyorsun, demez miydi? George bayılırdı onun bunları söylemesine.)

Tam yeniden evden çıkmaya hazırlanırken kapı çalınıyor. Bu saatte kim olabilir?

Mrs. Strunk!

(Ne yaptım da şikâyete geldi acaba?)

"Ah, iyi akşamlar." (Gün gibi ortada tedirgin olduğu, ne diyeceğini bilemiyor; kuşkusuz köprüyü geçip düşman bölgesine girdiğinin fazlasıyla farkında.) "Biliyorum, böyle son dakikada haber verilmez. Ben... biz sizi defalarca davet etmek istedik... ne kadar meşgul olduğunuzu biliyorum, ama o kadar uzun zaman oldu ki görüşmeyeli... şey diyorduk... gelip bir içki içecek vaktiniz var mı?"

"Yani şimdi mi?"

"Evet ya. Evde ikimiz yalnızız."

"İnanın çok üzüldüm. Hemen çıkmak zorundayım ne yazık ki."

"Ah, gördünüz mü, tahmin etmiştim zamanınız olmayacağını. Gene de."

"Hayır, bakın," diyor George içten bir sesle; son derece şaşırdı, hoşuna gitti, dokundu ona bu davet. "*Gerçekten* gelmek isterdim. Hem de çok. Ne dersiniz, hakkımı başka bir güne saklayabilir miyim?"

"Şey, evet elbette." Ama Mrs. Strunk ona inanmıyor. Üzgün üzgün gülümsüyor. Birden George'a onu ikna etmek dünyanın en önemli işiymiş gibi geliyor.

"Gelmeyi *çok, çok* isterim. Yarına ne dersiniz?"

Mrs. Strunk'ın yüzü karışıyor. "Ah, şey yarın. Yarın o kadar iyi bir gün değil korkarım. Yarın Vadi'den birkaç arkadaşımız gelecek ve..."

Ve onlar bende tuhaf bir şeyler sezerler, siz de mahcup olursunuz diye geçiriyor içinden George; peki, peki.

"Anlıyorum elbette," diyor, "ama yakında bir araya gelelim, olmaz mı?"

"Ah, *tabii*," diye katılıyor Mrs. Strunk bu dileğe, "*çok* yakında."

Charlotte, dar, yokuş bir sokak olan Soledad Yolu'nda oturuyor. Geceleri iki yana park etmiş arabalarla öylesine dolu ki bu yol, iki sürücünün birbirlerine sürtünmelerine kıl payı kalıyor. Sokağın sakinleri işten eve döndükten sonra gelirseniz buraya, arabanızı birkaç sokak öteye, tepenin eteğine bırakmak zorunda kalırsınız herhalde. Ama George'un aldırdığı yok, çünkü kendi evinden Charley'in evi beş dakikalık yol.

Charley'in evi yamacın iyice yukarılarında, kimi alçak, kimi yüksek, orantısız, toplam yetmiş beş rustik, ahşap basamaktan oluşan üç kat merdivenin tam tepesinde. Aşağıda sokakla aynı seviyede garaj niyetine yapılmış, yıkık dökük bir kulübe var. Charley orayı yerden tavana kadar eski bavullar ve işe yaramayan eski püskü eşyayla dolduruyor. Jim ona, araba sahibi olmamak için garajı ağzına kadar dolu tutuyorsun derdi. Öyle olsun ya da olmasın, Charley araba kullanmayı kesinlikle reddediyor. Eğer bir yere gitmesi gerekiyorsa da, hiç kimse onu götürmeyi önermiyorsa, eh ne yapalım deyip oturuyor. Ama komşuları hemen hemen her zaman ona yardımcı oluyor. George da –yaklaşımları farklı da olsa– kullanmayı çok iyi bildiği İngilizliğiyle komşularını iyice sindirmiş durumda.

Charlotte'a komşu olan ev sokak hizasında. Charlotte'un basamaklarını tırmanmaya koyulunca, evin banyo penceresinden perişan bir ev hali görüyorsunuz (itiraf etmeli ki sosyal açıdan Soledad, Kâfur Ağacı Sokağı'ndan bir alt kademede): üzerine donlar ve çocuk bezleri asılmış bir banyo küveti, duşun üzerine gelişigüzel bırakılmış bir hijyenik lağman, yerde boru temizlemeye yarayan bir muslukçu teli. Şu anda komşunun çocuklarından hiçbiri ortalıkta görünmüyor, ama yamacın bu evin yukarısına düşen kısmının, tepinile tepinile nasıl üzerinde bir-iki kaktüsten başka şey bitmeyen tuğla gibi sertleşmiş, kaygan bir yüzeye dönüştüğünü görebiliyorsunuz. Eğimli arazinin en tepesinde darağacını andıran bir direk var, üzerine basketbol için bir file asmışlar.

Tepenin Charlotte'a ayrılmış dilimine hâlâ bahçe denebilir. Burası taraçalar halinde düzenlenmiş ve üzerinde yetişen güllerin bir kısmı çiçek açmış. Ama kendi hallerine bırakılmışlar; Charley bunalımlı dönemlerindeyken, zavallı bitkiler bile bunun ceremesini çekmek zorunda kalıyorlar. Bakılmayınca, aralarını sık ayrıkotları bürümüş, uzun, dikenli bir dal öbeği olmuş çıkmış bu güller.

George acele etmeden, ağır ağır tırmanıyor basamakları. (Bir yere soluk soluğa varmak sadece çok genç insanları utandırmaz.) Bu dıştan merdivenler mahallenin özelliği. Bazılarının basamaklarında eski bohem kolonisinin sakinlerinin elle boyadıkları ve anlaşılan zilzurna bir halde, elleriyle dizleri üzerinde yukarı tırmanmaya çalışan konuklara yönelik işaretler görülüyor hâlâ. Yukarı, durmak yok. Gevşemek yok. Sende iş kalmamış ahbap. Hey – *burada* ölemezsin! Yok ya, burası *göğün yedinci katı* değil mi?

Bu merdivenler sanki öbür dünyaya göçmüş bohem kolonisinin, arkalarından gelen günümüz ev kadınlarından aldıkları bir öç; çünkü ev işlerinden tasarruf etmeye yarayan her türlü kolaylığa meydan okuyorlar! Dev bir vinç bulunup getirilmediği sürece eşyaları buradan yukarıya kol kuvvetiyle çıkarmaktan başka çare yok. Buzdolabı, ocak, küvet ve bütün öteki eşyalar, Charley'in evine yakası açılmadık küfürler savuran güçlü kuvvetli herifler tarafından ite kaka çıkarıldı. Tabii bu adamlar sonunda kabarık ekstraları cebe attıkları gibi, normalin üç katı da bahşiş beklediler.

George zirveye yaklaşırken Charley kapı önüne çıkıyor. Şüphe yok, George'un yolunu gözlüyordu, son anda planlarında bir değişiklik olacağından korkmuştur. Giriş kapısının dışındaki dar, tehlikeli, tahta verandada karşılaşıyorlar, kucaklaşıyorlar. George onun yumuşak, iri bedeninin bedenine yapıştığını hissediyor. Sonra birden, Charley George'un sırtına cakalı bir şaplak indirerek bırakıveriyor onu – sevgi gösterisini abartmayacağım demek istercesine; ne kadarı karar, çok iyi bilir Charley.

"Gel gel, gir içeri bakalım," diyor.

George onun ardından içeri girmeden önce, sınırı iskelenin üzerindeki lambalarla çizilen sahil şeridine, oradan da karanlık, görünmez okyanusa kadar uzanan küçük vadiye şöyle bir bakıyor. Ilık, rüzgârsız bir akşam, denizden şerit şerit yükselen sis parçaları aşağıdaki evlerin ışıklarını donuklaştırıyor. Sis iyice koyulaştığında, bu verandadan evlerin hiçbiri görünmez, ışıklar bulanık birer lekedir. Charlotte'un yuvası dünyanın dört bir köşesinden uzakmış gibi gelir, harikulade bir duyguya kapılır insan.

Sade, dört köşe bir kutudur burası. Savaştan sonra kurulan prefabrike evlerden biri. Gazeteler ballandıra ballandıra bitirememişti bunları, geleceğin evleri diye göklere çıkarmışlardı; ama tutulmadılar. Oturma odasının yeri *tatami* döşeli, dekor birazdan epeyce fazla oryantal hediyelik eşya dükkânı havasında. Kapıda bir çayhane lambası, pencerelerde rüzgâr estikçe birbirine çarpıp çınlayan çıngıraklar, duvara kırmızı kâğıttan, kocaman, balık şeklinde bir uçurtma iliştirilmiş. Üzeri resimli bir bambu levha; birinde "Japon" bir kaplan, gökten yere doğru inerek üzerine çullanmaya hazırlanan bir kartala (Amerikan kartalı mı?) çılgınca hırlıyor; ötekisinde bir ağacın altına oturmuş, çenesinden metrelerce uzunlukta yarım düzine kadar kıl fışkıran bir ermiş. Üzerlerine parlak renkli yastıklar serpiştirilmiş üç alçak sedir; yastıklar doğru dürüst bir işe yaramayacak kadar ufaklar ama yastık kavgası için ideal hepsi de.

"Ah, bak, burada korkunç bir yemek kokusu var, şu an fark ettim," diye haykırıyor Charlotte. Gerçekten de var. George kibar kibar kokunun çok güzel olduğunu ve kendisini acıktırdığını söylüyor.

"Aslında yeni bir yemek deniyorum da. Fikri Myrna Custer'in getirdiği bir seyahat kitabından buldum – kitap Borneo hakkında. Yalnız yazar biraz belirsiz anlatıyor, onun için doğaçlamak zorunda kaldım. Yani şey, açıkça söylemiyor ama *asıl* kullanılması gereken malzeme insan eti galiba! Geçenlerde parça et almıştım, ondan kalanla yaptım."

George'dan çok daha genç –bir dahaki doğum gününde kırk

beşe basacak– ama daha şimdiden o da George gibi bir "hayatzede". Hayatzedelerin tipik kolu kanadı kırık inadı onda da var. Fotoğraflarına bakılacak olursa, iri külrengi gözlerinin, yumuşak, taze ten rengiyle uyum içinde olduğu günlerde oldukça güzelmiş. Şimdiyse yanacıkları şiş ve kızarık, bir zamanlar başını güzel bir bulut gibi çevreleyen saçlarıysa düpedüz dağınık. Gene de pes etmiş değil. Giysisinde tuhaf, irkiltici bir cüret var, ona yakışacak şey değil ama sevimli; kırmızı, sarı, menekşe moru gibi çarpıcı renkler taşıyan işlemeli bir köylü bluzu, kollar dirseklere kadar sıyanmış; dolanmış çarşaf gibi duran çingenemsi bir Meksika eteklik; gümüş kabaralı kovboy kemeri – vücudunun biçimsizliğini ortaya çıkarmaktan başka bir işe yaramıyor. Ah, ya peki ille de çıplak ayağına sandalet giyeceğim diyorsa, ayak tırnaklarını neden boyamaz? (Belki de hâlâ Midlands'lılara özgü bir ortasınıf püritenliği geçerlidir bu konuda.) Jim bir keresinde, gene bu üstündekine benzer bir kıyafet için, "Görüyorum yerel kostümümüzü sen de benimsemişsin, Charley," demişti. Charley gülmüştü, alınmamıştı ama şakayı da anlamamıştı. Hâlâ da anlamış değil. Kaliforniya usulü gösterişsiz şıklık dendi mi aklına gelen bu, ama aslında kapı komşusu hanımdan farksız giyindiğinin gerçekten farkında değil.

"Sana söylemiş miydim Geo – yoo, hayır eminim söylemedim. Yeni yıl için bir karar aldım – ama hemen uygulamaya başlayacağım. Birincisi, bourbon'dan nefret ettiğimi itiraf edeceğim." (Bourbon'u viski adı gibi değil, hanedan adı gibi söylüyor.) "Bu ülkeye geldiğimden beri severmiş gibi yaptım; sırf Buddy içiyor diye. Ama dürüst olalım, kimi kandırıyorum ki *artık*?" Onu bu sözlerin bir Buddy ağıtına girizgâh *olmadığına* inandırmak için, George'a dayanıklıyım, güçlüyüm diyen bir gülümsemeyle bakıyor... Sonra aceleyle sürdürüyor sözlerini: "Öteki kararım da şu, beni hep çileden çıkaran suçlamanın yalan olduğunu iddia etmekten vazgeçeceğim; evet, kadınların hazırladığı içki *gerçekten de* çok sert oluyor, ne yapayım, Allah kahretsin! Galiba kadınlardaki o korkunç hoşnut etme telaşının bir parçası da

bu... Evet, yeni uygulamaya şimdiden başlayalım mı, ne dersin? Benim içkimi de kendi içkini de sen hazırlayacaksın – bana bir votka-tonik, lütfen."

George gelmeden önce en azından bir-iki tek attığı açıkça ortada. Sigara yakarken parmakları birbirine dolanıyor. (Endonezya işi küllük her zamanki gibi üzerinde dudak boyası izi olan izmaritlerle dolu.) Önde kendi arkada George mutfağa doğru giderlerken, neredeyse topallamayı andıran, yuvarlana yuvarlana bir yürüyüşü var ki... Kireçlenme ve beraberinde gelen bir çeşit direnci akla getiriyor.

"Ne tatlısın, bu gece iyi ki geldin Geo."

George durumun gerektirdiği gibi gülümsüyor, bir şeyler mırıldanıyor.

"Öbür randevunu atlattın, değil mi?"

"Atlatmadım! Söyledim ya sana telefonda, o insanlar son anda iptal ettiler."

"Aman Geo'cuğum, bırak allahaşkına! Biliyor musun, bazen gerçekten tatlı bir davranışta bulunduğunda, sonradan yaptığından utandığını düşünüyorum! Bu gece sana ne kadar ihtiyacım olduğunu bal gibi biliyordun, randevuyu iptal ettin! Ağzını açtığın an küçük bir yalan uydurmaya çalıştığını anladım! Senle ben birbirimizi uyutamayız ki – bunu *ben* çok uzun zaman önce anladım. *Sen* anlamadın mı – şunca yıldır?"

"Anlamışımdır kuşkusuz," diyerek pes ediyor George, gülümsüyor ve insanın en iyi dostlarının ille de onu en iyi anlayanlar olduğunu söyleyen saçma görüşün ne kadar anlamsız ama yaygın olduğunu aklından geçiriyor. Dünyada yeterince anlaşma yokmuş sanki; her şeyden önce de, hani şu şarkılarda, kitaplarda övgüler düzülen, aslında her bir tarafın da sık sık ayrılıklar, kavgalar pahasına katlandıkları korkunç bir işkenceden başka bir şey olmayan âşıklar arasındaki anlaşma. Pek de temiz olmayan, ıvır zıvır dolu mutfakta içkilerini hazırlarken "Ah, Charley'cik" diye düşünüyor; senin o harikulade uzgörü yoksunluğun olmasa nasıl ayakta kalabilirdim şu son yıllarda. Jim'le ben bir kavga sonrası

sana geldiğimizde –surat asar, birbirimizin gözlerine bakmamaya çalışır, birbirimizle senin aracılığınla konuşurduk– kaç kere sırf bir şeylerin yolunda gitmediğini hiç mi hiç fark etmemenle bizi yeniden birleştirmedin mi?

Derken, George votkayı (Charley'e hafif bir içki hazırlıyor, yavaşlasın diye) ardından viskiyi (kendisine çok koyuyor, ona yetişmek için) bardaklara boşaltırken, o esrarengiz ama ayakları hiç de yerden kesmeyen şeyi –saadet değil, haz değil, sevinç değil– sadece düpedüz mutluluk –*das Glück, le bonheur, la felicidad*– içinde hissetmeye başlıyor. Üç dilde üç ayrı cins isimle anlatmışlar bunu, ama insan istese de istemese de İspanyolların haklı olduğunu teslim etmek zorunda, çünkü mutluluk genellikle dişil, yani kadının yarattığı bir şey. Charley insanı şaşırtacak kadar sık yaratıyor mutluluğu; kuşkusuz farkında olmadığı şeylerden birisi de bu, çünkü kendisi berbat halde olsa da başarıyor bu işi. George'a gelince, onun "felicidad"ı son derece bencilce; o, Charley bir Buddy-buhranının ya da Fred-krizinin tam ortasındayken (bu akşam ikisinden biri patlak vermek üzere görünüyor) "felicidad"ın tadını çıkarabilir. Oysa, insanın "felicidad" yaşamazken Charley'in buhranlı anına rast geldiği talihsiz durumlar var ki, işte o zaman cehennem! Ama bu akşam öyle değil. George bu akşamın tadını iyice çıkaracak.

Bu arada Charlotte fırına bir göz attı, sonra kapağı kapayıp, usta bir ahçının mutlak kendine güveniyle –Allah biliyor ya, hiç de öyle değil– "Yirmi dakika daha var," dedi.

Ellerinde içkileri oturma odasına geri dönerlerken, Charley George'a, "Fred aradı beni; dün gece geç saatte," diyor. Bunu düz, duygusuz olmasına çalışılan kriz durumu sesiyle söylüyor.

"Öyle mi?" George sesine yeterince şaşkınlık katmayı başarıyor. "Şimdi nerede?"

"Palo Alto'da." Charlotte kâğıttan balığın altına düşen divana oturuyor. Melodramın tadını iyice çıkarıyor, sanki "Palo Alto" değil de "Sibirya" demiş.

"Palo Alto, ha – oraya eskiden de gitmemiş miydi?"

"Gitmişti elbette. O kızın oturduğu yer orası. Fred de onunla birlikte tabii. 'O kız' dememeye *kesinlikle* alışmalıyım artık. Gayet güzel bir adı var, bilmiyormuş numarası yapmayayım; Loretta Marcus... Neyse, Fred'in kiminle olduğu ya da neler yaptığı benim üstüme vazife değil. Kızın annesinin aldırdığı yok. Neyse, bunlara boş ver... Uzun uzun konuştuk. Bu defa gerçekten çok sevimli, çok mantıklıydı tartışırken. En azından ben öyle davranmak için kendini ne kadar zorladığını hissettim. Geo, bu iş böyle sürüp gidemez. O kararını *vermiş* bile, gerçekten, apaçık. Kesinlikle ayrılmak istiyor."

Sesindeki titreme kötüye işaret. George, pek de inanmadan, "Hâlâ müthiş genç ama," diyor.

"Yaşına göre korkunç olgun ama. Daha iki yıl önce, mecbur kaldığında kendi başının çaresine bakabilecek durumdaydı. Sırf yaşı küçük diye, ona çocukmuş gibi davranamam – yani yasa zoruyla geri gelmesini sağlayamam. Ayrıca, böyle bir şey yapsam, beni *asla* bağışlamaz."

"Daha önce de karar değiştirmişti."

"Ah, biliyorum. Fred'in bana kötü davrandığını düşünüyorsun sen. Bunun için suçlamıyorum seni. Yani, ne de olsa benim tarafımı tutman doğal. Ama gene de – sen hiç çocuk büyütmedin ki... Bunu söylememe kızmıyorsun, değil mi, Geo'cuğum? Ah, kusura bakma..."

"Saçmalama Charley."

"Çocuğun olsa bile tam aynı şey olmazdı aslında. Bu ana-oğul şeyi –hele özellikle babasız büyütmek zorunda kalmışsan– gerçek bir cehennem. Yani, elinden geleni yapıyor, yapıyorsun, ama söylediğin ya da yaptığın her şey ters tepiyor. Boğuyormuşum onu, bir keresinde böyle demişti bana. Önce anlayamamıştım, bir türlü anlayamadıydım, ama şimdi anlıyorum, anlamak zorundayım –anlıyorum galiba, çok içten söylüyorum– hayatını yaşamalı, benden uzakta, yalvarsa ağlasa bile, uzun çok uzun bir süre gidip onu görmemeliyim – kusura bakma, Geo, bunlara girmeyecektim aslında, çok-çok-afedersin."

George divanda ona yanaşıyor, bir kolunu ona dolayıp, hıçkırıklarla sarsılan tombulluğunu sevecenlikle kendine bastırıyor, hiç konuşmuyor. Soğuk değil; duygulanmamış değil. Charley'e, tüm bu içinden çıkılmaz duruma gerçekten üzülüyor –ama gene de– "la felicidad" olduğu gibi duruyor; rahatı hiç mi hiç bozulmuş değil. Boşta kalan eliyle, vücudunun şu anda meşgul olan tarafına hiçbir şey hissettirmemeye dikkat ederek, içkisinden bir yudum alıyor.

Fakat ne garip, burada hüngür hüngür ağlayan Charley'le diz dize otururken Ohio'dan gelen telefonu hatırlamak; Jim'in hiç tanışmadığı bir amcasıydı –sempatik davranmaya çalışıyor, hatta George'un ailenin kutsal acısındaki küçük onur payını teslim bile ediyordu– ama konuşma sırasında George'un kısa ve öz *"evet, anlıyorum, evet"*lerden, cenaze davetini kabaca bir *"hayır, teşekkür ederim"*le cevaplamasından bozum olmuştu. Kuşkusuz, bu çokça sözü edilen "oda arkadaşının" aslında öyle pek de yakın bir arkadaş olmadığı sonucuna vardı... Ya sonra, telefonu kapattıktan en az on beş dakika sonra, ilk şok dalgası gelip bindirdiğinde, o anlamsız haber birden olanca anlamına kavuştuğunda, karanlıkta soluk soluğa, önünü ardını görmeden yamaç yukarı koşuşu, basamakları kör gibi, tökezleye tökezleye tırmanışı, Charley'in kapısını güm güm vuruşu, omzuna, kucağına, her tarafına kapanıp ağlayışı, salya sümük inleyişi; Charley'in ona sımsıkı sarılması, saçını okşaması, bir şeyler söylemesi – böyle durumlarda neler söylenirse... Ertesi gün öğleden sonra geç saatlerde Charley'in içirdiği uyku haplarının sersemliğini üstünden silkip attığında, tek hissettiği tiksintiydi; sana ihanet ettim Jim; birlikte yaşadıklarımıza ihanet ettim; seni bir eksik eteğe anlatılan gözü yaşlı bir öykü yapıp çıkardım. Ama bu yalnızca histeriydi; ikinci şok dalgasının bir bölümüydü, sonra geçti. Bu arada Charley, o sersem ve iyi kalpli Charley yavaş yavaş durumu tümüyle denetim altına aldı. Yemeklerini pişiriyor, o evde yokken, ısıtılmaya hazır biçimde alüminyum folyoya sararak eve taşıyordu. Ona günün hangi saatinde olursa olsun kendisini arayabileceğini söyleyen notlar bı-

rakıyordu, ne kadar geç olursa o kadar iyi... Gerçeği arkadaşlarından öyle sıkı sıkıya saklıyor, ser verip sır vermiyordu ki, arkadaşları Jim'in bir seks rezaleti yüzünden eyaleti terk etmek zorunda kaldığından kuşkulanmışlardı herhalde. Sonunda Jim'in ölümünü tamamıyla kendi yazdığı bir şeye, kasık çatlatan bir farsa dönüştürdü. (George kendi kendine gülümsüyor şimdi.) Evet, evet o gece kaçıp ona sığındığına memnun. O gece Charley, farkında olmadan, George'a hiçbir zaman unutmayacağı bir ders vermişti – insanın Jim gibi birine, Jim gibi biriyle geçen hayata ne kadar uğraşırsa uğraşsın ihanet (ne budalaca bir kelime) edemeyeceğini...

Artık, Charlotte ağlaya ağlaya sakinleşmiş. Bir-iki kere daha burnunu çektikten sonra, tekrar "Afedersin," diyor, susuyor. "Merak ediyorum, işler ne zaman sarpa sardı acaba?"

"Aman Charley, ne yararı var sanki?"

"Tabii, Buddy'yle ben ayrılmasaydık..."

"Hiç kimse suçun sende olduğunu söyleyemez."

"Her zaman iki taraf da suçludur."

"Son günlerde Buddy'den haber alıyor musun?"

"Evet ya, sık sık. Hâlâ Scraiton'dalar. Buddy işten çıkmış. Debbie'nin bir bebeği daha olmuş – üçüncü bir kız. Nasıl geçiniyorlar bilmem. Artık para yollamamasını sağlamaya çalışıyorum. Fred için bile olsa. Ama bunun görevi olduğuna inandırmış bir kere kendini, çok inatçıdır, biçarem. Neyse, bundan sonra Fred'le o kendi aralarında bir çözüm bulacaklar herhalde. Ben tamamıyla aradan çekiliyorum."

Kısa süren sıkıntılı bir sessizlik oluyor. George onun sırtına yüreklendirici bir şaplak indiriyor. "Şu senin yemekten önce iki tek daha atalım mı, ne dersin?"

"Bence harika bir fikir!" Gülüşünde gerçek bir neşe var. Ama George bardağını elinden alırken, onun elini bir an için dönüp yüzüne yerleşen dokunaklı bir ifadeyle sıvazlıyor, "Allah kahretsin, bana karşı o kadar iyisin ki, Geo," diyor. Gözleri yaşlarla doluyor. Ama George onun kalbini kırmadan bu yaşları görmezden gelebilir, öyle yapıyor, bardakları alıp gidiyor.

Mutfağa girerken, kamyonun bindirdiği ben olsaydım, diyor kendi kendine, bu akşam burada bulunan, elinde şu iki bardakla şu eşikten içeri geçen Jim'den başkası olmayacaktı. Bu iş bu kadar basit.

"İşte baş başayız," diyor Charlotte, "sadece ikimiz. Sen ve ben."

Yemeğin üzerine kahvelerini içiyorlar. Yemek görünürde Charlotte'un öteki yemeklerinden pek farklı olmasa da oldukça başarılı çıktı; Borneo'yla olan ilintisi sadece kitapta kalsa da.

George hafifçe gülümsüyor ona; bu bir girizgâh mı, yoksa sadece içkiden kaynaklanan tumturaklı-duygusal bir sıcaklık mı? Beraberce iki buçuk şişe kadar içtiler.

Ardından, sanki konuyla ilgisiz kadınca bir esine kapılmış gibi, ağır ağır, düşünceli bir sesle ekliyor Charlotte: "Bir ya da iki gün içerisinde, Fred'in odasını temizlemeye girişmem gerekecek herhalde."

Sessizlik.

"Yani demek istiyorum ki bunu yapmadan, her şeyin gerçekten bittiğine emin olamayacağım. Kendimi inandırmak için bir şeyler yapmam gerek. Anlıyor musun demek istediğimi?"

"Evet, Charley, galiba."

"Fred'in neye ihtiyacı varsa yollayacağım elbette. Gerisini saklarım. Evin altında dünya kadar yer var."

"Odasını kiraya vermeyi mi düşünüyorsun?" diye soruyor George. Çünkü eğer Charlotte'unki *gerçekten* girizgâhsa, bir an önce diyeceğini desin.

"A, hayır, yapamam... hele bir yabancıya hiç olmaz. Ona kafasını dinleyebileceğini garanti edemem. Aileden biri olmalı – hay allah, bu deyimi de kullanmamalıyım artık ya, dilim alıştı bir kere... Neyse, *sen* anlıyorsun ya George. Ancak çok iyi tanıdığım biri olacak ki..."

"Anlıyorum."

"Biliyor musun, senle ben –garip şey– aynı yolun yolcusuyuz

aslında. İkimizin de evleri biraz büyükçe ama gene de bir bakıma bize dar geliyor."

"O bakış açısına bağlı."

"Doğru... Geo, canım, sana bir soru sorsam – işine burnumu filan sokmak istediğim yok ama..."

"Sor haydi."

"Şimdi bak –yani üzerinden biraz zaman geçtiğine göre– hâlâ yalnız yaşamak istediğine inanıyor musun?"

"Ben hiçbir zaman yalnız yaşamak istemedim ki Charley."

"Ah, *biliyorum*! Bağışla beni. Öyle demek istemedim."

"Biliyorum, üzme kendini."

"Tabii, senin o eve ilişkin duygularını kestirebiliyorum... Taşınmayı hiç düşünmedin, öyle mi?"

"Hayır – ciddi olarak düşünmedim."

"Düşünmedin..." (Burada biraz istekli.) "Düşünmezsin de herhalde. Herhalde orada oturdukça kendini Jim'e yakın hissedersin. Öyle değil mi?"

"Belki, evet."

Uzanıp George'un elini derin bir duygudaşlıkla sıkıyor, uzun süre bırakmıyor. Sonra sigarasını kül tablasına bastırarak (artık ikisine de yetecek cesareti toplamış durumda) neşeli bir sesle soruyor: "Birer içki içelim mi ne dersin, Geo?"

"Önce bulaşıklar."

"Ah, aman canım, bırak bulaşıkları, ne olur! Yarın sabah yıkarım. *Severek* yıkıyorum, doğru söylüyorum. Şu sıralar yapacak bir işim oluyor böylece. Yapacak o kadar az..."

"İtiraz yok Charley! Bana yardım etmezsen, kendim yıkarım!"

"Ah, *Geo*!"

Şimdi, aradan yarım saat geçmiş, yeniden oturma odasındalar, ellerinde tazeledikleri içkileri.

Charley, "Nasıl olur da orayı aramıyormuş gibi yaparsın?" di-

ye soruyor, George'u koketçe bir sitemle iğneleyerek. "Özlüyorsun –keşke orada olsam, dönsem diyorsun– öyle, bunu sen de biliyorsun!" Bu Charley'in en sevdiği konulardan biri.

"Miş gibi filan yaptığım yok Charley, Allah rızası için! Benim oraya defalarca gittiğimi hep bilmezden geliyorsun; gitmeyen sensin... Oraya her gidişimde orayı daha çok sevdiğimi itiraf etmeye ben dünden hazırım. Hatta şu anda oranın dünyanın en olağanüstü ülkesi olduğunu da düşünüyorum – her şey o kadar harikulade biçimde birbirinin içinde ki... Galiba sana hiç anlatmadımdı bunu – geçen yıl, yaz ortası Jim'le ben oradayken, hatırlıyor musun, Cotswolds'u bir uçtan ötekine gezmiştik! İşte, bir sabah o hatta gidip gelen küçük trenlerden birindeyiz. Bir köyde durduk, tam Tennyson'ın şiirlerinden fırlamış gibi – dört bir yanda mahmur çayırlar, tembel inekler, dem çeken kumrular, asırlık karaağaçlar, ağaçların arasından görünen Elizabeth dönemi malikânesi. Sonra istasyonda iki hamal vardı, on dokuzuncu yüzyılda hamallar nasıl giyiniyorlarsa, aynen giyinmişler. Tek fark şu ki Trinidadlı iki zenciydiler. Sonra kapıda biletleri alan adam Çinliydi. Az kaldı zevkten ölüyordum. Yani şunca yıldır bir o eksikmiş meğerse. Bir Çinli orayı tamamlamaya yetmiş..."

"Ben işin bu yönünden senin kadar hoşlanır mıyım bilmem," diyor Charlotte. Romantikliği depreşti. George böyle olacağını biliyordu. Aslında bu öyküyü onu iğnelemek için anlatmıştı. Ama Charlotte yılacak gibi değil. Daha fazlasını istiyor.Tam hafif çakırkeyif, gözü açık hayaller görecek havada. "Sonra yukarıya Kuzey'e çıkmıştın değil mi," diye laf açıyor, "doğduğun evi görmek için?"

"Evet."

"Orayı anlatsana bana!"

"Aman Charley – yüz kere anlattım ya."

"Gene anlat – lütfen, Geo!"

Çocuk gibi ısrarcı. George da ona hiç hayır diyemez, hele biriki kadehten sonra.

"Eskiden çiftlikmiş, biliyorsun. 1649'da inşa edilmiş, I. Char-

les'ın kellesini uçurdukları yıl."

"*1649*! Ah, George, bir *düşün*!"

"Çevrede ondan çok daha eski çiftlikler var... Tabii, çok değişikliğe uğramış. Şu anda içinde oturanlar –adam Manchester'da televizyon prodüktörü– içini tamamıyla elden geçirmişler. Yeni bir merdiven ve banyo eklemişler, mutfağı günümüze göre düzenlemişler. Geçen günkü mektupta merkezi ısıtma sistemi kurduklarını da yazıyorlardı."

"Ne feci! Eski güzel evleri mahvetmeyi yasaklayan bir yasa olmalı. Bu her şeyi çağa uydurma cinneti yok mu! Bunu bu allahın belası ülkeden kaptılar herhalde."

"Sersemlik etme Charley'ciğim! Orası eskiden oturulmaz haldeydi; yörede nemin her damlasını adeta içen bir taş cinsi var, ondan inşa edilmiş. O kadar da nemli ki, feci bir iklim. Yazın bile, duvarlar yapış yapış olurdu. Kışın, bir-iki gün ateş yakılmamış bir odaya girmeye gör, mezara girmiş gibi olurdun. Kitapların üzeri hep küf tutardı, duvar kâğıdı kalkardı, resimlerin çerçeveleri nem lekesi olurdu..."

"Ne dersen de canım, söylediklerin müthiş romantik geliyor kulağa. Tıpkı 'Uğultulu Tepeler' gibi."

"Aslında bugün banliyö sayılır oralar. Kısa bir kestirmeden hemen anacaddeye çıkılıyor, yirmi dakikada bir Manchester'a otobüs var."

"Ama sen bana, ev kırların hemen eteğinde dememiş miydin?"

"Eh, evet öyle. Garip olan da o zaten. İki ayrı dünya gibi... Arkadan –benim doğduğum odadan daha doğrusu– bakınca gördüğüm manzara çocukluğumdan beri aynı, değişmedi. Ev yok gibi – alabildiğine tepeler ve üzerlerinde uzanan taş duvarlar, şurada burada nokta gibi serpiştirilmiş bir-iki tane beyaza boyalı çiftlik evi. Ha, tabii, avlunun çevresindeki ağaçlar ben doğmadan çok, çok önce dikilmiş, evi korumak için – çok sert rüzgârlar eser de. Büyük, ulu kayın ağaçları; dalga sesi gibi hışırtılı bir ses çıkarırlar, ilk hatırladığım seslerden biri budur. Bazen hep okyanusa ya-

kın bir yerde yaşamak istememin nedeni bu mudur diye merak ederim."

George'a bir şeyler oluyor. Charley'i hoşnut etmek için büyü yapmaya başladı; büyü şimdi onu avcunun içine aldı. İyice farkında bunun – ama ne zararı var. Eğleniyor. Sarhoşluğa yeni bir çeşni katıyor. Charley'den başka dinleyen olmadığı sürece! Charley şu anda duygu ortaklığı ve hazla derin derin iç geçiriyor; bir müptelanın başkalarının da aynı illete yakalandığını itiraf etmelerinden duyacağı hazla.

"Kırların orada, ta tepede küçük bir pub vardır, köyün en son evi – aslında tepelerden geçen eski araba yolu üzerindedir ya, o yolu hiç kimse kullanmıyor şimdilerde. Jim'le ben akşamları o puba giderdik. Adı Çiftçinin Yamağı'dır. Bar bölümünün tavanı hani şu biraz bel vermiş meşe kirişlerinden çatılmış alçak, çok ağır görünüşlü tavanlar vardır ya, onlardandır. Büyük açık bir şömine. Duvarda da tilki kafaları. Sonra Kraliçe Viktorya'yı İskoçya'nın kuzeyinde midilli sırtında gösteren bir gravür..."

Charlotte o kadar sevindi ki, ellerini bile çırpıyor. "Geo! Ah, gözümün önüne geliyor!"

"Bir gece biz oradayken normalden uzun süre açık kaldılardı, çünkü Jim'in doğum günüydü – yani dış kapıyı kapatıp içki servisine devam ettiler. İçimiz bir hoş oldu, kupa kupa Guinness birası içtik, içmek istediğimizden çok daha fazlasını, sırf hırsızlama diye. Sonra bir de 'tip' vardı orada –herkes öyle diyordu, 'A, o tam tiptir, tip!'– adı Rex'ti, köylü bir bitnik. Yalnızca ille de çalışması gerektiğinde çiftliklerde ırgatlık ediyordu. Bizi etkilemek için önce şöyle bir üstten aldı. Jim'e, 'Siz Amerikalılar rüya âleminde yaşıyorsunuz,' dedi. Ama sonra çok dostça davrandı, öyle ki kaldığımız hana doğru yürüyerek geri dönerken, artık sarmaş dolaştık. Rex ve ben ortak bir yönümüzü keşfettik; ikimiz de Newbolt'un *Vitae Lampada*'sını ezberden biliyorduk, okulda öğrenmiştik. Tabii başladık haykıra haykıra okumaya. İkinci kıtaya, çölün kumlarının kızıla boyanma sahnesine gelince, ben 'Albay sıkıştı çalışmıyor, mitralyöz öldü' diye değiştirerek okudum. Rek

bunun yılın esprisi olduğunu söyledi, Jim de oracığa yere çöktü, yüzünü elleriyle kapadı, başladı korkunç sesler çıkarmaya..."

"Eğlenmiyor muydu yani?"

"Jim mi?! Hayatının en olağanüstü günlerini yaşıyordu. Bir ara onu İngiltere'den çekip götüremeyeceğim sandım. Biliyor musun, o puba nasıl âşık oldu, hem de nasıl. Binanın geri kalanı da çok güzel, ne yalan söylemeli. Yukarıda bir oturma odası vardı ki gerçekten adam edilebilirdi. Çok da büyük bir bahçe. Jim evi satın alalım, orada oturalım, pubı birlikte işletelim istedi."

"Ne harika bir fikir! Yapamamanız yazık olmuş!"

"Aslında bütün bütüne imkânsız da değildi. Biraz araştırdık. Sahiplerini satmaya ikna edebilirdik. Ayrıca hiç kuşku yok Jim her şeye olduğu gibi pub işletmeciliğine de dört elle sarılacaktı. Tabii, bir sürü bürokrasi, izinler falan filan olacaktı... Evet, evet, epeyce konuştuk. Hatta bu yıl gidip bir kere daha, alıcı gözüyle bakalım demiştik..."

"Yani sence –şey, eğer Jim– yani *gerçekten* orayı satın alıp yerleşir miydiniz?"

"Ah, kim bilir? Hep öyle planlar yapıyorduk. Hiç kimseye pek açmadık bu planları – sana bile. Belki de içten içe bunların çılgın planlar olduğunu bildiğimiz için. Ama gene de, ne çılgın planlar yapmıştık, yapmadık değil! İşte böyle, artık hiç bilemeyeceğiz gerçekleşir miydi gerçekleşmez miydi?.. Charlotte'cuğum, ikimizin de birer içkiye ihtiyacı var."

Birden Charlotte'un, "Herhalde bir erkek için durum *değişik* olsa gerek..." dediğini fark ediyor.

(Neymiş değişik olan? Bir-iki saniye için içi mi geçti yoksa? Silkinip uyanıyor.)

"...Biliyor musun, Buddy bana hep bunu düşündürmüştür. Nerede olsa yaşayabilirdi. Yüzlerce mil cehennemin dibine gidebilir, birden durup çadırını kurabilir, oraya 'buranın adı şu' diyebilir, sırf o öyle dediği için de orası bir 'yer' olurdu. Yani, hani bu

ülkeye ilk yerleşenlerin de yaptıkları aynı şey değil miydi? Üstelik o kadar da zaman geçmedi üzerinden. Buddy'nin kanında vardı herhalde – ama artık geçmiş ola... Debbie böyle bir şeye dünyada evet demez. Hayır George, yeminle sana, şirretlik etmek için söylemiyorum! Uzun vadede ben de katlanamazdım. Kadınlar öyledir – biz köklerimize dört elle sarılmalıyız. Başka bir yere *ekilebiliriz* –evet– ama bunu yapan bir erkek olmalı ve bunu yaptı mı da bizimle kalıp, solmalı –şey, sulamalı demek istiyorum– demek istiyorum ki kökler sulanmazsa solarlar..." Dili dolaşıyor. Demin George'un yaptığı gibi aniden sallayıverdi başını. "Biraz olsun anlatabiliyor muyum derdimi?"

"Evet, Charley. Bana, geri dönmeye karar verdiğini anlatmaya çalışıyorsun, değil mi?"

"Yuvama, yurduma geri dönmeye mi demek istiyorsun?"

"Hâlâ *yuvan* olduğuna emin misin oranın?"

"Ah, canım – hiçbir şeyden emin değilim; ama artık Fred'in de bana ihtiyacı olmadığına göre, Geo, söyler misin benim ne işim var burada?"

"Bir sürü dostun var."

"Elbette var. Dostlar. Hepsi de canım ciğerim. Özellikle Peabody'ler ve Garfein'lar, sonra Jerry ve Flora, Myrna Custer'ı da çok severim. Ama hiçbirinin bana *ihtiyacı* yok. Terk ettiğim için suçluluk duyacağım kimsem yok... Bak Geo, bana açıkça cevap ver – bırakıp gittim diye suçluluk duygusuna kapılacağım *tek bir kimse* var mı?"

Ben varım. Hayır, bunu söylemeyi reddediyor George. Sarhoş bile olsalar böyle flört etmek yakışmaz onlara. "Kendini suçlu hissetmek, kalmak ya da gitmek için neden değil ki," diyor Charley'e kararlı ama sevecen bir sesle.

"Mesele; gitmek *istiyor musun*? İstiyorsan, gitmelisin. Kimseye aldırma."

Charlotte üzgün üzgün başını sallıyor. "Evet, haklısın galiba."

George mutfağa gidiyor, iki içki daha hazırlıyor. (Artık çok daha hızlı içiyorlar sanki. Bu sonuncusu olsun.) Mutfaktan çıktığında, Charley'i ellerini kenetlemiş gözlerini yere, önüne dikmiş oturur buluyor. "Galiba döneceğim Geo. Hiç içim istemiyor ama –ama– gerçekten dönmeliymişim gibi geliyor."

"Neden için istemiyormuş?"

"Bir bakıma istemiyor. Bir kere Nan var."

"Ama onunla oturmak zorunda kalmayacaksın, değil mi?"

"Kalmayacağım. Ama oturacağım. Eminim öyle olacak."

"Ama Charley ben her zaman sizin birbirinizden nefret ettiğiniz izlenimini edinmişimdir."

"*Tam* nefret denemez. Zaten bir ailede nefret gerçekten önemli değildir – yani konu dışı tutulabilir. Sana açıklaması güç Geo, çünkü küçük yaşından beri ailen olmadı senin, öyle değil mi? Yok, nefret denemez de –gerçi, tabii Nan, Buddy'yle tanıştığımızda, yattığımızı anladığında yani– benden oldukça nefret etmişti. Şanslı oluşumdan nefret etmişti. Tabii, o zamanlar Buddy *gerçekten* beyaz atlı bir prensti. Hangi kız kardeş olsa kıskanırdı. Ama asıl önemli olan o değil. Buddy'nin Amerikan askeri oluşu ve evlendiğimizde beni ABD'ye aldırtacak olmasaydı. Nan buraya gelmeyi çok istiyordu, biliyor musun –birçok kız aynı duygular içindeydi, savaş zamanı İngilteresi, yokluk filan– ama bunu açık açık söylemektense ölmeyi yeğlerdi. Gelmek istemenin bile İngiltere'ye sadakatsizlik olduğunu düşünüyordu. Amerika'ya gitmek istediğini söylemektense benimle Buddy'yi kıskandığını söylerdi, daha iyi. Olacak iş mi?"

"Buddy'yle ayrıldığınızı biliyor tabii, değil mi?"

"A evet, ayrılır ayrılmaz hemen söyledim ona. Söylemesem, sinsi sinsi sorar soruşturur, kendisi öğrenir diye o kadar korktum ki... İşte bu yüzden mektup yazdım, bildirdim, o da alçakça, zaferin tadını usul usul çıkaran bir cevap yazdı, artık buraya dönmek *zorundasın* herhalde diyordu mektubunda – bırakıp kaçtığın ülkeye geri döneceksin; bunu demek istiyordu. Tabii benim de te-

pem attı –beni bilirsin!– burada son derece mutlu olduğumu ve onun o iç karartıcı küçük adasına bir daha asla, asla ayak basmayacağımı söyleyen bir mektup döşendim. Ah, işte ondan sonra –bütün bu olanlardan sana hiç söz etmedim, öyle utanıyorum ki– o mektubu yazdıktan sonra, korkunç bir suçluluk duygusuna kapıldım, başladım ona armağanlar yollamaya; bilirsin, Beverly Hills'deki lüks dükkânlardan seçme yiyecekler, çeşit çeşit peynirler, şişelerde, kavanozlarda bir sürü şey. Aslında, güya bolluk ülkesi olan bu ülkede yaşayan ben bu yolladıklarımın çoğunu satın alabilecek durumda bile değildim. Öyle de sersemdim ki; bir kere durup da düşünmedim ne büyük densizlik ettiğimi! Gerçekte Nan'in ekmeğine yağ sürüyordum. Yani, bütün bunları yollamama uzun süre ses çıkarmadı –hepsini bir güzel de yemiştir herhalde– sonra beni birden topa tuttu. Yok efendim, savaş sona ereli epey olmuşmuş, biz Amerika'da henüz haberi duymamış mıyız, İngiltere'ye çıkın çıkın yiyecek yollamak artık moda değilmiş."

"Ne sevimli yaratık."

"Öyle deme Geo – bütün bunların ötesinde Nan beni gerçekten sever. Tek istediği olayları onun gözüyle görmem. Biliyorsun, benden iki yaş büyük; biz çocukken bu oldukça önemli bir farktı. Onu hep –nasıl söyleyeyim, bir yol gibi düşünmüşümdür– yani demek istiyorum ki, o hep insanı bir yerlere *çıkarır*. Onunla hiç yolumu kaybetmem... Demek istediğimi anlıyor musun?"

"Hayır."

"Eh, neyse boş ver... İnsanın yuvasına dönmesi bir de şundan önemli: Geçmiş var işin içinde, o da Nan'le iç içe durumda. Saptığın kavşağa geri dönmek gibi bir şey, anlıyor musun?"

"Hayır, anlamıyorum."

"Ama Geo – *Geçmiş*! Bu ne demek bilmiyormuş gibi davranamazsın herhalde?"

"Geçmiş, geçmiş bitmiş bir şeydir, o kadar."

"Ama yani nasıl bu kadar bıktırıcı *olabiliyorsun*?"

"Evet Charley, ısrarlıyım söylediklerimde. Geçmiş geçti gitti. Geçmediğine inandırmaya çalışıp müzelerdeki eşyaları gösterir-

ler insana. Ama geçmiş onlar değildir. Geçmiş'i İngiltere'de bulamayacaksın. Hoş, hiçbir yerde de bulamayacaksın ya."

"Ah, bıkkınlık veriyorsun bana!"

"Bak, neden onu ziyarete gitmiyorsun? İstiyorsan Nan'i gör. Ama allahaşkına, bağlayıcı sözler verme kimseye."

"Hayır – gidersem temelli gitmeliyim."

"*Neden*?"

"Kararsızlığa katlanamıyorum artık. Bu defa bütün köprüleri atmalıyım. Buddy'yle kalkıp buraya geldiğimizde öyle yaptım sanmıştım. Ama bu defa kesin yapmalıyım..."

"Aman, allahaşkına!"

"Biliyorum, her şeyi değişmiş bulacağım. Biliyorum, nefret edeceğim bir sürü şey olacak. Biliyorum, bütün bu süpermarketleri, ev aletlerini, yaşama kolaylıklarını arayacağım. Büyük olasılıkla, art arda soğuk alacağım bu kadar zaman bu iklimde yaşadıktan sonra... Ayrıca, herhalde haklısın – Nan'le yaşamak gerçekten de cehennem olacak benim için... Bunlar böyle, yapılacak bir şey yok. Ama orada olduğum zaman *yerimi bileceğim* en azından."

"Şunca yaş yaşadım, bu kadar saçma sapan mazoşistçe sayıklama duymadım."

"Ah, evet biliyorum, kulağa öyle geliyor. Belki öyledir de! Bizler için yurtsever olmanın yolu mazoşizmden mi geçiyor dersin? Yoksa tersini mi söylemek istiyorum! Neyse, amma matrak! Canımın içi, bir ufacık içki daha içelim mi? Koca İngiltere'nin mazoşizmine içelim!"

"Bence içmeyelim canım. İkimizin de yatma zamanı."

"Geo – beni bırakıp *gidiyorsun*!"

"Gitmem gerekiyor, Charley."

"Ama ne zaman göreceğim seni?"

"Çok yakında. Tabii, hemen yarın İngiltere'ye yollanmıyorsan."

"Aman, dalga geçme benimle! Gitmediğimi çok iyi biliyorsun! Hazırlanmam bile asırlar alır benim... Belki hiç gitmem de. Bütün o derlenip toparlanmalara, vedalaşmalara, o *çabaya* katla-

nabilir miyim sanıyorsun? Hayır – belki de hiç gitmeyeceğim..."

"Daha konuşuruz bu konuyu seninle. Uzun uzun hem de... Hoşça kal Charley'ciğim."

George onu öpmek üzere eğildiğinde Charley de yerinden doğruluyor. Sakarca çarpışıyorlar, devrilip yerlere yuvarlanmalarına ramak kalıyor. George kendisi de ayakta güçlükle durarak düşmesini önlüyor Charley'nin.

"Seni bırakıp gitmek bana öyle zor gelecek ki, Geo."

"O zaman gitme."

"Şunu söyleyişine bak! İnanmıyorum, gitsem de kalsam da bir senin için."

"Elbette değil."

"Doğru mu?"

"Doğru!"

"Geo?"

"Evet, Charley."

"Jim seni burada yalnız başına bırakıp gitmemi istemezdi herhalde."

"O zaman bırakma beni."

"Bak, ben çok ciddiyim ama! Senle ben birlikte arabayla San Francisco'ya gitmiştik, hatırlıyor musun? Eylüldü galiba, geçtiğimiz yıl, sen İngiltere'den döndükten hemen sonra..."

"Evet."

"Jim gelememişti o gün bizimle. Nedendi unuttum. Ertesi gün uçakla gelip katılmıştı bize. İşte, neyse tam senle ben arabaya binerken Jim bir şey dedi bana. Hiç unutamadığım bir şey... Söylemiş miydim sana?"

"Sanmıyorum." (En az altı kere söylemişti; hep çok sarhoşken.)

"Bana, ikiniz birbirinize göz kulak olun demişti."

"Öyle mi dedi?"

"Evet. Aynen böyle dedi. Hem Geo, sadece birbirinize 'göz kulak olun' demek istememişti. Bundan daha fazlasını söylemek istemişti..."

"Ne söylemek istemişti?"

"Ohio'ya gidişinden iki ay önceydi, öyle değil mi?.. 'Birbirinize göz kulak olun' dedi, çünkü *biliyordu* ki..."

Azıcık sallanarak, içten ama donuk gözlerle süzüyor Geo'yu. İçtiği onca içkinin gerisinden gözlerini dikmiş onu seyreden bir balık sanki. "*Sen* inanıyor musun buna Geo?"

"Nereden bilebiliriz ki, Charley? Birbirimize göz kulak olmaya gelince bunu elbette isterdi, ondan emin olabiliriz." George ellerini Charley'nin omzuna koyuyor. "Haydi artık birbirimize uyku zamanı geldi diyelim olmaz mı?"

"Yok, dur..." Uyku zamanını sorular sorarak geciktiren çocuklar gibi Charley, "O pub hâlâ satılık mıdır dersin?" diyor.

"Herhalde... İyi fikir! Neden orayı satın almıyoruz Charley? Ne dersin? Hem kafayı bulur hem de para kazanırdık. Nan'le oturmaktan çok daha eğlenceli olurdu."

"Ah canım, ne güzel! Satın almaya *gerçekten* gücümüz yeter mi dersin? Yoo, ciddi değilsin, değil mi? Değilsin, belli. Ama sakın 'değilim' deme. Birlikte planlar yapalım. Jim'le yaptığınız gibi. Plan yapmamıza sevinirdi değil mi?"

"Elbette sevinirdi... İyi geceler, Charley."

"İyi geceler Geo sevgilim..." Kucaklaştıkları sırada Charley onu dudaklarından öpüyor. Sonra birden dilini ağzının içine sokuyor. İlk defa değil, eskiden de kaç kere yapmıştı aynı şeyi. Bu –en azından kuramsal olarak– bir ilişkiyi on binde bir olasılıkla yörüngesinden çıkarıp dosdoğru başka bir ilişkinin yörüngesine yollayabilecek, kazanma olasılığı çok zayıf bir deneme. Kadınlar denemeden edemezler mi? Hayır... Ama edemedikleri için de yenik çıkmada usta oluyorlar. Uygun bir aradan sonra George yavaşça geri çekilmeye başlayınca, Charley ona yapışmaya kalkışmıyor. Artık onun gidişini karşı koymadan kabulleniyor. Geo onu alnından öpüyor. Charley nihayet yatağına yatırılıp sıkı sıkı örtülmeye boyun eğmiş çocuklar gibi.

"Deliksiz bir uyku çek."

George dönüyor, evin kapısını hızla açıyor, geniş bir adım atı-

yor ve –AMMAN!– tepetaklak merdivenden yuvarlanmasına ramak kalıyor – merdivenlerden de aşağı, dipsiz kara gecenin on, elli, yüz milyon metre dibine düşecek, akla hayale sığmaz derinliklere yuvarlanacak. Kapının tokmağına sıkıca yapıştığı için kurtuluyor.

Sarhoş, kalbi küt küt atarak, gülümsemek üzere Charlotte'a dönüyor; ama allahtan o evin içinde bir yerlere kaybolmuş. Bu eşekliği yaparken görmedi onu. İyi ki; eğer görseydi, geceyi burada geçir diye tutturacaktı. Bu da en azından çok geç, neredeyse öğle yemeğine yakın bir saatte kahvaltı etmek demek olacaktı; ardından içki, ardından öğle uykusu ve akşam yemeği, ardından gene içki, içki, içki, içki... olmayan şey değil.

Ama bu defa paçayı kurtardı. Evin kapısını bir hırsız dikkatiyle kapıyor, en üst basamağa çöküyor, derin bir soluk alıyor ve kendi kendiyle sakin ama sert bir konuşmaya girişiyor. Sarhoşsun sen. Seni ihtiyar budala, ne demeye bu kadar sarhoş olursun? Şimdi kulağını iyice aç; bu basamaklardan yavaş yavaş aşağı ineceğiz ve en aşağıya vardığımızda dosdoğru eve gidip yukarıya çıkacak, dişlerimizi bile fırçalamadan hemen yatağa gireceğiz. Tamam mı, anlaşıldı mı? Evet, haydi bakalım... Hepsi iyi hoş da...

George'un eve giden köprüye ayak basar basmaz gerisin geriye dönüşüne, kendi kendine hınzırca gülümseyip, büyüğünün –bizim kocamış gardiyan Beyin Kabuğu'nun– elinden kurtulmuş çocuk gibi yola çıkıp dosdoğru okyanusa koşmasına ne demeli peki?

The Starboard Side, koloninin ilk günlerinden beri ayakta. Eskiden öğle yemeği de verilen barı, komşulara içki yasağı sonrasının ilk biralarını sunmuştu. Barın arkasındaki ayna da zaman zaman Tom Mix'in izdüşümüyle şereflenmişti. Ama en güzel günleri daha sonraya rastlar. O 1945 yazı! Savaş bitmiş gibi bir şeydi. Karartma, evlerde âlem yapılırken ışıkları söndürmek için bahaneden başka bir şey değildi. Barın üzerine asılı bir tabelada "İsabet alırsak, anında kapatıyoruz" yazılıydı. Sululuk olsun diye tabii. Oysa ki karşıda körfezin açığında, Kaliforniya kıyısında

önüne çıkan iki-üç gemiyi batırdıktan sonra dipte bombalanan bir Japon denizaltısı, içinde sahici, ölü Japonlarla yatıp duruyordu.

Karartma perdesini aralar ve ağız ağıza dolu bar kalabalığını yararak içeri girerdiniz, ne soluk alabilir ne de dumandan çevreyi görebilirdiniz. Burada, gürültü ve kalabalığın sağladığı biz bizelikte, siz ve o geceyi birlikte geçirmeye karar verdiğiniz kişi, karşılıklı bağıra bağıra ilk cinsel uvertürlere girişirdiniz. Flört edebilirdiniz ama kavga edemezdiniz; surata tokat indirilecek yer bile yoktu. O iş için dışarıya çıkmak zorundaydınız. Ah, o kan revan içindeki meydan kavgaları, kaldırıma kusmalar! Savrulan yumruk, park etmiş otomobillerin çamurluklarına toslayan kafalar! Yumruklarını erkeklerden çok daha acımasızca konuşturan sıkı lezbiyenler. Polisin sirenini inleterek olay yerine gelişi, sahil korumanın ani baskınları. Başı dertte olan dünya yakışıklısı genç sarhoşları yukarıya, güvenliğe kaçırmak için apartmanlardan fırlayan kızlar, ertesi sabah neşeli bir mucize gibi yatakta yenen kahvaltılar. Ülkenin bu köşesinde saatlerce, gecelerce, günlerce takılıp kalan, sonunda morarmış gözlerle, kasık bitleriyle, belsoğukluğuyla yollarına kaldıkları yerden devam eden, kendilerini ağırlamış olan bay ya da bayanları pek hayal meyal hatırlayan otostopçu askerler.

Derken savaşın sonu ve otoyolda hemen karneden çıkarılan benzinle bir aşağı bir yukarı deli gibi araba sürüp keyif yapmalar, ta Malibu'ya kadar yollarda o ucuza yenilenmiş lastikleri eskitmeler. Sonra 1946'nın plaj ayları. O ateşli gecelerin büyü dolu perişanlığı; sahilin ateşten dillerle, uçsuz bucaksız, çıplak bir barbarlar kabilesinin gözetleme ateşleriyle (her grup ya da çift kendi başınadır, kimse kimseyi rahatsız etmez ama herkes kabile ruhunun bir parçasıdır) capcanlı olduğu geceler, karanlıkta yüzmeler, balık pişirmeler, radyo müziğiyle dans etmeler, kumda utanma nedir bilmeden çiftleşmeler. George ve Jim (henüz tanışmışlardı) her gece oradaydılar, ama o görkemli, şehvet dolu pastırma yazını hâlâ olanca canlılığıyla hatırladığına göre demek ki belleğin hüzünlü, dinmek bilmez iştahını doyuracak kadar da sık gitmemişler.

Otostopçu askerler pek az bugünlerde; çoğu da evcil – füze üsleriyle evleri ve karıları arasında gidip geliyorlar. Sahilde ateş yakmak yasak, orada yalnızca piknik için ayrılmış yerler var, herkesle birlikte sıralara oturup yemek yemek zorundasınız, düzüşmek ise kesinlikle yasak. Ama o günlerin şaşaası çoktan söndüyse bile, gene de –dokuz köyden kovulan ama bir türlü ölmeyen kargaşa tanrıları sağ olsunlar– Las Ondas'ın bu son evleri hâlâ kötü şöhretli bir mahalle oluşturuyor. Saygıdeğer kişiler buralardan içgüdüsel olarak kaçınıyorlar. Emlakçılar tiksiniyor buralardan. Mülk fiyatları ucuz. Moteller yeni ama ucuza çatılmış, üzerlerinde daha şimdiden bir batakhane kasveti var; bir gecelik çiftlere çalışıyorlar. O barbar kabilesinin âlem ateşlerinden geri kalan korlar çoktan kuma karıştı gitti belki, ama kumsalın bu bölümü hâlâ çerçöp dolu. Liseli çeteler hâlâ duvarlara iri harflerle pis laflar yazıyorlar, kumsalda hâlâ deniz kabuğundan çok kullanılmış kaputa rastlanıyor.

The Starboard Side'ın şaşaalı günleri de bitti; ancak George gibi gerçek bir müdavim o günlerin son pırıltılarını keşfedebilir burada. Salondaki toz tutmuş denizci ganimetlerini ve sararmış grup fotoğraflarını toplayıp kaldırmışlar. Hemen yeni yıldan sonra yeniden döşenecek diyorlar burası için; bu demektir ki gelecek yazın müşterisi olacak anlamsız suratlı yabancılara hazırlık olsun diye anıların kutsallığı çiğnenecek. Yeni bir müzik kutusu ve yukarıya duvara yerleştirilmiş yeni bir televizyon gelmiş bile; demek ki hafifçe sağa dönebilir, dirseğinizi barın üzerine dayayabilir, koyun gibi televizyona dalıp gidebilirsiniz. George içeri girdiğinde müşterilerin çoğu da öyle yapmakta zaten.

Duraksayan ama hedefini şaşmayan adımlarla, köşedeki küçük masasına yöneliyor. Buradan TV ekranı görünmez. Tam yanındaki masada, henüz beyni yıkanmamış iki "nonkonformist", geride kalan bir avuç koloni üyesinin sonuncularından yaşlıca bir çift, kendi bildikleri gibi aşklarını yaşıyorlar; çocuklar gibi, bir çeşit oyun ilişkisi içinde yaşamalarını sağlayan, hafif tertip kavgacı bir alkolizm. *Seni moruk karı, seni bunak herif, seni ihtiyar*

kancık, seni moruk orospu çocuğu. Hınçsız öfke, ağusuz hakaret. Sonuna kadar böyle götürecekler işte. Dileyelim hiç ayrılmasınlar, aynı gece aynı saatte, bira lekeli yataklarında ölsünler.

George'un gözleri barı tarıyor; barın kapıya en yakın ucunda yalnız başına oturan biri üzerinde duruyor. Delikanlı TV seyretmiyor, tam tersine bir zarfın arkasına yazdığı her neyse ona iyice dalmış görünüyor. Yazarken, kendi kendine gülümsüyor ve işaretparmağıyla kocaman burnunu sıvazlıyor. Bu Kenny Potter.

Önce yerinden kıpırdamıyor George; hiç tepki göstermiyor sanki. Ama sonra yüzüne ağır ağır yayılan kararlı bir gülümsemeyle aralanıyor dudakları. Öne eğiliyor, yüksek *sierra*'lardan kopup gelmiş bir ispinoz türünü kentin parkında görüp tanıyan tabiat bilgininin keyfiyle Kenny'yi seyrediyor. Bir dakika geçmeden ayağa kalkıyor, neredeyse sinsi sinsi bara doğru yürüyor, Kenny'nin yanındaki tabureye ilişiyor.

"Hişt, merhaba," diyor.

Kenny hızla dönüyor, kim olduğunu görüyor, yüksek sesle gülüyor, zarfı buruşturup barın üzerinden çöp kutularından birine yolluyor. "Merhaba, efendim."

"Neden öyle yaptın?"

"Hiç."

"Rahatsız ettim seni..Yazıyordun."

"Bir şey değil. Şiir sadece."

"Gün ışığına kavuşmayacak artık."

"Aklımda kalır. Kâğıda geçirdikten sonra."

"Okur musun bana?"

Bu soru üzerine katıla katıla gülmeye başlıyor Kenny. "Fıttırık bir şey. Şey..." yutkunuyor kıkırdarken, "şey, bir *haiku* yazıyordum.

"Eee? *Haiku*'nun nesi fıttırıkmış peki?"

"Heceleri saymam gerek önce."

Ama şu an hece saymaya niyetli olmadığı açık. Bu yüzden George, "Seni bu ücra köşelerde görünce şaşırdım. Kentin öbür ucunda, kampüse yakın değil miydi oturduğun yer?" diye soruyor.

"Doğru. Ama ara sıra oradan kaçıp kurtulmak hoşuma gidiyor."

"Tam da bu barı seçmen amma rastlantı!"

"Ah, çocuklar sizin sık sık buraya geldiğinizi söylediler de ondan."

"Yani beni görmeye geldin, öyle mi?" Belki de fazla istekli çıkıyor bu sözler George'un ağzından. Neyse zaten Kenny hınzırca gülümseyerek duymazdan geliyor soruyu:

"Nasıl bir yermiş, bir bakayım dedim."

"Bugünlerde sıfır. Bir zamanlar çok iyi bir yerdi gerçi. Ben de buraya gelmeye alışmışım bir kere. Çok yakında oturuyorum da."

"Kâfur Ağacı Sokağı'nda mı?"

"Sen nereden biliyorsun?"

"Sır filan mı yoksa?"

"Yoo, hayır – değil elbette! Öğrencilerim ara sıra beni görmeye gelirler. Yani çalışmaları hakkında tabii..." George bu sözleri söyler söylemez savunmaya geçtiğini, fena halde suçlu laflar ettiğini fark ediyor. Kenny anladı mı acaba? Sırıtıyor; ama zaten deminden beri sırıtıyordu. George son derece cılız bir sesle, "Ben ve alışkanlıklarım hakkında epeyce bilgin var bakıyorum. Benim senin hakkında bildiğimden çok daha fazla..."

"Bizlerin hakkında bilinecek pek fazla bir şey yok galiba!" Kenny ona gıdıklayan, meydan okuyan bir bakışla bakıyor. "Hakkımızda bilmek istediğiniz nedir efendim?"

"Aah, bir şeyler bulurum. Bana zaman tanı yeter ki... söylesene ne içiyorsun sen?"

"Hiç!" Kıkırdıyor Kenny. "Benim burada olduğumu fark etmedi henüz." Evet, gerçekten de barmen TV'deki bir güreş karşılaşmasına dalmış.

"Ee, ne içersin?"

"Siz ne içiyorsunuz efendim?"

"Viski."

"Oldu," diyor Kenny, sesinin tonuna bakılırsa George ayran da dese içecek. George barmeni çağırıyor –duymamış gibi yap-

masın diye bağırıyor– ve içkileri ısmarlıyor. Her defasında orostopolluk eden barmen Kenny'nin kimliğini görmek istiyor. George barmene tepeden bakarak girişiyor önce: "Beni tanımış olman gerekir bunca zamandır; yaşı küçüklere içki ısmarlayacak kadar budala mı sanıyorsun beni?"

"Kontrol etmezsek olmaz," diyor barmen, son derece pişkin. George'un kanı beynine sıçrayıveriyor ama ne işe yarar ki. Eşek yerine konuldu; üstelik de Kenny'nin önünde.

İçkilerinin gelmesini beklerken soruyor: "Nasıl geldin buraya? Arabanla mı?"

"Arabam yok. Lois getirdi."

"Lois nerede peki?"

"Eve gitmiştir herhalde."

George bir şeylerin yolunda gitmediğini seziyor. Ama bu her neyse, Kenny'nin pek umurunda değil sanki. Aklına sonradan gelmiş gibi ekliyor: "Biraz gezineyim dedim."

"Peki nasıl döneceksin?"

"Bulurum bir yolunu."

(George'un içinden bir ses, onu bu gece yatıya çağırabilirsin, diyor. "Seni yarın sabah arabayla bırakırım," desene!

Sen beni ne sanıyorsun acaba? diye soruyor ona George.

Canım sadece bir öneriydi, diyor ses.)

İçkiler geliyor. George Kenny'ye, "Bak, neden şuraya, köşedeki masaya oturmuyoruz?" diyor. "Şu allahın cezası televizyona gözüm kayıyor."

"Olur."

Şu Gençlik biraz daha az edilgin olsa ne *eğlenceli* olurdu, diye düşünüyor George. Ama bu kadarını istemeye hakkı yok. Ya onların kurallarına göre oynayacaksın, ya da hiç oynamayacaksın. Karşı karşıya sandalyelerine otururlarken, George, "Kalemtıraşım hâlâ yanımda," diyor ve cebinden çıkarıp zar sallar gibi masanın üzerine atıyor.

Kenny gülüyor. "Ben benimkini kaybettim bile!"

Aradan belki bir saat geçmiş, ikisi de sarhoş. Kenny adamakıllı, George epeyce. Ama George'unki iyi bir sarhoşluk, pek seyrek bu kadar iyi sarhoş olur. Kendi kendine bu tür sarhoşluğun neye benzediğini tanımlamaya çalışıyor. Şey –çok kabaca söylersek– Platon'daki gibi. Bir Diyalog. İki kişi arasında diyalog. Evet ama kılı kırk yarmak, kelimeleri evirip çevirmek, hep kendine yontmak anlamında bir diyalog değil; alçakgönüllülük numarasına yatan bir şirretlik yarışı değil; önceden belirlenmiş sıkıcı bir konu üzerinde münazara değil. Her şeyden söz edebilir, konuyu istediğin kadar değiştirebilirsin. Aslında, önemli olan konuştuğun şey değil, belli bir ilişki içinde birlikte olmak. George bir kadınla bu çeşitten bir diyalog kurabileceğini düşünemiyor bile, çünkü kadınlar ancak kişiselliğin terimleri içinde konuşurlar. Yaşıtı bir erkek? Olabilir, bir çeşit kutuplaşma olması koşuluyla. Mesela, karşısındaki zenci olsa. İnsanla diyalog kurduğu kişi arasında nedense zıtlık olmalı. Neden? Sembolik figürler oluşturmalısınız da ondan – mesela, şu anda olduğu gibi. Yaşlılık ve Gençlik. Neden sembolik olmalı? Çünkü diyalog, doğası gereği kişisellikten uzak bir şey. Sembolik bir karşılaşma. Her iki tarafın da kişiselliğini bağlamıyor. Diyalog sırasında hemen hemen her şeyi söyleyebilmenizin nedeni bu. En gizli açılmalar, en ölümcül sırlar bile, hiçbir zaman insanın aleyhine kullanılamayacak birer eğretileme ya da örnek olarak, nesnel biçimde çıkar ağızdan.

George bütün bunları anlatmak isterdi Kenny'ye. Ama öyle karmaşık ki; Kenny'nin onu anlayamaması riskini göze almak istemiyor. Her şeyden çok istiyor Kenny'nin *anlamasını*. Kenny'nin bu diyaloğun ne hakkında olduğunu bildiğine inanmak istiyor. Aslında şu anda, Kenny'nin *biliyor* olması çok mümkün. George diyaloğun, çevrelerini saran ve onları ışığıyla aydınlatan çekim alanını hissediyor neredeyse. Kendisini ışıl ışıl aydınlanmış hissettiğine kuşku yok. Kenny'ye gelince, o çok güzel görünüyor. *İçindeki uyumun ışığı yüzüne vuruyor*; George'un Kenny'yi anlat-

mak için bulduğu cümle bu. Çünkü Kenny'den yayılan sadece zekâ ya da uyuşturucu etkisi yapan bir şirinlik değil. Karşılıklı oturmuş, birbirlerine gülümsüyorlar –ah daha da ötesi– birbirini çok iyi anlamanın mutluluğuyla ışıyor yüzleri.

"Bir şeyler söyle," diye buyuruyor Kenny'ye.

"Mecbur muyum?"

"Evet."

"Ne diyeyim?"

"Ne istersen. Şu an önemli bulduğun herhangi bir şey."

"Sorun da orada. Ne önemlidir ne değildir bilmiyorum. Kafam işe yaramaz –yani benim işime yaramayan, demek istiyorum– konularla doluymuş gibi geliyor."

"Yani, mesela..."

"Bakın, işi kişiselliğe dökmek istemiyorum ama, efendim –şey– mesela, bizim derslerin konuları..."

"Onlar mı ilgilendirmeyen seni?"

"Hay Allah, efendim bakın işi kişiselliğe dökmek istemiyorum *dedim* size. Sizin dersleriniz birçoklarınınkinden iyi; hepimiz bu düşüncedeyiz. Üstelik siz gerçekten o kitapları günümüzde olup bitenlere uyarlamaya da çalışıyorsunuz –yalnızca... suç sizde değil ama– ama sanki hep dönüp dolaşıp Geçmiş batağına saplanıyormuşuz gibi geliyor bana; mesela bu sabah Tithonus örneğinde olduğu gibi. Bakın, Geçmiş'e laf söylemek istemiyorum; belki yaşlanınca benim için çok büyük önem kazanır, bilmiyorum. Tek söylemek istediğim, benim yaşımdakilerin hiçbirini gerçekten ilgilendirmiyor Geçmiş. Sanki ilgilendiriyormuş gibi konuşuyorsak, sadece kibarlıktan. Galiba kendi geçmişimiz yok da ondan – unutmak istediğimiz şeyler dışında, lisede olup bitenler, salakça davrandığımız zamanlar dışında filan demek istiyorum."

"Evet, güzel! Anlıyorum dediğini. Geçmişe ihtiyacınız yok, henüz. Yaşanan zaman var önünüzde."

"Ah, yok, şimdiki zaman da korkunç can sıkıcı! Şimdiki zamandan da hiç hazzetmiyorum –yani şu haliyle demek istiyorum– tabii bu gece hariç – neye gülüyorsunuz efendim?"

"Bu geceye – *si*! Şimdiki zamana – *no*!" George'un sesi yükselmeye başlıyor. Barda oturanlardan bazıları dönüp bakıyorlar. "Bu Gece'ye içelim!" Çalımlı bir hareketle içkisini içiyor.

"Bu geceye – *si*!" Kenny bir kahkaha atıyor ve içiyor.

"Peki," diyor George. "Geçmişten hayır yok! Yaşanan zaman beş para etmez! Kabul! Ama şunu inkâr edemezsin: Gelecek'ten kurtuluş yok. Onu silkip atamazsın."

"Galiba öyle. Gelecekten de ne kaldıysa geriye, artık. Bütün bu füzeleri filan düşünürseniz..."

"Ölüm."

"Ölüm mü?"

"Duydun dediğimi."

"Ne dediniz efendim? Pek anlayamadım doğrusu."

"Ölüm, dedim. Diyeceğim, sık sık düşündüğün oluyor mu ölümü?"

"Yoo, hayır."

"Gelecek – Ölüm orada da."

"A, tamam. Tamam – bu dediğinizde doğru bir yan olabilir." Kenny sırıtıyor. "Ne var biliyor musunuz? Belki de bizden önceki kuşaklar ölümü bizden çok daha fazla düşünüyorlardı. Yani şunu diyeceğim, belki de çoluk çocuk aptal salak bir savaşa yollanıp gebereceğiz, bu arada anamız babamız evlerinde oturup yurtseverlik numarasına yatacak diye düşünmekten fıttırıyorlardı. Ama artık öyle olmayacak işler. Gidersek hepimiz gideceğiz okkanın altına."

"Ama gene de yaşlılara kızabilir insan. Çünkü ne de olsa havaya uçmadan önce fazladan epey yıl yaşamış olacaklar."

"Evet, doğru, kızar belki de, değil mi? Öyle ya, belki ben de kızarım düşünecek olursam. Kim bilir, size bile öfkelenebilirim belki efendim."

"Kenneth..."

"Evet, efendim?"

"Sadece sosyolojik bir meraktan ötürü soruyorum, neden bana efendim demekte diretiyorsun?"

Kenny muzır muzır sırıtıyor. "İstemiyorsanız demem bundan sonra."

"Dememeni istiyorum demedim. Sadece neden diye sordum."

"Neden hoşunuza gitmiyor? Hiçbirinizin hoşuna gitmiyor anlaşılan."

"Biz ihtiyar milletinin; öyle mi demek istiyorsun?" George "boş ver, alınmadım" anlamında gülümsüyor. Gene de sembolik ilişkinin yavaş yavaş idaresinden çıkmakta olduğunu hissediyor. "Eh, genellikle bizlerin yaşımızın hatırlatılmasından hoşlanmadığımızı söylerler..."

Kenny kararlı bir hareketle başını sallıyor. "Hayır."

"Ne demek, 'hayır'?"

"Siz öyle değilsiniz."

"Bu iltifat mı şimdi?"

"Belki... neyse, mesele şu, ben size 'efendim' demekten *hoşlanıyorum*."

"Hoşlanıyorsun ha?"

"Dört bir yanımızı saran bu senli benlilik bana en sahte gelen şey. İnsanlar arasında fark yokmuş gibi davranmak – bu sabah azınlıklar hakkında söylediklerniz gibi mesela. Siz ve ben farklı olmasak, birbirimize ne verebiliriz ki? Nasıl dost olabiliriz?"

Anlıyor, diye düşünüyor George, çok keyifleniyor. "Ama iki genç insan da dost olabilirler herhalde öyle değil mi?"

"O gene başka bir mesele. Evet, bir biçimde, olabilirler. Ama hep şu rekabet denen şey dolanır ayaklarına. Bütün genç insanlar birbirleriyle bir çeşit yarış halindeler, biliyor musunuz?"

"Evet, tahmin ederim – eğer âşık değillerse."

"Kimi zaman âşık olduklarında bile... Belki de zaten işin çıkmazı..." Birden susuyor Kenny. George susup bekliyor Lois konusunda açılacak mı diye. Ama böyle bir şey olmuyor. Çünkü görüldüğü kadarıyla Kenny'nin aklında bambaşka şeyler var. Bir-iki saniye hiç ses çıkarmadan gülümsüyor ve –evet gerçekten– kızarıyor! "Bu söylediğim çok modası geçmiş geliyor kulağa ama..."

"Boş ver. Söyle sen."

"Bazen içimden şunu geçiriyorum –hani o Viktorya dönemi romanlarında okuyorsunuz ya– o devirlerde yaşamaktan nefret ederdim o başka, bir tek şey hariç –hay, Allah kahretsin– söyleyemiyorum!" Susuyor, kızarıyor ve gülüyor.

"Aptallık etme!"

"O kadar eski moda gelecek ki size, ancak bu kadar olur! Ama – şey, insanın babasına efendim diyebildiği çağlarda yaşamak isterdim."

"Baban sağ mı?"

"Evet, evet."

"Neden efendim demiyorsun ona o halde? Bazı oğullar hâlâ diyorlar, bugün bile."

"Benim babama diyemezsiniz. O tip değildir. Ayrıca, ortalıkta da değil zaten. İki yıl önce bizi bırakıp kaçtı... Allah kahretsin!"

"Ne var?"

"Nasıl oldu da anlattım bunları size? Sarhoş muyum neyim?"

"Ben ne kadar sarhoşsam o kadar."

"Küfelik olmalıyım."

"Bak –eğer seni rahatsız ediyorsa– unut bana söylediğini."

"Unutmayacağım."

"Evet, unutacaksın. Sana unutacaksın diyorsam unutacaksın."

"Unutacak mıyım sahiden?"

"Unutacaksın. Hem de nasıl!"

"Eh, peki öyle diyorsanız – peki."

"Peki *efendim*."

"Peki *efendim*." Kenny birden ağzı kulaklarında gülümsüyor. Gerçekten sevindi. O kadar sevindi ki kendi sevincinden utandı. "Ya, biliyor musunuz, kalkıp buraya geldiğimde, yani bu gece belki de size rastlarım diye düşündüğümde, size sormak istediğim bir şey vardı. Şimdi aklıma geldi..." İçkinin geri kalanını bir dikişte bitiriyor. "Deneyim konusunda. Hep derler ya, insan yaşla-

nınca deneyim kazanır diye – bu da çok harika bir şeymiş gibi anlatılır. Siz ne dersiniz buna efendim? Gerçekten bir işe yarıyor mu, sizce?"

"Hangi konuda deneyim?"

"İşte –gittiğiniz yerler, gördüğünüz insanlar. Tanık olduğunuz durumlar– tekrar başınızdan geçtiğinde nasıl davranacağınızı bilesiniz diye. İnsanı ileri yaşlarında bilge kıldığı söylenen her türlü ıvır zıvır."

"Bak sana bir şey diyeyim, Kenny. Başkaları adına konuşamam. Ama kişisel olarak ben hiçbir konuda bilge filan olmadım. Evet, elbette başımdan bir dolu şey geçti; aynı şeyler yeniden başıma geldiği zaman da işte buyrun gene aynı şeyler oluyor diyorum. Ama bunun bana pek de bir yararı olmuyor galiba. Bana sorarsan, ben gitgide daha da, daha da, daha da sersemleştim durdum – apaçık bir gerçek."

"Ciddi misiniz, efendim? Ciddi olamazsınız!.. Gençken olduğunuzdan daha mı sersemleştiniz yani?"

"Çok, çok daha fazla."

"Hay, Allah kahretsin... O zaman deneyim beş para etmiyor demek ki. Sanki hiçbir şey olmamış gibi oluyor, öyle mi?"

"Hayır. Öyle demiyorum. Deneyimi *kullanamıyorsun* diyorum. Ama kullanmaya çalışmazsan –sadece, işte deneyim, deyip bir kenara koyabiliyorsan– o zaman harika bir..."

"Haydi yüzmeye gidelim," diyor Kenny birdenbire. Sanki bütün bu konuşulanlardan sıkılmış.

"Olur."

Kenny başını iyice geriye vererek yabani bir kahkaha atıyor."

"Ah – harika yahu!"

"Nedir harika olan?"

"Sınadım sizi. Sersemlik konusunda blöf yaptığınızı sanıyordum. Dedim ki, çılgınca bir şey önereyim, eğer karşı çıkarsa –hatta duralarsa– o zaman kesin blöf olduğunu anlayacağım... Size bunları söylememe kızmıyorsunuz değil mi efendim?"

"Neden kızayım?"

"Ah, harika!"

"Evet, blöf yapmıyordum – ne bekliyoruz o halde? *Sen* mi blöf yapıyordun yoksa?"

"Hayır, katiyen."

Yerlerinden fırlıyorlar, hesabı ödüyorlar, bardan koşarak çıkıp otoyolu geçiyorlar. Kenny parmaklığın üzerinden atlayıp iki metreden kumun üzerine düşüyor. Aynı anda George biraz hantal hareketlerle parmaklıktan aşağı inmeye uğraşıyor. Kenny başını kaldırıp yukarı doğru bakıyor, iskelenin lambaları yüzünü aydınlatmakta: "Ayaklarınızı sırtıma dayayın, efendim." George sarhoş kendine güveniyle söyleneni yapıyor, Kenny de bir balet kıvraklığıyla, onu ayak bilekleriyle baldırlarından kavrayarak anında yere, kumun üzerine indiriyor. İniş sırasında vücutları kısacık bir an sertçe birbirine sürtünüyor. Diyaloğun çekim alanı bozuldu. İlişkileri, artık adı neyse, sembolik olmaktan çıktı. Dönüp okyanusa doğru koşmaya başlıyorlar.

Işıklar çoktan geride kaldı. Parlıyor ama aydınlatmıyorlar; belki de yoğun bir sis tabakasının ardından parlıyorlar. Dalgalar önlerinde belli belirsiz seçiliyor. Karalıkları müthiş ıslak ve soğuk. Kenny vahşi sevinç çığlıkları atarak yırtarcasına çıkarıyor üstündekileri. George'un temkinli yanının son kırıntıları, ışıkların, devriye arabalarının ve aynasızların farkında ama duraksamıyor, duraksayacak halde değil artık; bardan bu fırlayarak çıkış ancak suda sona erebilir. Pantolonuna dolanarak beceriksiz hareketlerle soyunuyor. Çırılçıplak soyunmuş olan Kenny suya daldı bile, korkusuz bir yerli gibi dalgalarla savaşmak üzere ilerliyor. Dip akıntı çok güçlü. George bir süre çakıl taşlarıyla birlikte sürükleniyor. Neden sonra mücadeleyi kazanıp ayaklarının altındaki kumu hissettiğinde, Kenny dalgaların üzerine uzanmış vücuduyla sörf yapar gibi kayarak gecenin içinden çıkageliyor ve ona bir kere bile bakmadan ok gibi geçip gidiyor yanından; unsuruyla sarmaş dolaş olmuş bir su yaratığı.

George'a gelince, bu dalgalar ona göre fazla iri. Gerçekten korkunç görünüyorlar, kule gibi yüksekler; karanlığın içinden yu-

varlanarak kopup gelen karanlık, gizemli ve ürkünç kıvılcımlar saçıyor, sonra gökgürültüsünü andıran köpük köpük bir şaklamayla, yakamozlar saçarak kendi üzerine katlanıyor. George'un üzeri bunlarla dolu, kendini mücevherlerle bezenmiş bulunca zevk dolu bir kahkaha atıyor. Gülüyor, soluğu tıkanıyor, kesiliyor, korkamayacak kadar sarhoş; yuttuğu tuzlu su viski kadar sarhoş edici. Ara sıra kendi üzerine katlanan köpük dolu bir yardan ok gibi su yüzeyine inen Kenny'yi görüyor, kısacık süren ama müthiş manzaralar bunlar. Kendi arınma törenine kafayı takmış olan George ise yeniden sendeleyerek sulardan çıkıp doğruluyor, dalganın sersemletici vaftizini karşılamak için kollarını iki yana açarak ayakta bekliyor. Kendini kayıtsız şartsız dalgalara bırakarak düşünceleri, sözleri, ruh durumlarını, arzuları, tüm kimlikleri, koskoca yaşam sürelerini silip atıyor; yeniden, yeniden dönüp geliyor, her defasında daha da arınıyor, özgürleşiyor, hafifliyor. Kendi başına son derece mutlu; su unsurunu sadece Kenny'yle ikisinin paylaştıklarını bilmek yetiyor. Dalgalar, gece ve gümbürtü sadece onların oyunları için var oluyor. Bütün bunlar olurken, iki yüz yarda uzakta, kıyının ışıkları parlıyor, arabalar uzun farlarını yakarak otoyolu yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya katediyorlar. Karanlık yamaçlarda kuru evlerin pencerelerindeki ışıkları görebiliyorsunuz, bu kuru evlerde kurular kuru kuruya yollanacaklar kuru yataklarına. Oysa George'la Kenny kuruluktan kaçmışlar; sınırı geçip su dünyasına sığınmışlar, gümrük bedeli olarak elbiselerini bırakmışlar geride.

Derken birden büyük, mahşer gününü hatırlatan büyüklükte bir dalga geliyor, George boyunu çok aşan bu dalganın önünde, onun kükreyip şahlanarak açılan, bir gözdağı gibi göklere yükseldikten sonra kapanacak ağzı karşısında çıplak ve minicik kalıyor. Dalganın ortasına dalmaya çalışıyor –şu sırada bile gerçekten korkmuyor– ama bunun yerine yakalanıp havaya kaldırılıyor, döndürülüyor, döndürülüyor, döndürülüyor, elleriyle kollarıyla debelenirken belki yukarısı belki aşağısı olan –artık bilmiyor– bir yüzeye doğru fırlatılıyor.

İşte şimdi Kenny onu sudan çıkarıyor sendeleyen bacaklarıyla. Kenny'nin elleri George'un koltukaltlarında, gülüyor ve dadılar gibi, "Haydi, şimdilik bu kadar yeter!" diyor. Hâlâ su sarhoşu olan George ise, kesik kesik, "İyiyim ben, iyiyim," diyerek gerisin geriye suya dönmek istiyor. Oysa Kenny, "Ben *iyi değilim* ama – üşüdüm," diyor ve George'unkiyle değil kendi gömleğiyle gene dadılar gibi kurulamaya başlıyor onu – ta ki George'un sırtı acıyıp da ona durmasını söyleyinceye kadar. Dadı ilişkisi o kadar inandırıcı ki şu anda, George oracıkta kıvrılıp uyuyabileceğini, Kenny'nin iriliğinin verdiği güvence içinde bir çocuk gibi minicik olabileceğini hissediyor. Sudan çıktıklarından bu yana Kenny'nin vücudu devleşti sanki. Her yeri insan boyutlarının üzerinde; sırıtırken görünen bembeyaz dişleri, üzerinden sular damlayan geniş omuzları, uzun sırım gibi gövdesi, aşağı doğru sarkan iri cinsel organı, artık ürpermeye başlayan uzun bacakları.

"Sizin eve gidelim mi, efendim?" diye soruyor Kenny.

"Tabii, başka nereye gideceğiz ki?"

"Başka nereye gideceğiz ki?" diye tekrarlıyor Kenny, bu cümleyi çok komik bulmuş gibi. Elbiselerini yerden kaldırıp otoyola ve ışıklara dönüyor, hâlâ çıplak.

"Çıldırdın mı?" diye bağırıyor George arkasından.

"Ne olmuş?" Sırıtarak geri dönüp bakıyor Kenny.

"Eve kadar böyle mi gideceksin? Çıldırdın mı? Polis çağırırlar."

Kenny şakacı bir omuz silkişiyle cevap veriyor. "Kimse bizi göremez ki. Biz görünmeziz – bilmiyor muydunuz?"

Ama ardından elbiselerini giyiyor, George da onun gibi yapıyor. Geriye, kumsal yukarı yürürlerken, Kenny kolunu George'un omzuna atıyor. "Biliyor musunuz efendim? Sizi hiçbir zaman yalnız başınıza bırakmamak gerek. Başınız gerçekten derde girebilir."

Eve kadar yürümek George'u epey bir ayıltıyor. Eve vardıklarında, Kenny'yle kendisini iki yabani su yaratığı olarak değil, gecenin bir yarısı evine son derece ıslak bir öğrencisini getiren ıslak saçlı yaşlıca bir profesör olarak görüyor artık. George birden gerginleşiyor, neredeyse kabalaşıyor. "Banyo yukarıda. Havlu da bulabiliriz sana..."

Kenny hemen tepki gösteriyor bu resmiyet karşısında. "Siz de duş almayacak mısınız efendim?" diyor saygılı, biraz hayal kırıklığına uğramış bir sesle.

"Sonra da alabilirim... Keşke sana verebilecek bedenine uygun elbiselerim olsaydı. Eşyalarımızı kaloriferin üzerinde kuruturken battaniyeye sarınmak zorunda kalacaksın. Oldukça yavaş kuruyacaklar ama elimizden ancak bu kadarı..."

"Bakın, efendim – ayak bağı olmak istemem size. Neden şimdi kalkıp gitmiyorum ki?"

"Budalalık etme. Zatürre olursun."

"Elbiselerim üzerimde kurur. Bir şey olmaz bana."

"Saçmalama! Yukarıya gel de her şeyin yerini göstereyim sana."

George'un gitmesine izin vermemesi Kenny'nin hoşuna gitti galiba. Her neyse, duşta korkunç bir gürültü yapıyor, şarkı söylemek de değil yaptığı, daha çok art arda haykırmak. Herhalde komşuları uyandırıyordur, diye düşünüyor George, ama kimin umurunda? George'un keyfi yerine geldi; coştuğunu, eğlendiğini, yaşadığını hissediyor. Yatak odasında çarçabuk soyunuyor, kalın tüylü beyaz havlu bornozuna sarınıyor, yeniden hızlı hızlı merdivenlerden iniyor, çaydanlığı ocağa koyuyor, çavdar ekmeğiyle birkaç tane ton balıklı, domatesli sandviç hazırlıyor. Kenny battaniyeye beceriksizce batan-gemiden-kurtulan-kazazede modeli bürünmüş aşağı indiğinde her şey oturma odasındaki tepsinin üzerinde hazır.

Kenny kahve ya da çay istemiyor; birayı yeğleyeceğini söy-

lüyor. Bunun üzerine George ona buzdolabından bir teneke bira çıkarıyor, kendine de akılsızlık ederek büyükçe bir viski hazırlıyor. Geri döndüğünde Kenny'yi hayranlıktan büyülenmiş gözlerle odaya göz gezdirir buluyor.

"Burada tek başınıza mı oturuyorsunuz efendim?"

"Evet," diyor George; ve biraz alaylı bir sesle ekliyor: "Şaşırdın mı?"

"Hayır. Bizim çocuklardan biri, galiba yalnız yaşıyor demişti."

"Aslını istersen, burayı eskiden bir arkadaşla paylaşıyordum."

Ama Kenny arkadaş konusuyla pek ilgilenmiyor. "Kediniz köpeğiniz filan da mı yok efendim?"

"Gerekir mi diyorsun?" diye soruyor George, biraz saldırganca. Kenny'nin "zavallı ihtiyarın sevecek hiçbir şeyi yok" diye düşündüğünü aklından geçiriyor.

"Aman, sakın! Baudelaire, hayvanların birer canavar kesilip insanın yaşamını ele geçirebileceklerini söylemiş, öyle değil mi?"

"Onun gibi bir şey... gene de, sözünü ettiğim arkadaşımın bir sürü hayvanı vardı ve o hayvanların bizim yaşamımızı ellerine geçirdikleri filan yoktu... Tabii iki kişi olunca durum değişik. Sık sık, birimiz ortalıktan kaybolursa ötekinin hayvan beslemeyeceği konusunda söz birliği ederdik..."

Hayır. Kenny arkadaş konusuna en ufak bir merak duymuyor. Hatta şu sıra sandviçinden iri bir lokma ısırmakla meşgul. "İyi olmuş mu?" diye soruyor George bu yüzden.

"Hem de nasıl!" Ağzı dolu sırıtıyor George'a, sonra lokmasını yutup ekliyor: "Ne düşünüyorum biliyor musunuz efendim? Bence siz dört dörtlük yaşamanın gizini keşfetmişsiniz!"

"Öyle mi?" George, Jim'den ve hayvanlardan söz ettiği an karnına saplanan sancıyı dindirmek üzere viskisinin dörtte birini henüz gövdeye indirmiş durumda. Şu an alkolün büyük bir hızla etkisini gösterdiğini hissediyor. Tatlı bir çarpıntı geliyor üzerine ama ayak uydurabileceğinden çok daha çabuk gelişiyor her şey.

"Benim yaşıtlarımın birçoğu sizin burada kurduğunuz düzene nasıl gıpta eder, biliyor musunuz? Yani, daha ne ister insan? Düşünsenize, kimseden emir almak zorunda değilsiniz. Aklınıza esen her çılgınlığı yapabilirsiniz."

"Senin dört dörtlük dediğin yaşam bu mu?"

"Elbette bu!"

"Ciddi misin?"

"Ne oldu efendim? Bana inanmıyor musunuz?"

"Anlamadığım şey şu, madem bu kadar yalnız yaşama meraklısısın – Lois'i nereye koyuyorsun?"

"Lois mi? Onun bununla ne ilgisi var?"

"Şimdi, bak Kenny, işine burnumu sokmak istemiyorum ama, doğru ya da yanlış ben onunla senin, şeyi düşündüğünüzü..."

"Evlenmeyi mi? Hayır. Söz konusu bile değil."

"Ya..."

"Beyaz ırktan biriyle evlenmem, diyor. Bu ülkenin insanlarını ciddiye alamıyorum, diyor. Burada yaptığımız herhangi bir şeyin hiçbir *anlam* taşımadığını düşünüyor. Japonya'ya geri dönüp öğretmenlik yapmayı düşünüyor."

"Amerikan vatandaşı, değil mi?"

"Evet, tabii. Bir Nisel. Ama olsun, hani İkinci Dünya Savaşı başladıktan hemen sonra sierralarda kurulan şu toplama kampları var ya, onu ve bütün ailesini onlardan birine postalamışlar. Babası kurduğu işi yok pahasına satmış, bedavaya elden çıkarmış hatta; hani Pearl Harbour'ın intikamını alacağız diye ötüp de Japonlara ait ne kadar mal mülk varsa toplayan akbabalar varmış ya, onlara! Lois küçücük çocukmuş gerçi o sıralar, ama böyle şeyler unutulmaz. Hepsine düşman yabancı muamelesi yapıldığını söylüyor; kimin tarafında olduklarına aldırış bile eden olmamış. Kendilerine insan gibi davrananların yalnızca zenciler olduğunu söylüyor. Bir-iki tane de pasifist. Bizlerden iliklerine kadar nefret etse yeridir! Etmiyor da aslında. Hep olayların komik tarafını görmeyi başaran bir insan bence..."

"Peki senin onun hakkındaki duyguların nedir?"

"Ha, ben mi? Çok hoşlanıyorum ondan."

"O da senden hoşlanıyor, değil mi?"

"Herhalde. Evet, hoşlanıyor. Çok."

"Peki onunla *evlenmek* istemiyor musun?"

"Tabii. İstiyorum galiba. Tavrını değiştirirse. Ama değiştireceğini sanmıyorum. Hem zaten kimseyle evlenmek için acele ettiğim de yok. Daha önceden yapmak istediğim bir sürü şey var..." Kenny susuyor, George'a en iğneleyici, en içe işleyici gülümsemesiyle bakıyor. "Ne düşünüyorum biliyor musunuz, efendim?"

"Ne düşünüyorsun?"

"Benim Lois'le evlenip evlenmemem hiç umurunuzda değil bence. Bana kalırsa siz bana başka bir şey sormak istiyorsunuz. Ama nasıl karşılayacağımı bilemiyorsunuz..."

"Ne sormak istiyormuşum?"

İş iyiden iyiye çift yönlü bir flörte dönüşüyor. Kenny'nin battaniyesi, konuşmanın ve biranın gevşetici etkisiyle sıyrıldı, bir koluyla omzunu açıkta bıraktı, bu arada battaniyenin kendisi de Yunan düşünürlerinden birinin çömezinin –en gözde olanının elbette ki– üzerindeki harmaniyeye dönüştü. Şu anda Kenny son derece çekici, tehlikeli denecek kadar.

"Lois'le benim yatıp yatmadığımızı öğrenmek istiyorsunuz."

"Ee, yatıyor musunuz?"

Kenny üste çıkmanın sevinciyle bir kahkaha atıyor: "Haklıymışım demek ki!"

"Belki. Belki de hayır... Yatıyor musunuz?"

"Yattık, bir kere."

"Neden yalnızca bir kere?"

"Kısa süre önceydi. Bir motele gittik. Kıyıda aslında, biraz daha aşağıda, buraya çok yakın."

"Bu gece buraya gelmenizin nedeni bu muydu?"

"Evet – biraz. Onu yeniden oraya gitmeye ikna etmeye çalışıyordum."

"Demek tartışma da bu yüzden çıktı."

"Tartıştığımızı kim söyledi?"

"Onu bıraktın eve kendi başına dönsün, öyle değil mi?"

"Yo şey, aslında şu yüzden... Evet, haklısınız –Lois istemedi– ilk keresinde otelden nefret etmişti, haklıydı da. Resepsiyon, resepsiyondaki memur, kayıt defteri; insanı öyle bir zora koşuyorlar ki. Üstelik bal gibi de biliyorlar meselenin ne olduğunu... Bu işi daha da önemli ve bayağı bir hale getiriyor, sanki büyük bir günahmış filan gibi. Hele o bakışları! Kızlar bizden daha çok takıyor böyle işlere..."

"Demek ki Lois bu sefer baştan vazgeçti, öyle mi?"

"Yok canım, o kadar da ciddi değil! Lois olayın kendisine karşı değil aslında biliyor musunuz? Yani ilke olarak. Hatta, son derece... Şey, neyse... Herhalde bir yolunu bulacağız. Bakalım..."

"O motel kadar göz önünde olmayan, insanı rahatsız etmeyen bir yer bulabileceğini mi söylemek istiyorsun?"

"Aslında çok iyi olurdu, gerçekten..." Kenny ağzı kulaklarına vararak gülümsüyor, esniyor, geriniyor. Harmaniye öbür omzundan da sıyrılıyor. Kenny ayağa kalkarken harmaniyenin iki ucunu alıp omzundan geriye atıyor, böylece kumaş tekrar battaniyeye dönüştüğü gibi, kendisi de elbiselerini kaybedip dımdızlak ortada kalmış yüzyılımızın komik, hantal Amerikalı yeniyetmelerinden biri olup çıkıveriyor. "Bakın, efendim, saat müthiş geç oldu. Benim yola koyulmam gerek."

"Sorabilir miyim, nereye?"

"Ee, şeye, kentin öbür ucuna."

"Neyle?"

"Otobüs bulurum herhalde, değil mi?"

"Sefere başlamalarına en azından iki saat var."

"Olsun, gene de..."

"Neden burada kalmıyorsun? Yarın ben seni götürürüm."

"Bence..."

"Bu mahallede karanlıkta dolaşmaya başlarsan, artık barlar da kapalı olduğuna göre, polis durdurup ne aradığını sorar. Kusura bakma ama sen de pek ayık sayılmazsın doğrusu. Seni içeri bile atabilirler."

"Bana bir şey olmaz efendim, inanın."

"Çıldırdın herhalde. Neyse, bunu az sonra tartışırız... Önce otur şuraya. Sana söylemek istediğim bir şey var."

Kenny uslu uslu, daha fazla karşı çıkmadan oturuyor. Belki de George'un bir sonraki adımının ne olacağını merak ediyor. "Şimdi diyeceklerimi iyi dinle. Son derece açık bir şey söyleyeceğim. Ya da bilemedin iki şey. Senden yorum isteyen yok. İstersen, bana ne bundan diyebilirsin. Anlaşıldı mı?"

"Evet, efendim."

"Burada oturan bir kadın tanıyorum; benim çok yakın dostum. Haftada en az bir akşam birlikte yemek yeriz. Hatta bu gece de yedik. Şimdi, bak, ben hangi gece gidersem gideyim onun için fark etmez. İşte, bunun için şöyle bir karara vardım–bunun *ille de* seninle doğrudan bir ilgisi olduğunu da sanma– bundan sonra her hafta aynı gece ona yemeğe gideceğim. *Hiç değiştirmeden, hep aynı gece.* Yani bu gece... Buraya kadar anlaşıldı mı? Hayır, cevap verme... Dinlemeye devam et, çünkü şimdi asıl meseleye geliyorum... Arkadaşımla yemek yediğim geceler, *hiçbir zaman, ne olursa olsun* geceyarısından önce eve dönmeyeceğim. Anlaşıldı mı? Hayır – dinle! Bu evin kapısı hiç kilitlenmez çünkü isteyen zaten sokak kapısının camını kırıp içeriye dalabilir. Yukarıda, çalışma odamda, yatak da olabilen bir divan var, herhalde görmüşsündür. O hep yapılı durur, çarşafları temizdir, hani kırk yılda bir beklenmedik bir konuğum olur belki diye – bu gece konuğum sen olacaksın mesela... Sus – iyice dinle dediklerimi! Ben yokken o yatak kullanılıp sonra da derlenip toparlanırsa ruhum bile duymaz. Bana temizliğe gelen kadın bir şey fark etse bile, çok çok çarşafları alır kirliye atar; konuğum vardı da ona söylemeyi unuttum sanır... Tamam! Bir karar verdim, bu kararımı da sana bildiriyorum. Tıpkı sana haftanın belli bir günü bahçeyi sulamaya karar verdiğimi söylemek gibi bir şey bu. Aynı zamanda sana bu evle ilgili birtakım bilgiler de verdim. Sen bunları aklına yazarsın. Ya da unutur gidersin. Hepsi bundan ibaret..."

George gözlerini dikip Kenny'ye bakıyor. Kenny belli belir-

siz bir gülümsemeyle cevaplıyor onun bakışını. Ama gene de –evet, biraz– mahcup olmuş gibi.

"Şimdi bana bir içki daha ver."

"Olur efendim." Kenny iskemlesinden gözle görülür bir canlılıkla doğruluyor, sanki bu gerginliği kırmaktan hoşnut. George'un bardağını alıyor ve mutfağa gidiyor. George arkasından, "Kendine de bir içki koy!" diye sesleniyor.

Kenny duvarın köşesinden başını uzatıp sırıtıyor. "Bu bir emir mi efendim?"

"Doğru bildin, hem de nasıl!"

"Herhalde benim ahlaksız bir ihtiyar olduğuma karar vermişsindir!"

Kenny mutfaktan içkileri getirirken, George yeni bir evreye girdiği duygusu içinde. Şu anda, yeniden yerine oturan Kenny bilmiyor ama dönüşüme uğramış bir George karşısındaki; dili dolansa da meramını açıkça dile getiren, sözcüklerinin ardında bir gözdağı gizli olan dört dörtlük bir George. Yargıç koltuğuna kurulmuş, belki de yargı vermek üzere olan sorgucu bir George. Kâhin bir George, bakarsınız çok geçmeden bilinmedik dillerden konuşur.

Starboard Side'daki sarhoşluklarına benzemiyor artık sarhoşlukları. Kenny'yle George çoktandır sembolik bir diyalog ilişkisi içinde değiller; bu yeni evre son derece yüz yüze. Ama tam tersine Kenny şimdi daha bir uzaklaşmış görünüyor, yakınlaşmış değil; bir çekim alanının olası sınırlarının çok dışına çıkmış durumda. Hatta öyle ki George onu ancak ara sıra açık seçik görebiliyor, çünkü oda göz alıcı bir parlaklığa büründü ve Kenny'nin yüzü de sık sık bu parlaklığa karışıp duruyor. Aynı zamanda George'un kulaklarında yoğun bir uğuldama da var; o kadar yoğun ki Kenny sorduğu soruya cevap verdi mi vermedi mi emin olamıyor.

"Bir şey söylemesen de olur," diyor George Kenny'ye (böylece her iki olasılığı da karşılamış oluyor), "çünkü ben kendim

itiraf edeyim ki –evet, evet hem de nasıl; ederim elbette, ne olacak– ben *ahlaksız bir ihtiyarım.* İhtiyarların yüzde doksan dokuzu ahlaksız olur. Yani o sözcükle söylemek gerekiyorsa, yani ille de o yavanlıkta kararlıyım diyorsan. Bana vereceğin ya da vermeyeceğin isim umurumda değil. Ben bir tutuma karşı çıkıyorum – ve bunu da sırf senin iyiliğin için yapıyorum bak, kendim için değil ha...

"Bak, her şey yeterince berbat zaten günümüzde, yani şuramıza kadar boka batmış durumdayız, semantik bakımdan da, her türlü başka bakımdan da, bir de kendimizi şu boğucu kategorilere sokup da daha boka sarmayalım işleri. Yani, şu hayatı *ne için* yaşıyoruz ki zaten? Müze gezen turistler gibi birbirimizi kategorilerle tanıyarak mı geçireceğiz hayatımızı? Yoksa vakit çok geç olmadan, ne kadar ağzımıza yüzümüze bulaştırarak da olsa, birbirimize *ne türden olursa olsun* bir işaret vermeye mi çalışacağız? *Sen* bunun cevabını ver *bana*!

"Sizin gibi çoluk çocuğun kampüste yanıma gelip de bana tilki gibi kurnazsın demesi pek iyi, pek hoş, pek kolay. Sen bana acı Tanrım – *kurnaz* ha! Bu kadarı mı geliyor elinizden? Benim ne türlü duygular içinde olduğumun farkında değil misiniz – konuşma isteğiyle *yanıp tutuşurken*?

"Deneyim dedin. Ben de tuttum anlattım sana. Deneyim *beş* para etmez. Ama bambaşka bir açıdan ele alırsan, işe yarayabilir de. Topumuz sefilce budala, tutucu, korkak olmasa yarayabilir. Evet, sen de delikanlı. Yok, sakın inkâr etmeye kalkışma! Demin çalışma odasında duran yatak hakkında dediklerim var ya, dediklerim – dudağını uçuklattı senin. Dudağın uçuklasın istiyordun çünkü, kararlıydın. Nedenlerimi anlamakta kesin ısrarlısın. Tanrım, *anlamıyor musun*? O yatak – o yatak ne demekse deneyim de o *demek* işte!

"Yok, hayır, seni suçlamıyorum. *Anlasaydın,* işte o zaman mucize olurdu. Boş ver. Unut. Ben buradayım –sen oradasın– o allahın belası battaniyenin içinde; neden çıkarıp atmıyorsun şunu, allahını seversen? Bunu ne söyletti bana acaba? Bunu da yanlış

anlarsın sen şimdi, öyle değil mi? Eh, anlarsan anla, umurumda değil. Önemli olan –bak ben buradayım, sen oradasın– ve ilk olarak bizi rahatsız edecek kimse yok ortalıkta. Bir daha denk düşmeyebilir. Bak sözlerimin anlamı çok açık! Üstelik zamanımız da *çok ama çok* kısa. Evet, haydi kartlarımızı açık oynayalım artık. Neden şu anda bu odadasın? *Çünkü benden sana bir şey söylememi istiyorsun*! Bu gece ta kentin öteki ucundan kalkıp buralara gelmenin gerçek nedeni bu. Sen Lois'i yatağa atmak için sanıyordun, belki de içtendin böyle sanırken. Sakın yanlış anlama, onun aleyhinde tek laf çıkmadı ağzımdan. Gerçekten melek gibi, güzel bir kız. Ama ahlaksız ihtiyarları uyutamazsın; onlar gençlik aşkları konusunda duygusal olmazlar; kaç para ettiğini bilirler; epey eder ama her şey de değildir. Hayır, Kenneth'ciğim – bu akşam buraya *beni* görmeye geldin sen; farkında ol ya da olma böyle bu. Benliğinin bir yönü Lois'in o motele gitmeyi reddedeceğini çok iyi biliyordu; bu da sana onu eve yollayıp, burada tek başına ortalarda kalma fırsatını sağlayacaktı. Herhalde zavallı kızcağız perişan durumdadır şu anda, yastığına kapanmış ağlıyordur. Bir dahaki görüşünde çok iyi davranmalısın ona.

"Neyse, konudan uzaklaşıyorum. Asıl konu şu, sen buraya *gerçekten* önemli bir şey sormaya geldin. Neden utanıp da inkâr ediyorsun? Bak, ben seni avcumun içi gibi biliyorum. Ne istediğini *adım gibi* biliyorum. Sen *ne bildiğimi* sana söylememi istiyorsun...

"Ah, Kenneth, Kenneth, inan bana, daha çok can attığım bir şey yok! *Yanıp tutuşuyorum* söylemek, anlatmak için. Ama yapamam. Gerçekten yapamam. Çünkü, anlamıyor musun – *bildiğim şey olduğum şeyin tıpatıp aynısı* da ondan! Ve ben sana bunu anlatamam. Kendin bulup çıkarmalısın. Ben okuman gereken bir kitap gibiyim. Kitap sana kendi kendisini okuyamaz ki. Kitap içinde ne yazılı olduğunu bile bilmez. Ben de bilmiyorum.

"Sen öğrenebilirsin benim içimde ne yazılı olduğunu. Sen yapabilirsin bunu. Ama lütfetmiyorsun. Bak, şu kampüste bunu yapabileceğine inandığım tek oğlan sensin. Her şeyi bu kadar acık-

lı biçimde boşuna kılan da bu işte. Öğrenmeye çalışmak yerine, *ahlaksız bir ihtiyar canım işte,* demek gibi bağışlanmaz bir hafifliğe kalkışıyorsun ve geceyi, genç ömrünün en değerli ve unutulmaz gecesi olabilecek bu geceyi bir *oynaşmaya* dönüştürüyorsun! Sevmiyorsun bu sözcüğü, değil mi? Ama tam sözcüğü bu. Günümüzde olup bitenlerin en acıklı, en korkunç yanı. Oynaşma. Kabalığımı bağışla, düzüşme yerine oynaşma. Hepinizin tek bildiği oynaşmak, omuzlarınızdan battaniyeleri sıyırıp düşürmek ve motellerden yakınmak. Ve o bir tek şeyi ıskalamak –ah, Kenny, bak rasgele konuşmuyorum– *tüm yaşamınızı dönüştürebilecek* o bir tek şey..."

Bir an için Kenny'nin yüzü son derece belirgin. Göz alıcı bir gülümsemeyle, ağzı kulaklarında sırıtıyor. Sonra bu sırıtış parçalanıyor, kırılıyor, işte ne deniyorsa ona, ebemkuşağının ışık huzmelerine ayrışıyor. Ebemkuşakları parıl parıl yanıyor. George'un gözleri kamaşıyor bunlardan. Gözlerini kapıyor. Şimdi artık kulaklarındaki uğuldama Niyagara Şelalesi'nin kükremesi.

Yarım saat, bir saat sonra –çok geçmiyor üzerinden yani– George gözlerini kırpıştırıyor ve uyanıyor.

Hâlâ gece. Karanlık. Sıcak. Yatak. *Yataktayım!* Fırlayıp kalkıyor, dirseğiyle yastığa dayanıyor. Gece lambasını açıyor. Eli yapıyor bunu; yen içinde kolu; pijamanın yeni. *Pijamalarımın içindeyim!* Neden? Nasıl?

O nerede?

George sendeleye sendeleye yataktan kalkıyor, başı dönmekte, biraz midesi bulanıyor, ama iyice uyandı. Oturma odasına gitse bir koşu. Yok – dur. Lambaya yaslanmış bir kâğıt var şurada:

"Yola koyulsam daha iyi olacak diye düşündüm sonunda. Geceleri etrafta dolanmayı severim. Eğer dediğiniz polisler durdurarlarsa, onlara nereden geldiğimi söylemeyeceğim – söz! İşkence bile etseler!

"Gece bir harikaydı. Yeniden bir araya gelelim, olmaz mı? Yoksa bir şeyi ikilemeye inanmaz mısınız?

"Pijamalarınızı bulamadım, onun için dolaptan bu yenilerini çıkardım. Yoksa çıplak mı yatarsınız? Gene de ne olur ne olmaz dedim. Zatürre olmanızı istemeyiz değil mi?

Her şey için teşekkürler,
Kenneth."

George yatağın üzerine oturup okuyor bu mektubu. Sonra, hafif bir sabırsızlıkla, önemsiz bir mektuba şöyle bir göz atmış bir general edasıyla, mektubu yere bırakıyor, ayağa kalkıyor, tuvalete gidiyor, işiyor, aynaya bakmıyor, ışığı bile yakmıyor, yatağa geri dönüyor, içine giriyor, gece lambasını söndürüyor.

Küçük fındıkçı seni, diyor içinden, ama en ufak bir pişmanlık duymadan. Sanki söylememiş gibi.

Oysa orada karanlıkta yattığı yerde onu uyumaktan alıkoyan bir şey var; kanında, kasıklarının sinirlerinde bir ürperti, bir uyarılma. Ta oralarda, aşağılarda alkolün neden olduğu hafif bir kızışma.

Karanlıkta yattığı yerden, Kenny ile Lois'i arabalarının içinde getiriyor gözünün önüne, sonra onları Kâfur Ağacı Sokağı'nın iyice aşağılarına indiriyor arabanın içinde, belki pencereden bakan bir komşu vardır diye ses çıkarmamaya çalışarak acele acele köprüden geçiriyor, kapıyı açtırıyor –kapı sıkışıyor, kız kıkırdıyor, oturma odasının mobilyalarına çarpıyorlar karanlıkta, minicik, Japon bir korku çığlığı– ışıkları yakmadan parmak ucunda merdivenlerden yukarıya çıkartıyor.

Hayır, olmayacak. Birkaç kere deniyor George, ama Lois'i o merdivenden yukarıya çıkartamıyor bir türlü. Basamakları çıkartmaya başlar başlamaz sanki toz olup uçuyor Lois. (Üstelik Kenny'nin onu bu eve ayak basmaya kesinlikle ikna edemeyeceğini de adı gibi biliyor artık.)

Ama oyun başladı bir kere, George'un da durmaya hiç niyeti yok. Kenny'ye bir eş bulunmalı. Bu yüzden Lois o seksi, yaldız

yaldız esmer küçük kediye, Meksikalı tenisçiye dönüşüyor. *Onu* yukarı çıkarmak dünyanın en kolay işi. O ve Kenny çalışma odasındalar şimdi. George bir kemerin yere düştüğünü duyuyor. Soyunuyorlar.

George'un kasıklarındaki kan ta derinlerden coşmaya başlıyor. Et harekete geçiyor, kabarıyor, birden sertleşiyor. Pijamalar çıkarılıyor, yataktan dışarı fırlatılıyor.

George, Kenny'nin Meksikalıya fısıldadığını duyuyor: *Haydi bakalım evlat!* Görünmez olup odaya giriyor. İkisi tam yatmak üzereler...

Hayır. Bu da olmuyor. George Kenny'nin tavrından hoşlanmıyor. Kenny şehvetini ciddiye almıyor; hatta kıkırdamanın eşiğinde. Çabuk – onun yerine birisi lazım! George alelacele Kenny'yi tenis kortunda gördüğü iriyarı sarışın oğlana çeviriyor. Ah, bu çok daha iyi! Kusursuz! Şimdi kucaklaşabilirler. Artık o kızışmış, şiddet dolu, hayvansı oyun başlayabilir. George başlarında durup seyrediyor; sonra kendisi de onların kıvranan, soluk soluğa kalmış bedenlerinin içine girip çıkıyor. Bir o oluyor, bir öteki. İkisi birden oluyor. Ah – çok güzel!

Seni ihtiyar budala, diyor George'un zihni. Ama kendinden utanmıyor. Artık gevşeyen, terli vücuduyla hoşgörülü bir sesle söyleşiyor; yiyebileceğinden çok daha büyük bir parça eti kapıp götüren ihtiyar, açgözlü bir köpekle konuşur gibi. Eh, artık izin verir misin uyuyalım, ha? El yordamıyla yastığın altından bir mendil bulup çıkarıyor, siliniyor.

Uyku onu usulca sürükleyip götürürken, kendi kendine soruyor: Pazartesi günü gözlerimi Kenny'nin gözlerinden kaçıracak mıyım?

Hayır. Hem de hiç. Lois'e şunları söylemiş olsa bile (çok kuşkuluyum ya): Onu soydum, yatağa yatırdım, leş gibi sarhoştu. Çünkü o zaman yüzmelerinden de söz etmesi gerekir. Onu suda görecektin – çılgın bir oğlan çocuğu gibiydi! Sizi kendi başınıza bırakmamak gerek, dedim ona.

George büyük bir iç huzuruyla kendi kendine gülümsüyor.

Evet, *çılgınım*, diye düşünüyor. Bu da benim gizim; benim gücüm. Yakında daha da çılgınlaşacağım, diye meydan okuyor. Hele seyredin beni bakalım, hepiniz! Ne yapacağım biliyor musunuz; Noel'de Meksika'ya uçuyorum! Var mı? Sabah ilk iş yer ayırtacağım!

Uyuyakalıyor, dudaklarında hâlâ bir gülümseme. Bundan sonrası yer yer yüzeye çıkmalar. Suyun cam gibi durgun yüzeyini ancak yer yer delip geçmeler, George'un büyük bölümü uykuya gömülmüş durumda.

Uykuyla tamamen silinip gitmeden hemen önce, beyin yastığın üzerindeki kafasının içinde koyu koyu çalışıyor; gündüzki çalışmasından farklı biçimde. Kararlar alabilecek durumda değil şu anda. Ama, belki de tam da bu nedenle, bu durumdayken, henüz verilmediği anlaşılan kararların bilincine varabiliyor. Tanıklar önünde gizlice imzalanıp açılacakları saati beklemek üzere en gizli köşelere saklanmış vasiyetnamelere benzeyen kararlar.

Gündüz gözüyle, George bu kararları verenin kendisi olup olmadığını bile tartışma konusu edebilir; oysa ki sabah olduğunda cevapları hatırlamasına izin yok.

Kenny ürktüyse ne olacak peki? Ya bir daha geri gelmezse?

Gelmesin. George'un ne ona ne de o çocuklardan herhangi birine ihtiyacı var. Bir oğul aramıyor.

Ya Charlotte İngiltere'ye geri dönerse?

Mecbur kalırsa onsuz da yapabilir. Kız kardeşe ihtiyacı yok.

George İngiltere'ye dönecek mi?

Hayır burada kalacak.

Sebep Jim mi?

Hayır, Jim artık Geçmiş oldu. George'a yararı yok.

Ama George onu büyük bir bağlılıkla anıyor.

George kendisini hatırlamaya zorluyor. Unutmaktan korkuyor. Jim benim hayatım, diyor. Ama yaşamayı sürdürmek istiyorsa unutmak zorunda. Jim Ölüm'dür.

Peki neden burada kalmak istiyor o zaman?

Burası Jim'i bulduğu yer. Burada bir Jim daha bulacağını sa-

nıyor. Kendisi bilmiyor ama aramaya başladı bile.

Neden öyle sanıyor George?

Tek bildiği bir Jim daha bulmak zorunda olduğu. Bulacağını sanıyor, çünkü bulmak zorunda.

Ama George yaşlanıyor. Yakında çok geç olmayacak mı?

Sakın bu sözcükleri ağzına alma George'un yanında. Dinlemez. Dinleyecek cesareti yok. Allah kahretsin Geleceği. Kenny'yle çocukların olsun o. Geçmiş de Charley'de kalsın. George sadece Şimdi'ye sarılır dört elle. Şimdide başka bir Jim bulmalı. Şimdide sevmeli. Şimdide yaşamalı...

Bütün bunlar olup biterken George'un bedeni diye bildiğimiz, şu yatağa uzanmış uyuyan ve oldukça gürültülü horlayan beden önümüzde duruyor. Okyanus havasının nemi sinüslerini kötü etkiliyor; zaten içki içtikten sonra daha da gürültülü horlar. Jim olsa onu tekmeleyerek uyandırır, öteki yanına döndürür, bazen bir hışım yataktan kalkar, gider oturma odasında uyurdu.

Peki ama burada karşımızda duran George'un *tümü mü*?

Kuzey'de, sahil şeridinin birkaç mil yukarısında, dikine yükselen kayalıkların altındaki lava resifinde sürüyle kaya havuzu var. Sular çekildiğinde gidip görebilirsiniz. Her havuz ayrı ve farklıdır ve eğer düş gücünüz genişse bunlara isimler verebilirsiniz – George, Charlotte, Kenny, Mrs. Strunk gibi. Tıpkı George'la öbürlerinin, kolaylık olsun diye, kendi başlarına birer bütünlük sayılmaları gibi, kaya havuzlarını da tek tek birer bütünlük olarak düşünebilirsiniz; tabii aslında değillerdir. Her birinin bilincinin suları –deyim yerindeyse– gizemli kımıltılarla, belki de birer uyarı gibi, su yüzeyinin ışığına doğru yükselen faka bastırılmış endişelerle, çeneleri sımsıkı kenetli hırslarla, çakıp sönen parlak sezgilerle kat kat kabuk bağlayıp kayalara sıkı sıkıya yapışmış inatlarla, ta derinlerde parıl parıl parlayan açığa çıkmamış sırlarla, biçimden biçime giren tekinsiz organizmalarla doludur. Böylesine çeşit çeşit yaratık nasıl oluyor da bir arada varolabiliyorlar? Çün-

kü var olmak zorundalar. Dünyalarını birleştiren ve ayakta tutan havuzlarının kayaları. Gel-git'ten ibaret günleri boyunca da başka bir dünya tanımıyorlar.

Ama o uzun gün de bitiyor sonunda; selle gelen akşam vaktine boyun eğiyor. Ve tıpkı okyanus sularının sellerle gelip havuzları doldurup taşırması, koyultması gibi, George'un ve uykuya dalan herkesin üzerinden o öteki okyanusun suları gelip geçiyor; belli bir kimsenin olmayan ama geçmiş, şimdi ve gelecekteki herkesi ve her şeyi kapsayan, hiç kesintisiz en uzak yıldızların da ötesine uzanan o bilinç. Kabaran selin karanlığında bu yaratıklardan bazılarının havuzlarından alınıp derin suların üzerinden süzüle süzüle uzaklara taşındığını varsayabiliriz elbette. Ama gündüz vakti geri gelip de sular çekildiğinde beraberlerinde herhangi bir av getirdikleri duyulmuş mudur? Bize hangi dilde olursa olsun, yolculuklarından söz edebilirler mi? Yoksa acaba anlatacak bir şeyleri yok mudur – okyanusun sularının gerçekte havuzun sularından hiç de farklı olmadığından başka?

Yatağın üzerindeki bedenin içinde, büyük bir pompa bir an dinlenmeye gerek duymadan çalışıyor da çalışıyor. Nabzı usul usul atan bu bedenin dört bir yanında, çekirdek tayfa kendi küçük düzeltmelerini yapıyor. Yukarıda olup bitenler hakkındaki tek bilgileri tehlike sinyalleri, çoğunlukla da yanıltıcı sinyaller; yersiz bir korkuya kapılan beyin sapı, aklı başında beyin kabuğunun yeşil "her şey yolunda" işaretleri tarafından sertçe yalanlanan kırmızı sinyallerini yakıp söndürüyor. Ama şu anda denetim otomatikte. Beyin kabuğu uyukluyor; beyin sapı arada bir kâbus kaydediyor yalnızca. Sabaha kadar her şey rutin bir gidişe ayarlanmış gibi. Aksilik olasılığı çok çok az. Bu taşıtın güvenlik kaydı göz dolduruyor.

Gene de, diyelim ki...

Yıllar öncesine, George'un *The Starboard Side*'a girip de henüz terhis olmamış, bahriyeli üniforması içinde sözcüklere sığ-

mayacak güzellikteki Jim'i ilk gördüğü o ana geri dönsek. Ardından aynı anda, George'un koroner atardamarlarının ana dallarından birinin ta derinlerinde akla hayale sığmaz yavaşlıkta bir sürecin başladığını varsaysak. Bir biçimde –nedenini hiçbir doktor açıklayamaz bize– iç yüzey sertleşmeye başlar. Derken en içteki tabakanın, pürüzsüz endotel tabakasının sertleşen yüzeyinde, kanın taşıyıp getirdiği kalsiyum iyonları birer birer birikmeye koyulurlar... Böylece, ağır ağır, göze görünmeksizin, büyük bir gizlilik içinde ve beyindeki yaygaracı takımına hiçbir şey sezdirmeden, neredeyse hayasızca melodramatik bir durum gelişir: damar sertliğini meydana getiren plakanın oluşumu.

Sadece varsayalım bunu, o kadar. (Yatağın üzerindeki beden hâlâ horluyor.) Bu dediğimiz çok uzak olasılık aslında. Bin dolarına bahse girebilirsiniz gerçekleşmeyeceğine dair, bu gece ya da herhangi başka bir gece. Gene de, kim bilir, tam şu an gerçekleşmek üzere *olabilir* – önümüzdeki beş dakika içinde.

Peki o halde – diyelim gece bu gece, saat bu saat, saptanan an gelmiş.

Haydi...

Yatağın üzerindeki beden hafifçe kıpırdıyor belki. Ama bağırmıyor ya da uyanmıyor. Ansızın gelip, silip götüren şokun dıştan en ufak bir belirtisi yok. Beyin kabuğuyla beyin sapı bir kızılderili katilin el çabukluğuyla karanlıkta katlediliyorlar. Soluğu kesilen kalp sıkışıyor ve duruyor. Cereyan hattı kesilen akciğerler sönüyor. Bedendeki tüm atardamarlar büzüşüyor. Bu engellenme mutlak olmasaydı, bu tıkanma atardamarın daha ince dallarından birinde meydana gelseydi, çekirdek tayfa durumla baş edebilirdi; onların mucize oluşturmakta üstlerine yoktur. Zamanları olsa, köprülemeler kurarlar, yeni yan besleyici bağlantı kanalları açarlar, zarara uğrayan alanı kısa zamanda pıhtılaşacak bir yer dokusuyla örterlerdi. Ama hiç zaman yok. Tek bir uyarı almadan görevlerinin başında can veriyorlar.

Hayat, belki bir-iki dakikalığına, bedenin kimi uzak bölgelerindeki dokularda oyalanmayı sürdürüyor. Sonra ışıklar birer bi-

rer sönüyor. Zifiri karanlık çöküyor. Ve eğer George dediğimiz bu yok-varlık son şok sırasında gerçekten de başka bir yerlerde idiyse, döndüğünde yersiz yurtsuz kaldığını görecek. Çünkü artık kendini şurada yatağın üzerinde horlamaksızın uzanmış yatan şeyle özdeşleştiremez. O şey artık arka kapının ordaki bidonun içindeki süprüntülerle akrabadır. İkisi de kaldırılıp götürülmeli, baştan atılmalıdır, çok geç olmadan.

—

CHRISTOPHER ISHERWOOD

TEK BAŞINA BİR ADAM

roman

Kendi seçimi dışında yalnız kalmış bir adamın öyküsü.
Tek başına bir adamın...

George, Kaliforniya'da bir üniversitede ders veren elli yaşlarında, İngiliz asıllı bir profesördür. Yaşamını paylaşan arkadaşı Jim'i bir araba kazası sonucu kaybetmiştir. Ama yaşamayı sürdürmek zorundadır. Komşu evlerin çocuklarına kızarak; Aldous Huxley hakkında ders vererek; tenis kortundaki sarışın delikanlının görüntüsünü zihnine yerleştirerek; öteki öğretim üyeleriyle çene çalarak; kocası tarafından terk edilmiş bir kadın arkadaşıyla kafa çekerek... Öğrencilerine yaşı ve İngiliz oluşu, toplumun geri kalanına ise eşcinselliği nedeniyle yabancılaşmıştır. Ama Christopher Isherwood'a göre insanoğlu, sevdiklerini kaybetmenin, yalnızlığın, yabancılığın üstesinden gelmeyi de başarabilecek güçtedir. Başarmalıdır...

Metis Edebiyat I Roman
ISBN 975-342-543-0

Metis Yayınları
www.metiskitap.com

